

HOOFDSTUK 13 LITERATUUR

Titels met een of twee auteurs zijn alfabetisch en op jaar geordend. Titels met meer dan twee auteurs volgen hierop in chronologische volgorde.

In de tekst wordt naar een titel met twee auteurs verwezen met Auteur 1 & Auteur 2 (2003), naar titels met meer auteurs met Auteur 1 et al. (2003). Meer titels van dezelfde auteur(s) per jaar worden voorzien van a, b etc.

Aarts, B.G.W. 1994 Reptielen in uiterwaarden. – Rapport 319. Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Oecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.

Aarts, H. & H.J. Staal 1981 Onderzoek naar de voortplantingsmigratie van *Bufo bufo bufo* (L.) m.b.v. radiotelemetrie. – Rapport 206. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.

Abbühl R. & H. Durrer 2000 Beobachtungen zum Paarungsverhalten der Gelbbauchunke (*Bombina variegata variegata*). – Zeitschrift für Feldherpetologie 7: 17-27.

Albertini, G. & B. Lanza 1987 *Rana catesbeiana* Shaw, 1802 in Italy. – Alytes 6 (3/4): 117-129.

Alfermann, D. 2002 Populationsbiologische Untersuchungen an der Blindschleiche (*Anguis fragilis*) im Lechtal. – Diplomarbeit Universität Bayreuth, Bayreuth.

AmphibiaWeb Information on amphibian biology and conservation 2008 Berkeley, California. – AmphibiaWeb. <http://amphibiaweb.org/>. [Geraadpleegd 23 december 2008.]

Andrén, C. 1982 The role of the vomeronasal organs in the reproductive behaviour of the adder *Vipera berus*. – Copeia 1982: 148-157.

Andrén, C. 1985 Risk of predation in male and female adders, *Vipera berus* (Linné). – Amphibia-Reptilia 6: 203-206.

Andrén, C. 1986 Courtship, mating and agonistic behaviour in a free-living population of adders, *Vipera berus* (L.). – Amphibia-Reptilia 7: 353-383.

Andrén, C. & G. Nilson 1979 The smooth snake, *Coronella austriaca*, in the Nordic countries - geographically isolated and ecologically distinctive? – Fauna och Flora (Stockholm) 74 (2): 89-96.

Andrén, C. & G. Nilson 1981 Reproductive succes and risk of predation in normal and melanistic colour morphs of the adder, *Vipera berus*. – Biological Journal of the Linnean Society 15: 235-246.

Andrén, C. & G. Nilson 1985 Breeding pool characteristics and reproduction in an island population of natterjack toads, *Bufo calamita* Laur. at the Swedish west coast. – Amphibia-Reptilia 6: 137-142.

Andrén, C. & G. Nilson 1987 Effects of acidification on amphibians. – In: J.J. van Gelder, H. Strijbosch & P.J.M. Bergers (eds.), Proceedings of the Fourth Ordinary General Meeting Societas Europea Herpetologica, Nijmegen: 17-20.

Andreone, F. 1985 Observations on the defensive behaviour of the crested newt (*Triturus cristatus carnifex*). – British Herpetological Society Bulletin 13: 37-38.

Andreone, F. & M. Marconi 2006 *Triturus carnifex*. – In: R. Sindaco, G. Doria, E. Razzetti & F. Bernini (eds.), Atlante degli Anfibi e dei Rettili d'Italia / Atlas of Italian Amphibians and Reptiles. Societas Herpetologica Italica, Edizioni Polistampa, Firenze.

Andrzejewski, H., A. Przystalski & B. Wilczyńska 1977 The biometric structure of a population of the common spadefoot (*Pelobates fuscus* Laur., Salientia, Amphibia) of the environs of Aleksandrów Kujawski. – Acta Biologica Cracoviensia Series Zoologia 20: 65-73.

Angilletta, M.J., T. Hill & M.A. Robson 2002 Is physiological performance optimized by thermoregulatory behavior? A case study of the eastern fence lizard, *Sceloporus undulatus*. – Journal of Thermal Biology 27: 199-204.

Anonymus 1980a Reusachtige schildpad in Waddenzee. – Algemeen Dagblad, 30 augustus 1980: 3 en Het Vaderland 12 (119): 2.

Anonymus 1980b Reuzenschildpad bij Schiermonnikoog, – De Telegraaf, 30 augustus 1980.

Anonymus 1980c Reuzenschildpad in Noordzee. – Alphen Dagblad 2690 en Leidsch Dagblad 36255: 7, 29 augustus 1980.

Anonymus 1980d Schildpad in Waddenzee. – Duiksport 2 (8): 277.

Anonymus 1997 Caribische schildpad voor kust. – Algemeen Dagblad, 14 augustus 1997: 1.

Anonymus 2000 Albinistische Bruine kikker in Amsterdamse Waterleidingduinen. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën 7: 7.

Anonymus [Leopold, M.F.] 2002 Opmerkelijke strandvondsten en offshore waarnemingen: lederschildpadden in Nederland. – Nieuwsbrief Nederlandse ZeevogelGroep 3 (4): 9.

Anonymus 2003a NatuurCompendium 2003. Natuur in cijfers. – Uitgave Centraal Bureau voor de Statistiek en Milieu en Natuurplanbureau.

Anonymus 2003b Hippe kikkers een trend? – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën 13: 9.

Anonymus 2006 Albino Alpenwatersalamander waargenomen tijdens een paddenoverzetactie te Ulvenhout (Nederland). – Hyla.flits 2006 (5): 2-3.

Apesteuguía, S. & F.E. Novas 2003 Large Cretaceous sphenodontian from Patagonia provides insight into lepidosaur evolution in Gondwana. – Nature 425: 609-612.

Arens, P.F.P. 2005 Living in fragments. Genetic variation in spatially structured populations. – Proefschrift Rijksuniversiteit Groningen, Groningen.

Arens, P., R. Bugter, W. van 't Westende, R. Zollinger, J. Stronks, C.C. Vos & M.J.M. Smulders 2006 Microsatellite variation and population structure of a recovering Tree frog (*Hyla arborea* L.) metapopulation. – Conservation Genetics 7 (6): 825-835.

Armstrong, D.P. 2005 Tuatara to Karori Sanctuary. – IUCN/ssc Reintroduction Specialist Group Oceania Newsletter: 7.

Arndt, S. 1991 Melanotische Bergeidechsen von der Nordseeinsel Wangerooge. – Die Eidechse 4: 29.

Arnold, E.N. 1988 Caudal autotomy as a defense. – In: C. Gans & R.B. Huey (eds.), Biology of the Reptilia 16, Ecology B. A.R. Liss, New York: 235-273.

Arnold, E.N. 2000 The gender of *Podarcis* and the virtues of stability, a reply to W. Böhme. – Bonner Zoologische Beiträge 49: 71-74.

- Arnold, E.N. & D.W. Ovenden 2002 A field guide to the reptiles and amphibians of Britain and Europe. Tweede druk. HarperCollins Publishers, London.
- Arnold, E.N., J.A. Burton & D.W. Ovenden 1978 Elseviers reptielen- en amfibieëngids. – Elsevier, Amsterdam/Brussel.
- Arnold, S.J. 1987 The comparative ethology of courtship in salamandrid salamanders. 1. *Salamandra* and *Chioglossa*. – *Ethology* 74: 133-145.
- Arntzen, J.W. 1981 Kikkers en padden (Anura). – In: M. Sparreboom (red.), De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg. A.A. Balkema, Rotterdam: 57-112.
- Arntzen, J.W. 1988 Twee opmerkelijke predatoren op salamander-eieren. – *Lacerta* 46: 160-165.
- Arntzen, J.W. 1991 On the evolutionary biology of the Old World newts (genus *Triturus*). – Proefschrift Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Arntzen, J.W. 2000 A growth curve for the newt *Triturus cristatus*. – *Journal of Herpetology* 34: 227-232.
- Arntzen, J.W. 2001 Genetic variation in the Italian crested newt, *Triturus carnifex*, and the origin of a non-native population north of the Alps. – *Biodiversity and Conservation* 10: 971-987.
- Arntzen, J.W. 2002 Seasonal variation in sex ratio and asynchronous presence at ponds of male and female *Triturus* newts. – *Journal of Herpetology* 36: 30-35.
- Arntzen, J.W. 2003 *Triturus cristatus* superspecies – Kamolch Artenkreiss, including *T. cristatus* (Laurenti, 1768) - Northern crested newt, *T. carnifex* (Laurenti, 1768) - Italian crested newt, *T. dobrogicus* (Kiritzescu, 1903) - Danube crested newt and *T. karelinii* (Strauch, 1870) - Southern crested newt. – In: K. Grossenbacher & B. Thiesmeier (eds.), *Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas*. Aula Verlag, Wiesbaden: 421-514.
- Arntzen, J.W. & M. García-París 1995 Morphological and allozyme studies of midwife toads (genus *Alytes*), including the description of two new taxa from Spain. – *Contributions to Zoology* 65 (1): 5-34.
- Arntzen, J.W. & L. Hedlund 1990 Fecundity of the newts *Triturus cristatus*, *T. marmoratus* and their natural hybrids in relation to species coexistence. – *Holarctic Ecology* 13: 325-332.
- Arntzen, J.W. & M. Sparreboom 1989 A phylogeny for the Old World newts, genus *Triturus*: biochemical and behavioural data. – *Journal of Zoology (London)* 219: 645-664.
- Arntzen, J.W. & S.F.M. Teunis 1993 A six year study on the population dynamics of the crested newt (*Triturus cristatus*) following the colonization of a newly created pond. – *Herpetological Journal* 3: 99-110.
- Arntzen, J.W. & R.S. Thorpe 1999 Italian crested newts (*Triturus carnifex*) in the Basin of Geneva: distribution and genetic interactions with autochthonous species. – *Herpetologica* 55: 423-433.
- Arntzen, J.W. & G.P. Wallis 1991 Restricted gene flow in a moving hybrid zone of the newts *Triturus cristatus* and *T. marmoratus* in western France. – *Evolution* 45: 805-826.
- Arntzen, J.W. & G.P. Wallis 1999 Geographic variation and taxonomy of crested newts (*Triturus cristatus* superspecies): morphological and mitochondrial DNA data. – *Contributions to Zoology* 68: 181-203.
- Arntzen, J.W., P. de Wijer, R. Jehle, E. Smit & J. Smit 1998 Rare hybridization and introgression in smooth and palmate newts (Salamandridae: *Triturus vulgaris* and *T. helveticus*). – *Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research* 36: 111-122.
- Arntzen, J.W., G. Espregueira Themudo & B. Wielstra 2007 The phylogeny of crested newts (*Triturus cristatus* superspecies): nuclear and mitochondrial genetic characters suggest a hard polytomy, in line with the paleogeography of the centre of origin. – *Contributions to Zoology* 76: 261-278.
- Avery, R.A. 1966 Food and feeding habits of the common lizard (*Lacerta vivipara*) in the West of England. – *Journal of Zoology (London)* 149: 115-121.
- Avery, R.A. 1968 Food and feeding relations of three species of *Triturus* (Amphibia Urodela) during the aquatic phases. – *Oikos* 19: 408-412.
- Avery, R.A. 1971 Estimates of food consumption by the lizard *Lacerta vivipara* Jacquin. – *Journal of Animal Ecology* 40: 341-365.
- Avery, R.A. 1973 Morphometric and functional studies on the stomach of the lizard *Lacerta vivipara*. – *Journal of Zoology (London)* 169: 157-167.
- Baar, J. 2008 Gebruik van steenhopen als overwinteringslocatie van de geelbuikvurpad. – Afstudeerrapport Bos- en natuurbeheer Hogeschool INHolland, Delft & Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Babik, W. 1998 Intrageneric predation in larval newts (*Triturus*, Salamandridae, Urodela). – *Amphibia-Reptilia* 19: 446-451.
- Babik, W., W. Branicki, J. Crnobrnja-Isailović, D. Cogălniceanu, I. Sas, K. Olgun, N.A. Poyarkov, M. García-París & J.W. Arntzen 2005 Phylogeography of two European newt species - discordance between mtDNA and morphology. – *Molecular Ecology* 14: 2475-2491.
- Baert, P., S. Colazzo, D. Bauwens & F. Valck 2001 De status van de Limburgse amfibieën: recente ontwikkelingen en hoop voor de toekomst. – In: L. Crèvecoeur & J. Stevens (red.), *LİKONA*, Limburgse Koepel voor Natuurstudie, Jaarboek 2001. LİKONA, Genk: 38-47.
- Baker, J. 2003 *Natrix natrix* (Grass Snake): Albino hatchling. – *Herpetological Bulletin* 86: 27-28.
- Baker, J. & T.R. Halliday 1999 Amphibian colonization of new ponds in an agricultural landscape. – *Herpetological Journal* 9: 55-63.
- Baker, J. & T.R. Halliday 2000 Variation in dorsal crest morphology and tail height with age in great crested newts (*Triturus cristatus*). – *Herpetological Journal* 10: 173-176.
- Bakker, T. 2002 Ringslangen op Zoomland. – *Kwakkollen & Konthamers* 15 (2): 11.
- Bal, D., H.M. Beije, Y.R. Hoogeveen, S.R.J. Jansen & P.J. van der Reest 1995 Handboek natuurdoeltypen in Nederland. – Rapport IKC-N 11, Wageningen.
- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellinger, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff 2001 Handboek Natuurdoeltypen. Tweede, geheel herziene editie. – Rapport Expertisecentrum LNV, Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.

- Ballasina, D. 1984** Europese amfibieën in een oogopslag. – De Nederlandse Boekhandel, Kapellen & Moussault, Weesp.
- Balletto, E. & C. Giacoma 1993** Struttura di popolazione e probabilità di sopravvivenza a medio termine in alcune specie di anfibii. – Supplemento alle Ricerche di Biologia della Selvaggina 231: 135-150.
- Banks, B. 1989** Alpine newts in North East England. – British Herpetological Society Bulletin 30: 4-5.
- Banks, B. & T.J. Beebee 1986** Climatic effects on calling and spawning of the natterjack toad *Bufo calamita*: Discriminant analyses and applications for conservation monitoring. – Biological Conservation 36: 339-350.
- Banks, B. & T.J.C. Beebee 1988** Reproductive success of Natterjack Toads *Bufo calamita* in two contrasting habitats. – Journal of Animal Ecology 57: 474-492.
- Banks, B., T.J.C. Beebee & J.S. Denton 1993** Long-term management of a natterjack toad (*Bufo calamita*) population in southern Britain. – Amphibia-Reptilia 14: 155-168.
- Banks, B., T.J.C. Beebee & A.S. Cooke 1994** Conservation of the natterjack toad *Bufo calamita* in Britain over the period 1970-1990 in relation to site protection and other factors. – Biological Conservation 67: 111-118.
- Banks, B., J. Foster, T. Langton & K. Morgan 2000** British bullfrogs? – British Wildlife 11 (5): 327-330.
- Baptist, H. 2005** Rugstreeppad. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 43-45.
- Barandun, J. 1995** Reproductive ecology of *Bombina variegata* (Amphibia). – Proefschrift Universität Zürich, Zürich.
- Barker, M.A. & D.D. Hobson 1996** Artificial refuges with transects as a possible reptile survey methodology. – British Herpetological Society Bulletin 55: 8-14.
- Barkman, J.J. & V. Westhof 1969** Botanical evaluation of the Drenthian district. – Vegetatio 19: 330-387.
- Baron, J.-P., R. Ferriere & H. Saint Girons 1993** Differentiation morphologique de quatre populations franaises de *Vipera ursinii ursinii* Bonaparte, 1835 (Reptilia, Viperidae). – Revue Suisse de Zoologie 100 (1): 187-196.
- Barrett, C. 1999** The continuing story of lizard hill. – British Herpetological Society Bulletin 70: 7-10.
- Bauwens, D. 1992** Voortplanting en voortplantingsgedrag bij inheemse reptielen. – In: J.J. van Gelder (red.), Voortplanting bij amfibieën en reptielen. WARN-publicatie 8: 45-53.
- Bauwens, D. 1993** Voortplantingsgedrag bij de Levendbarende hagedis. – Wielewaal 59: 123-125.
- Bauwens, D. & K. Claus 1996** Verspreiding van amfibieën en reptielen in Vlaanderen. – De Wielewaal, Turnhout.
- Bauwens, D., H. Strijbosch & A.H.P. Stumpel 1983** The lizard *Lacerta agilis* and *L. vivipara* as hosts to larvae and nymphs of the tick *Ixodes ricinus*. – Holarctic Ecology 6: 32-40.
- Bauwens, D., P.E. Hertz & A.M. Castilla 1996** Thermoregulation in a lacertid lizard: the relative contributions of distinct behavioural mechanisms. – Ecology 77: 1818-1830.
- Beattie R.C. & R. Tyler-Jones 1992** The effects of low pH and aluminium on breeding success in the frog *Rana temporaria*. – Journal of Herpetology 26 (4): 353-360.
- Beattie, R.C., R.J. Aston & A.G.P. Milner 1993** Embryonic and larval survival of the common frog (*Rana temporaria* L.) in acidic and limed ponds. – Herpetological Journal 3: 43-48.
- Bee, M.A. & H.C. Gerhardt 2001** Neighbour-stranger discrimination by territorial male bullfrogs (*Rana catesbeiana*): II. Perceptual basis. – Animal Behaviour 62: 1141-1150.
- Beebee, T.J.C. 1971** Mating and spawning of *Rana temporaria* under unusual circumstances. – British Journal of Herpetology 4: 231-233.
- Beebee, T.J.C. 1975** Changes in status of the great crested newt *Triturus cristatus* in the British Isles. – British Journal of Herpetology 5: 481-490.
- Beebee, T.J.C. 1976** The natterjack toad (*Bufo calamita*) in the British Isles: a study of past and present status. – British Journal of Herpetology 5: 515-521.
- Beebee, T.J.C. 1980** Belly colour and foot-webbing in newts of the genus *Triturus*. – British Journal of Herpetology 6: 59-61.
- Beebee, T.J.C. 1981** Habitats of the British amphibians (4): agricultural lowlands and a general discussion of requirements. – Biological Conservation 21: 127-139.
- Beebee, T.J.C. 1983** The natterjack toad. – Oxford University Press, Oxford.
- Beebee, T.J.C. 1992** Ecology and conservation of amphibians. – Chapman & Hall, London.
- Beebee, T.J.C. 1995** Amphibian breeding and climate. – Nature 374: 219-220.
- Beebee, T.J.C. 2002** Amphibian phenology and climate change. – Conservation Biology 16 (6): 1454-1455.
- Beebee, T.J.C. 1996** Changes in dewpond numbers and amphibian diversity over 20 years on chalk downland in Sussex, England. – Biological Conservation 81: 215-219.
- Beebee, T.J.C. & R.A. Griffiths 2000** Amphibians and reptiles. A natural history of the British herpetofauna. – HarperCollins Publishers, London.
- Beenen, R. 1998** Soortbeschermingsplan Rugstreeppad. – Provincie Utrecht, Utrecht.
- Behler, J. L. 1992** The Audubon society field guide to North American reptiles and amphibians. – Alfred A. Knopf Inc., New York.
- Belimov, G.T. & V.T. Sedalishchev 1979** Biology of the sharpnosefrog *Rana arvalis* in Yakutia USSR. – Soviet Journal of Ecology 10 (5): 447.
- Bellemakers, M.J.S. & H. van Dam 1992** Improvement of breeding success of the moor frog (*Rana arvalis*) by liming of acid moorland pools and the consequences of liming for water chemistry and diatoms. – Environmental Pollution 78: 165-171.
- Bellemakers, M.J.S., H. van Dam & A.J.M. Roozen 1991** Kan de heikikker worden behouden door bekalking van heidevennen? – De Levende Natuur 92 (6): 228-232.
- Bemmelen, A.A. van 1856** Bijdrage tot de kennis onzer inlandsche diernamen. – In: J.A. Herklots (red.), Bouwstoffen voor eene Fauna van Nederland 2 (2). E.J. Brill, Leiden: 131-142.
- Bemmelen, A.A. van 1862** Lijst der tot heden in de Nederlanden waargenomen kruipende dieren. – In: J.A. Herklots (red.), Bouwstoffen voor eene Fauna van Nederland 3 (2). E.J. Brill, Leiden: 96-100.
- Bemmelen, A.A. van 1864** Mededeelingen over de zoogdieren, vogels en kruipende dieren. – In:

- J.A. Herklots, 1866 (red.), *Bouwstoffen voor eene Fauna van Nederland*. E.J. Brill, Leiden: 430-432 [530-532].
- Bemmelen, A.A. van 1866** Aanvulling der Mededeelingen over de zoogdieren, vogels en kruipende dieren. – In: J.A. Herklots (red.), *Bouwstoffen voor eene Fauna van Nederland* 3 (4). E.J. Brill, Leiden: 414-432.
- Benick, L. 1933** Über unsere Ringelnatter, *Tropidonotus natrix* L. – *Zoologischer Anzeiger* 101: 294-299.
- Bennet, J.A. & G. van Olivier 1822** Eene naauwkeurige naamlijst der zoogende dieren, der vogelen en der amfibieën, die natuurlijke (en niet van elders overgebragte) inwooners dezer lande zijn, enz. – *Natuurkundige Verhandelingen van de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen te Haarlem* 11: 402-418, 440.
- Bentley, P.J. 1966** The physiology of the urinary bladder of Amphibia. – *Biological Reviews* 41: 275-316.
- Berger, H. & R. Günther 1996** Bergmolch - *Triturus alpestris*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 104-120.
- Berger, L. 1968** Morphology of the F1 generation of various crosses within *Rana esculenta*-complex. – *Acta Biologica Cracoviensia Series Zoologia* 13: 301-324.
- Berger, L. 1977** Systematics and hybridization in the *Rana esculenta* complex. – In: D.H. Taylor & S.I. Guttman (eds.), *The reproductive biology of amphibians*. Plenum Press, New York: 367-388.
- Berger, L. 1982** Hibernation of the European water frogs (*Rana esculenta* complex). – *Zoologica Poloniae* 29: 57-72.
- Berger, L. 1989** Disappearance of amphibian larvae in the agricultural landscape. – *Ecology International Bulletin* 17: 65-73.
- Berger, L. & T. Uzzell 1980** The eggs of European water frogs (*Rana esculenta* complex) and their hybrids. – *Folia Biologica (Cracow)* 28: 3-25.
- Bergers, P.J.M. 1985** De vroedmeesterpad (*Alytes o. obstetricans*). – Rapport 246. Zoologisch laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bergers, P.J.M. 1992** Hazelworm. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), *Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg*. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 200-207.
- Bergers, P.J.M. & R.P.B. Foppen 1985** De vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) in de Meertensgroeve te Vilt. – Rapport 239. Zoologisch laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bergers, P., R. Foppen & J.J. van Gelder 1985** De vroedmeesterpad in Zuid-Limburg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 74: 131-134.
- Bergh, L.M.J. van den & A.H.P. Stumpel 1975** Gegevens over de verspreiding en oecologie van de rugstreeppad (*Bufo calamita*) in het gebied van de grote rivieren. – *De Levende Natuur* 78: 104-111.
- Bergmans, W. 1978a** Inleiding tot de vijfde verslaglegging vanwege de herpetogeografische Dienst van Lacerta. – *Lacerta* 36 (9): 147-150.
- Bergmans, W. 1978b** Herpetogeografische mededelingen I. De verspreiding van de Vroedmeesterpad, *Alytes obstetricans* (Laurenti, 1768), in Nederland. – *Lacerta* 37 (3): 35-44.
- Bergmans, W. 1981** Schildpadden – In: M. Sparreboom (red.), *De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg*. A.A. Balkema, Rotterdam: 115-116.
- Bergmans, W. 1984** De verspreiding van de muurhagedis, *Lacerta muralis* (Laurenti, 1768) in Nederland (Reptilia, Squamata, Lacertidae). – *Natuurhistorisch Maandblad* 73: 12-22.
- Bergmans, W. & A. Zuiderwijk 1980** Amfibieën en reptielen in Nederland. Wetenschappelijke mededeling nr. 139. – Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud.
- Bergmans, W. & A. Zuiderwijk 1986** Atlas van de Nederlandse amfibieën en reptielen en hun bedreiging. Vijfde herpetogeografisch verslag – Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud & Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde 'Lacerta'.
- Bern Convention 1979** Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats CETS No. 104 – Council of Europe, Bern.
- Bernström, J. 1943** Zur Kenntnis der Kreuzotter *Vipera berus berus* (Linné). – *Meddelanden Fran Göteborgs Musei Zoologiska Avdelning* 103: 1-43.
- Beshkow, W. 1966** Untersuchungen über Systematik und Verbreitung der Blindschleiche (*Anguis fragilis* L.) in Bulgarien. *Bulletin of the Institute and the Museum of Zoology (Sofia)* 21: 185-201.
- Betuw, H.P.M. van & M.J.A. van der Burgt 1977** De typeverdeling van de groene kikkers (*Rana esculenta*-complex) in het Meeuwenven in 1977. – Rapport 137. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Beylous, B. & M. van der Ven 1991** Onderzoek naar *Lacerta agilis* in Noord-Brabant. Doctoraalscriptie 296. Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Experimentele Zoölogie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Biemans, A.L.B.M. & A.H.F. Stortelder 1972** Voortzetting en evaluatie van het meerjarige onderzoek van de voortplantingsactiviteit van Anura in de Overasseltse en Hatertse vennen. – Rapport 57. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bijker, A. 2001** Beschrijving en uitvoering van een telemetrisch onderzoek met adders (*Vipera berus*) in De Meinweg en een literatuurstudie naar het ruimtegebruik van de Adder. – Rapport Saxion Hogeschool IJsselland, Alterra & Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Deventer.
- Bijlsma, R.G. 1993** Ecologische atlas van de Nederlandse roofvogels. – Schuyt & Co, Haarlem.
- Bijlsma, R. 1996** Natuurtuin Domies Toen Pieterburen: uitvoeringsplan biotoop vroedmeesterpad. – Bericht Grontmij Groningen/Friesland, Haren.
- Bijlsma, R. & H. Verhoogt 1994** De zandhagedis in Drenthe. Levensgemeenschap - ecologie - inventarisatie - beheer. – Grontmij Drenthe.
- Bilt, E. van der & H. van Ginhoven 1974** Kooractiviteit en abiotische milieufactoren bij *Rana temporaria*, *Rana arvalis*, *Pelobates fuscus* en *Rana esculenta* in het Ketelven. – Rapport 88. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.

- Bink, F., C. van de Bund, H. Esselink, H. Sierdsema, S. Stuijzand & C. van Turnhout 2000 Heidebeheer en heidefauna in praktijk. Handleiding OBN-excursie naar de Hoge Veluwe. – Stichting Bargerveen, Alterra, VOFF & Werkgroep Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bischoff, W. 1984 *Lacerta agilis* Linnaeus 1758 - Zauneidechse. – In: W. Böhme (Red.), Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas, Band 2/1 Echsen II (*Lacerta*). Aula-Verlag, Wiesbaden: 23-68.
- Bischoff, W. 1988 Zur Verbreitung und systematik der Zauneidechse – *Lacerta agilis* Linnaeus, 1758. – In: D. Glandt, & W. Bischoff (Hrsg.), Biologie und Schutz der Zauneidechse (*Lacerta agilis*). Mertensiella 1: 132-145.
- Bitter, E. & I. Latour 1978 Anura in het Ketelven. Archief 1971-1978, dispersal 1978. – Rapport 170. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bitz, A. & W. Reh 1996 Grasfrosch. – In: A. Bitz, K. Fischer, L. Simon, R. Thiele & M. Veith (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien in Rheinland-Pfalz. Gesellschaft für Naturschutz und Ornithologie Rheinland-Pfalz, Landau: 295-312.
- Bitz, A. & L. Simon 1996 Gefährdungsursachen und -verursacher. – In: A. Bitz, K. Fischer, L. Simon, R. Thiele & M. Veith (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien in Rheinland-Pfalz. Gesellschaft für Naturschutz und Ornithologie Rheinland-Pfalz, Landau: 587-614.
- Bjorndal, K.A. 1997 Foraging ecology and nutrition of sea turtles. – In: P.L. Lutz & J.A. Musick (eds.), The biology of sea turtles. CRC Marine Science Series. CRC Press LLC, Boca Raton, Florida: 199-232.
- Blab, J. 1978 Untersuchungen zur Ökologie, Raum-Zeit-Einbindung und Funktion von Amphibienpopulationen. – Dissertation Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg, Nürnberg.
- Blab, J. 1986 Biologie, Ökologie, und Schutz von Amphibien. – Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz 18, Kilda Verlag, Bonn.
- Blab, J. & L. Blab 1981 Quantitative Analysen zur Phänologie, Erfassbarkeit und Populationsdynamik von Molchbeständen des Kottenforstes bei Bonn (Amphibia: Caudata: Salamandridae). – Salamandra 17: 147-172.
- Blab J., R. Günther & E. Nowak 1994 Rote Liste und Artenverzeichnis der in Deutschland vorkommenden Lurche (Amphibia). – In: E. Nowak, J. Blab & R. Bless (Red.), Rote Liste der gefährdeten Wirbeltiere in Deutschland. Schriftenreihe für Landschaftspflege und Naturschutz 42. Kilda Verlag, Bonn-Bad Godesberg: 125-136.
- Blackwell, K. 1997 A new predator of *Natrix*. – British Herpetological Society Bulletin 60: 46.
- Blackwell, K. 1998 Mammalian predator of *Natrix*. – British Herpetological Society Bulletin 65: 48.
- Blanke, I. 2004 Die Zauneidechse zwischen Licht und Schatten. – Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 7. Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Blanke, I. 2006 Effizienz künstlicher Verstecke bei Reptilienerfassungen: Befunde aus Niedersachsen im Vergleich mit Literaturangaben. – Zeitschrift für Feldherpetologie 13: 49-70.
- Blaustein, A.R., L.K. Belden, D.H. Olson, D.M. Greene, T.L. Root & J.M. Kiesecker 2001 Amphibian Breeding and climate change. – Conservation Biology 15: 1804-1809.
- Blaustein A.R., T.L. Root, J.M. Kiesecker, L.K. Belden, D.H. Olson & D.M. Green 2002 Amphibian phenology and climate change. – Conservation Biology 16 (6): 1454-1455.
- Bliss, P., A. Kutzerke & A. Resetaritz 2000 Blindschleichen (*Anguis f. fragilis*) in Nestern der Kerbameise *Formica (Coptoformica) exsecta*. – Zeitschrift für Feldherpetologie 7: 230-233.
- Blitterswijk, H. van, A.H.P. Stumpel, P.F.P. Arens & F.G.W.A. Ottburg 2005 Adders onder het gras. Beschikbaarheid en bruikbaarheid van ecologische en genetische kennis over amfibieën en reptielen en de knelpunten voor beleid en beheer. – Alterra-rapport 1149. Alterra, Wageningen.
- Blommers-Schlösser, R.M.A. 1990 Over het determineren van groene kikkers. – Mededelingenblad Lacerta 20 (10/11): 12-14.
- Blommers-Schlösser, R.M.A. 1991 Larven van groene kikkers in Nederland. – Herpetogeografische Dienst Nieuwsbrief 6: 4-6.
- Blommers-Schlösser, R.M.A. 1991 Larven van groene kikkers in Nederland. – Herpetogeografische Dienst 'Lacerta', Nieuwsbrief 6: 4-6.
- Blommers-Schlösser, R.M.A. 1992 De groene kikkers in Nederland; samenstelling van populaties, oecologie, verspreiding en bedreiging. – De Levende Natuur 93 (1): 2-9.
- Blosat, B. 1997 Die Amphibien und Reptilien in der Gemeinde Munch (Nordrhein-Westfalen). – Zeitschrift für Feldherpetologie 4 (1/2): 13-36.
- Blosat, B. 1998 Morphometrische und ökologische Feldstudien an Reptilien im Bergischen Land (Nordrhein-Westfalen). II. Ringelnatter, *Natrix natrix natrix* (Linnaeus, 1758) und *Natrix natrix helvetica* (Lacépède, 1789). – Salamandra 34 (1): 55-68.
- Blumm, J. 1888 Die Kreuzotter und ihre Verbreitung in Deutschland. – Abhandlungen der Senckenbergischen Naturforschenden Gesellschaft 15: 121-278.
- Bobbink, R., J.G.M. Roelofs & H.B.M. Tomassen (red.) 1998 Effectgerichte maatregelen en behoud biodiversiteit in Nederland. Symposiumverslag Katholieke Universiteit Nijmegen, IKC-N, Directie Natuurbeheer Ministerie van LNV. Nijmegen.
- Boddeke, D. 1987 'Omgeslagen boot' zwemt gewoon weg... – Nationale Visparade 2 (1): 6-7.
- Boeken, B. 1977 Een oekologische studie van de ringslang, *Natrix natrix helvetica*, op het landgoed Broekhuizen te Leersum, Utrecht. – Intern rapport. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum; Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Amsterdam.
- Boere, G.C. 1981 Het gebruik van de atlas. – In: Inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland. Topografische Dienst, Emmen & Staatsbosbeheer, Utrecht: 4-5.
- Boettger, C.R. 1941 Der Versuch einer Ochsenfroschzucht in der Lüneburger Heide. – Sitzungsberichte der Gesellschaft Naturforschender Freunde zu Berlin: 216-221.
- Bogaerts, S. 1993 Melanisme bij Europese hagedissen. – Scriptie Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.

- Bogaerts, S.** 2002 Italian crested newts, *Triturus carnifex*, on the Veluwe, Netherlands. – Zeitschrift für Feldherpetologie 9 (2): 217-221.
- Bogaerts, S. & R. Lenders** 2002 De EU Habitatrictlijn, achtergronden en betekenis voor reptielen, amfibieën en vissen in Nederland. – RAVON 14, jg. 5 (2): 22-27.
- Bogaerts, S. & F. Pasmans** 2005 *Salamandrina terdigitata* and other Urodels from Italy. – Amphibia 4 (2): 4-11.
- Bogaerts, S., H. van Diepen & H. Karman** 2001 *Triturus carnifex*, een nieuwe exoot in Nederland. Italiaanse kamsalamanders op de Veluwe. – RAVON 11, jg. 4 (2): 25-30.
- Bogert, H. van den** 1992 De bladhopen van Oranjewoud in Veenhuizen (DR). – Herpetogeografische Dienst 'Lacerta', Nieuwsbrief 8: 2-5.
- Bogert, H. van den** 2002 Geef de Ringslang in Friesland een kans. – Actie: 'Help de Ringslang', Elseloo.
- Bogert, H. van den** 2005 De diversiteit van heikikker-biotopen in Friesland. – RAVON 21 jg. 7 (3): 73-77.
- Bogert, H. van den & A. van der Veen** 1994 Natuurlijke eilegplaatsen van ringslangen in Friesland. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 2: 6-8.
- Böhme, W.** 1979 Zum Höchstalter des Feuersalamanders, *Salamandra salamandra* (Linnaeus, 1758): ein wiederentdecktes Dokument aus der Frühzeit der Terraristik. – Salamandra 15: 176-179.
- Bolsius, H.** 1908 [In: Wetenschappelijke Vergadering.] – Tijdschrift Nederlandsche Dierkundige Vereeniging (serie 2), 10 (4), Verslag (1907): LIII.
- Bon, D., R. Hoefsloot & S. Vonk** 2008 Zandhagedis uitgezet op Limitische Heide. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 42: 10-11.
- Bonnemayer, J. & P. Dietvorst** 1979a De muurhagedis (*Lacerta m. muralis*) in Maastricht. – Rapport 160. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bonnemayer, J. & P. Dietvorst** 1979b De Hoge Fronten. Landschapsecologisch onderzoek in de Hoge Fronten ten behoeve van het behoud van de muurhagedis. – Rapport 167. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bonnet, X., G. Naulleau & R. Shine** 1999 The dangers of leaving home: dispersal and mortality in snakes. – Biological Conservation 89: 39-50.
- Bont, R.G. de, J.J. van Gelder & J.H.J. Olders** 1986 Thermal ecology of the smooth snake, *Coronella austriaca* Laurenti, during spring. – Oecologia (Berlin) 69: 72-78.
- Boomsma, J.J. & J.W. Arntzen** 1985 Abundance, growth and feeding of natterjack toads *Bufo calamita* in a 4-year old artificial habitat. – Journal of Applied Ecology 22: 395-405.
- Boothby, J. (Red.)** 1997 British Pond Landscapes. Action for Protection and Enhancement. Proceedings of the UK conference of the Pond Life Project. John Moores University, Liverpool.
- Borczyk, B.** 2004a *Natrix natrix* (European Grass Snake) Male combat. – Herpetological Review 35 (4): 402.
- Borczyk, B.** 2004b Causes of mortality and bodily injury in grass snakes (*Natrix natrix*) from the 'Stawy Milickie' nature reserve (SW Poland). – Herpetological Bulletin 90: 22-26.
- Bos, H.** 1889 Het leven der dieren: een leesboek der dierkunde. Tjeenk Willink, Zwolle.
- Bosch, H.A.J. in den & R.G. Bout** 1998 Relationships between maternal size, egg size, clutch size and hatchling size in European Lacertid lizards. – Journal of Herpetology 32 (3): 410-417.
- Bosch, H. & P. Starmans** 1982 Thermo-telemetrisch onderzoek aan *Bufo bufo* L. – Rapport 230. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bosch, H. in den** 1990 Een albino exemplaar van de gewone pad (*Bufo bufo*). – Lacerta 48 (5): 156.
- Bosch, J. & I. Martínez-Solano** 2006 Chytrid fungus infection related to unusual mortalities of *Salamandra salamandra* and *Bufo bufo* in the Peñalara Natural Park, Spain. – Oryx 40: 84-89.
- Bosch, J., I. Martínez-Solano & M. García-París** 2001 Evidence of a chytrid fungus infection involved in the decline of the common midwife toad (*Alytes obstetricans*) in protected areas of central Spain. – Biological conservation 97: 331-337.
- Bosman, W.** 1994a Amfibieën in uiterwaarden. Amfibieën en overstromingsdynamiek. – Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Oecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen & Stichting ARK. Nijmegen.
- Bosman, W. (red.)** 1994b De rol van de herpetofauna in het natuurbeleid. Verslag van de elfde studiedag van de WARN op 6 november 1993 te Nijmegen. WARN-publicatie 10.
- Bosman, W.** 1997 De Geelbuikvuurpad in groeve 't Rooth in 1997. – Stichting Ark, Hoogkeppel.
- Bosman, W.** 1998 De Geelbuikvuurpad in de groeve 't Rooth. Voortplanting in 1998. – Stichting Ark, Hoogkeppel.
- Bosman, W.** 2003 Het Rauwven, een 'exotisch' ven in het beekdal van de Aa. – RAVON 15, jg. 5 (3): 33-36.
- Bosman, W.** 2004 De zonnebaars overwonnen! – RAVON 17 jg. 6 (2): 26-27.
- Bosman, W.** 2005 Bedreigde knoflookpad uitgestorven door exotische zonnebaars. – RAVON 21, jg. 7 (3): 87-88.
- Bosman, W.** 2006 De Landhabitat van de knoflookpad in een agrarische omgeving bij Groot Soerel – Noord-Empe. – Stichting RAVON, Nijmegen, in opdracht van de Provincie Gelderland.
- Bosman, W. & B.H.J.M. Crombaghs** 2000 Nieuwsbrief Geelbuikvuurpad & vroedmeesterpad, jaargang 1, nr. 1. – Provincie Limburg.
- Bosman, W. & B. Crombaghs** 2001 De Geelbuikvuurpad in Limburg in 2000. Een onderzoek naar de populatieomvang en voortplantingssucces in de laatste leefgebieden. – Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen & Bureau Groenlanden, Ooij.
- Bosman, W. & B. Crombaghs** 2002 De geelbuikvuurpad in Limburg. Een onderzoek naar populatieomvang en voortplantingssucces in de laatste leefgebieden in 2001. – Bureau Groenlanden, Ooij & Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Bosman, W. & B. Crombaghs** 2003 De geelbuikvuurpad in Limburg in 2002. Een onderzoek naar populatieomvang en voortplantingssucces in de laatste leefgebieden. – Groenlanden, Ooij & Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.

- Bosman, W. & B. Crombaghs 2004a** De geelbuikvuurpad in Limburg in 2003. Een onderzoek naar populatieomvang en voortplantingssucces in de laatste leefgebieden. – Bureau Groenlanden, Ooij & Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Bosman, W. & B. Crombaghs 2004b** De geelbuikvuurpad in Limburg in 2004. Een onderzoek naar populatieomvang en voortplantingssucces in de laatste leefgebieden. – Bureau Groenlanden, Natuurbalans/Limes Divergens & Ministerie van LNV, afdeling EC-LNV.
- Bosman, W. & B. Crombaghs 2006** De geelbuikvuurpad in Limburg in 2005. Een onderzoek naar populatieomvang en voortplantingssucces in de laatste leefgebieden. – Bureau Groenlanden, Natuurbalans/Limes Divergens & Ministerie van LNV, afdeling EC-LNV.
- Bosman, W. & G. Kurstjens 1999** De Geelbuikvuurpad in groeve 't Rooth in 1999. Voortplantings- en reproductieonderzoek aan de belangrijkste restgroep in Nederland. – Rapport Ecologisch adviesbureau Wissel, Beek-Ubbergen, in opdracht van de Provincie Limburg.
- Bosman, W.W. & P.J.J. van den Munckhof 1993** Zes jaar op pad voor de knoflookpad. – In: W.W. Bosman & H. Strijbosch (red.), Monitoring en meerjarig onderzoek aan amfibieën en reptielen. Verslag van de tiende studiedag van de WARN. WARN-publicatie 9: 33-40.
- Bosman, W. & W. de Vries 2005** Onderzoek naar het voorkomen van de knoflookpad in het Land van Vollenhove. – Stichting RAVON i.o.v. Landschap Overijssel.
- Bosman, W.W., J.P.M. Giesberts, R.M.J.C. Kleukers, P.J.J. van den Munckhof & J.C.M. Musters 1988a** Niche-segregatie bij zes Anura in de 'Overasseltse en Hatertse vennen' tijdens de zomerperiode. – Rapport 282. Werkgroep Dieroecologie, vakgroep Experimentele Dierkunde, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bosman, W.W., J.P.M. Giesberts, R.M.J.C. Kleukers, P.J.J. van den Munckhof & J.C.M. Musters 1988b** Niche segregation in six Anuran species during the summer period. – Netherlands Journal of Zoology 38 (2-4): 210-211.
- Bosman, W., J.J. van Gelder & H. Strijbosch 1997** The effect of inundation on hibernating *Bufo bufo* and *Bufo calamita*. – Amphibia-Reptilia 18: 339-346.
- Bosman, W., R. Bronckers & D.P.E.M. Frissen 1999** De Geelbuikvuurpad in Nederland: kan het nog steeds? – Natuurhistorisch Maandblad 88: 108-112.
- Bosman, W., C. van Turnhout & H. Esselink 2001** Effecten van herstelmaatregelen op diersoorten: Eerste versie van Standaard Meetprotocol Fauna (SMPF) en Richtlijnenprogramma Uitvoering Herstelmaatregelen Fauna (RUHF). – Rapport Stichting Bargerveen, Nijmegen. Tweede licht herziene druk.
- Bosman, W., P. van den Munckhof & H. Strijbosch 2003** De voedselkeuze van zes samen voorkomende soorten amfibieën. – RAVON 16, jg. 6 (1): 4-7.
- Bossenbroek, P. 1989** Floristische verarming van het Zuidlimburgse hellingbos een analyse. – Natuurhistorisch Maandblad 78: 65-71.
- Bossenbroek, P., G. Hanekamp, A.J.W. Lenders & A.H.P. Stumpel 1982** Een actieplan tot behoud en herstel van de Zuid-Limburgse amfibieën. – Rapport Staatsbosbeheer.
- Boulenger, G.A. 1913** The snakes of Europe. – Methuen & Co., London.
- Bouma, M.J. & D. Roelofs 2004** Radiotelemetrie bij ringslangen in natuurgebied de Diemervijfhoek. – Afdeling Herpetologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Boumans, A.N.G.J. & L.C.A. Kuster 1972** Voortplantingsgedrag en vocalisatie bij *Rana esculenta* (L.). – Rapport 49. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Bouton, N. 1986** Données sur la migration de *Triturus cristatus* et *T. marmoratus* (Urodela, Salamandridae) dans le département de la Mayenne (France). – Bulletin de la Société Herpétologique de France 40: 43-51.
- Bouwman, A. & S. Bogaerts (red.) 2002** Salamanders Jubileumbundel. – Salamandervereniging.
- Braad, J. 2000** Natuurontwikkeling voor behoud van de Boomkikker in Zuid-Eschmarke. – De Levende Natuur 101 (4): 117-121.
- Braithwaite, A.C., J. Buckley, K.F. Corbett, P.W. Edgar, E.S. Haslewood, G.A.D. Haslewood, T.E.S. Langton & W.J. Whitaker 1989** The distribution in England of the smooth snake (*Coronella austriaca* Laurenti). – Herpetological Journal 1: 370-376.
- Brandjes, G.J. & A. Groenveld 1995** Biotoopvoorkeur van de zandhagedis (*Lacerta agilis*) in de Amsterdamse Waterleidingduinen; De relatie tussen het voorkomen van de zandhagedis en zijn omgeving (landschap-vegetatie- en structuurtype). – Doctoraalscriptie Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Afdeling Herpetologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Brandjes, G.J. & O. Langendorff 2004** Inventarisatie amfibieën in het Gooi. – Rapport Poelenwerkgroep Het Gooi, Bussum.
- Brandjes, G.J., G.F.J. Smit & P.J. Veen 1999** Maatregelen ten behoeve van ringslangen langs het Gouwe Kanaal. – Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Brandjes, G.J., G. Veenbaas & G. Smit 2000** Amfibieën op loopstroken onder rijkswegen. – RAVON 7, jg. 3 (1): 1-5.
- Braz, E. & P. Joly 1994** Micro-habitat use, resource partitioning and ecological succession in a size-structured guild of newt larvae (g. *Triturus*, Caudata, Amphibia). – Archiv für Hydrobiologie 131: 129-139.
- Brede, E.G., R.S. Thorpe, J.W. Arntzen & T.E.S. Langton 2000** A morphometric study of a hybrid newt population (*Triturus cristatus* / *T. carnifex*): Beam Brook Nurseries, Surrey, UK. – Biological Journal of the Linnean Society 70: 685-695.
- Bree, P.J.H. van 1958** Notes on the wall-lizard, *Lacerta muralis* (Laurenti), in the Netherlands. – Natuurhistorisch Maandblad 47 (1-2): 8-11.
- Bree, P.J.H. van 1960** Aantekeningen over het voorkomen van amfibieën en reptielen in Zeeland en op Goeree-Overflakkee. – De Levende Natuur 63: 58-67.
- Breuckmann, A. & A. Kupfer 1998** Zur Umsiedlung einer Kammolch-Population (*Triturus cristatus*) im nordöstlichen Ruhrgebiet: ein Rückblick nach zehn Jahren. – Zeitschrift für Feldherpetologie 5: 209-218.
- Breukelen, L. van, E. Cosyns & S.E. van Wieren 2002** Wat weten we van terugdringen van struwelen door herbivore zoogdieren? – De Levende Natuur 103 (3): 101-105.

- Breuls, W. 1993** Brulkikker eet huismus. – Natuurhistorisch Maandblad 82-3: 68.
- Briedermann, L. 1976** Ergebnisse einer Analyse von 665 Wildschweinemagen. – Zoologische Garten (N.F.) 46: 157-185.
- Bringsøe, H. 2001** *Trachemys scripta* (Schoepff, 1792) – Buchstaben-Schmuckschildkröte. – In: U. Fritz (Red.), Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas, Band 3/IIIA Schildkröten (Testudines) I. Aula-Verlag, Wiebelsheim: 525-583.
- Bringsøe, H. & U.S. Mikkelsen 1993** The distribution of *Triturus alpestris* (Amphibia, Caudata) at its northern limit, in South Denmark. – British Herpetological Society Bulletin 30: 16-28.
- Broadley, D.G. 1958** Some ecological notes on the British reptiles with particular reference to their feeding habits. – British Journal of Herpetology 2: 126-129.
- Brockhaus, T. 1989** Untersuchungen an einer Kreuzkrötenpopulation (*Bufo calamita*) bei Karl-Marx-Stadt. – Feldherpetologie 1989: 31-37.
- Brodie, E.D. & N.J. Smatresk 1990** The antipredator arsenal of fire salamanders: Spraying of secretions from highly pressurized dorsal skin glands. – Herpetologica 46: 1-7.
- Brodmann, P. 1972** Eine Kreuzotter (*Vipera berus*) mit runder Pupille. – Salamandra 8 (3/4): 186.
- Brodmann, P. 1987** Die Giftschlangen Europas und die Gattung *Vipera* in Afrika und Asien. – Kümmerly + Frey, Bern.
- Broek, T. van den 1992** De geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*) in Zuid-Limburg. Verleden, heden en toekomst. – Privé-publicatie, Maastricht.
- Broek, T. van den & R.A.M. Tilmans 2004** De herpetofauna in de Limburgse mergelgroeven. Perspectieven voor pioniersoorten? – Natuurhistorisch Maandblad 93 (4): 88-94.
- Broens, G.P.J. 2007** Een historisch onderzoek naar het voorkomen van de adder (*Vipera berus*) op de Meinweg. – Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Radboud Universiteit, Afdeling Milieukunde, Nijmegen.
- Brongersma, L.D. 1961** Notes upon some sea turtles. – Zoologische Verhandlungen (Leiden) 51: 1-46.
- Brongersma, L.D. 1966** Zeeschildpadden in Europees-Atlantische wateren. – Verslag gewone vergadering Afdeling Natuurkunde, Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen 75 (3): 52-56.
- Brongersma, L.D. 1967** Guide for the identification of stranded turtles on British coasts. – Publication 659, British Museum (Natural History), London.
- Brongersma, L.D. 1968** Miscellaneous notes on turtles. I. – Proceedings Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Series C 71 (5): 439-442.
- Brongersma, L.D. 1969** Miscellaneous notes on turtles. IIA en IIB. – Proceedings Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, Series C 72 (1): 76-102.
- Brongersma, L.D. 1972** European Atlantic turtles. – Zoologische Verhandlungen (Leiden) 121: 1-318.
- Brongersma, L.D. 1973** Een modern dierensprookje? – Verslag gewone vergadering Afdeling Natuurkunde, Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen 82 (8): 135-138.
- Brongersma, L.D. 1982** Marine turtles of the eastern Atlantic Ocean. – In: K.A. Bjørndal (ed.), Biology and conservation of sea turtles. Smithsonian Institution Press, Washington, D.C.: 407-416.
- Brongersma, L.D. 1999** Rijksmuseum van Natuurlijke Historie - De Lederschildpad. – [publicatie tentoonstellingshandleiding van Brongersma, 1971]. Infusis 106: 18-20.
- Brönmark, C. & P. Edenharn 1994** Does the presence of fish affect the distribution of tree frogs (*Hyla arborea*)? Conservation Biology 8 (3): 841-845.
- Brouwer, 1948** Prof. Mr. Dr. Th. van Swinderen (1784-1851) en zijn werkzaamheid in het belang van de ornithologie. Ardea 36: 121-142.
- Brouwer, E., J.G.M. Roelofs, R. Bobbink & G.M. Verheggen 1998** Herstelbeheer in verzuurde en geëutrofeerde zachte wateren: waar en wanneer zinvol? – In: R. Bobbink, J.G.M. Roelofs & H.B.M. Tomassen (red.), Effectgerichte maatregelen en behoud biodiversiteit in Nederland. Symposiumverslag Katholieke Universiteit Nijmegen, IKC-N, Directie Natuurbeheer Ministerie van LNV: 29-52.
- Brown, P.R. 1992** Ecology and vagility of the grass snake *Natrix natrix helvetica* Lacépède. – Proefschrift University of Southampton, Southampton.
- Bruekers J. & H. van der Keijlen 1997** Roodwangschildpadden, een gevaar voor de Nederlandse flora en fauna? – De Nederlandse Schildpaddenvereniging. Boekel/Veghel.
- Bruno, S. 1985** Le Vipere d'Italia e d'Europa. – Edagricole, Bologna.
- Bryant, van S. & A. d'A Bellairs 1967** Tail regeneration in the lizards *Anguis fragilis* and *Lacerta dugesii*. – Journal of the Linnean Society of London (Zoology) 46 (310): 297-306.
- Buchholz, S. 1989** Untersuchung zur Fortpflanzungsbiologie und Populationsdynamik einer Freilandpopulation von *Alytes o. obstetricans* (Amphibia, Anura, Discoglossidae). – Diplomarbeit Universität Würzburg, Würzburg.
- Buggenum, H.J.M. van 1988** (red.) Verspreiding van de herpetofauna in Limburg, Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht, Zeeland, Noord-Holland en Zuid-Holland. Stichting Herpetologische Studiegroepen.
- Buggenum, H.J.M. van 1990** De bruine kikker: een onderzoek waard! – In: Stichting Herpetologische Studiegroepen, Herpetogeografische Dienst Lacerta & Landelijke Herpetofauna Inventarisatie, Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Nederland 1989. Publicatiebureau Stichting Herpetologische Studiegroepen, Nijmegen: 55-59.
- Buggenum, H.J.M. van 1992a** Kleine watersalamander. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 80-91.
- Buggenum, H.J.M. van 1992b** Bruine kikker. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 170-181.
- Buggenum, H.J.M. van 1992c** Ringslang. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 256-261.
- Buggenum, H.J.M. van 1992d** Monitorproject bruine kikker in voormalige Middenlimburgse broekgebieden: periode 1989-1992. – Natuurhistorisch Maandblad 81 (10): 162-164.

- Buggenum, H.J.M. van 1996** Onderzoek Limburgse amfibiepoelen. – Natuurhistorisch Maandblad 85 (4): 83-86.
- Buggenum, H.J.M. van 2000a** Watersalamanders profiteren snel van nieuwe amfibiepoelen. – De Levende Natuur 101: 112-116.
- Buggenum, H.J.M. van 2000b** Amfibieën in de stad: resultaten van een amfibieënenquête. – Natuurhistorisch Maandblad 89 (5): 91-92.
- Buggenum, H.J.M. van 2004** De herpetofauna van het IJzerenbosch 1988-2003. Resultaten van 16 jaar monitoren. – Natuurhistorisch Maandblad 93 (5): 181-183.
- Buggenum, H.J.M. van 2005a** Vervroegde eiafzet bij de Bruine kikker als gevolg van klimaatwijziging? – Natuurhistorisch Maandblad 94 (9): 169-171.
- Buggenum, H.J.M. van 2005b** Memorecorders niet alleen geschikt voor amfibieonderzoek. – Natuurhistorisch Maandblad 94 (9): 177.
- Buggenum, H.J.M. van 2009** Bruine kikker - *Rana temporaria* Linnaeus, 1758. – In: J. van der Weele, H.J.M. van Buggenum, R.P.G. Geraeds & A.J.W. Lenders (red.), De amfibieën en reptielen van Limburg 1980-2008. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- Buggenum, H.J.M. van & R. Creemers 2005** Vervroegde eiafzet bij de Bruine kikker? Het berekende begin van de eiafzetperiode werd beïnvloed door het aantal meldingen. – Natuurhistorisch Maandblad 94 (12): 271-272.
- Buggenum, H.J.M. van & J.T. Hermans 1986** De Ringslang in Limburg: een kritische beschouwing. – Natuurhistorisch Maandblad 75 (10): 164-166.
- Bülow, B. von 2001** Kammolch-Bestandserfassungen mit dreijährigen Reusenfängen an zwei Kleingewässern Westfalens und fotografischer Wiedererkennung der Individuen. – Rana, Sonderheft 4: 145-162.
- Bülow-Olsen, A. 1988** Disappearance of ponds and lakes in southern Jutland, Denmark, 1954-1984. – Ecological Bulletin 39: 180-182.
- Bund, C. van de 1947** Albino bruine kikker. – De Levende Natuur 50 (12): 144.
- Bund, C.F. van de 1955** De zandhagedis, *Lacerta agilis* L.. – De Levende Natuur 58 (4): 67-75.
- Bund, C.F. van de 1956** De Nederlandse reptielen. – Wetenschappelijke Mededelingen 20. Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Hoogwoud.
- Bund, C.F. van de 1964** Vierde Herpetogeografisch Verslag. De verspreiding van de reptielen en amfibieën in Nederland: 1-72. – Nederlandse Vereniging voor Herpetologie en Terrariumkunde 'Lacerta'.
- Bund, C.F. van de 1991** Herpetofauna in weg- en spoorwegbermen. – In: A.H.P. Stumpel & J.J. van Gelder (red.), Natuurbeheer voor reptielen en amfibieën. Werkgroep Amfibieën en Reptielen Nederland, Amsterdam. WARN-publicatie 7: 55-62.
- Burgt, M.J.A. van der & J.A.J.J. van den Oever 1977** Geluid en gedrag bij *Rana lessonae* en *R. esculenta*. – Rapport 140. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Buro Bakker 2004** (W. de Vries, J. Janse & J.A. Ingberg) Onderzoek naar de noodzakelijke maatregelen voor het behoud van de knoflookpad in zuidoost Drenthe. – Buro Bakker.
- Buschendorf, J. & R. Günther 1996** Teichmolch - *Triturus vulgaris*. – In: R. Günther (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien Deutschlands. Gustav Fisher Verlag, Jena: 174-195.
- Bussink, F. & M.H. Wolters 2006** Een vreemde eend in de bijt. Exoten in Nederland. – Uitgeverij Niesje Wolters b.v., Epe.
- Bussmann, M. 1990** Wald- oder Bergeidechse (*Lacerta vivipara* Jacquin 1787). – Seminarberichte Naturschutzzentrum Nordrhein-Westfalen 9: 18-21.
- Buurt, G. van 1995** De schildpadden van Curaçao en Bonaire.
- Cabela, A. & F. Tiedemann 1985** Atlas der Amphibien und Reptilien Österreichs. – Verlag Ferdinand Berger & Söhne, Wien.
- Cabela, A., H. Grillitsch & F. Tiedemann 2001** Atlas zur Verbreitung und Ökologie der Amphibien und Reptilien in Österreich: Auswertung der Herpetofaunistischen Datenbank der Herpetologischen Sammlung des Naturhistorischen Museum in Wien. – Umweltbundesamt, Wien.
- Caby B., Constantin de Magny G., Godin J. & Marchyllie M. 2000** Observation de la Grenouille des champs, *Rana arvalis* Nilsson, 1842 (Anura, Ranidae) dans le département du Nord (France). – Bulletin de la Société Herpétologique de France 95: 5-18.
- Cadi, A. & P. Joly 2003** Competition for basking places between the endangered European pond turtle (*Emys orbicularis galloitalica*) and the introduced red-eared slider (*Trachemys scripta elegans*). – Canadian Journal of Zoology 81: 1392-1398.
- Cadi, A. & P. Joly 2004** Impact of the introduction of the red-eared slider (*Trachemys scripta elegans*) on survival rates of the European pond turtle (*Emys orbicularis*). – Biodiversity and Conservation 13: 2511-2518.
- Cadi, A., V. Delmas, A.C. Prévot, Julliard, P. Joly, C. Pieau & M. Girondot 2004** Successful reproduction of the introduced slider turtle (*Trachemys scripta elegans*) in the South of France. – Aquatic Conservation: Marine & Freshwater Ecosystems 14: 237-246.
- Camañas, J.A. & J. Valeiras 2003** Critical areas for loggerhead and leatherback marine turtles in the Western Mediterranean Sea and the Gibraltar Strait Region. – In: D. Margaritoulis & A. Demetropoulos (eds.), Proceedings of the First Mediterranean Conference on Marine Turtles. Barcelona Convention – Bern Convention – Bonn Convention (CMS). Nicosia, Cyprus: 80-85.
- Campolongo, P., H. Francillon-Vieillot, C. Giacoma, F. Rossi & S. Tripepi 1989** Age, growth and longevity of *Triturus carnifex*. – In: Halliday, T., J. Baker & L. Hosié (eds.), Abstracts of the First World congress of Herpetology, Canterbury (University of Kent).
- Capalleras, X. & M.A. Carretero 2000** Evidencia de reproducción con éxito en libertad de *Trachemys scripta* en la Península Ibérica. – Boletín de la Asociación Herpetológica Española 11 (1): 34-35.
- Capula, M & L. Luiselli 1993** Ecology of an alpine population of the slow worm, *Anguis fragilis* Linnaeus, 1758. Thermal biology of reproduction (Squamata: Sauria: Anguillidae). Herpetozoa 6: 57-63.

- Capula, M. & L. Luiselli 1997 A tentative review of sexual behaviour and alternative reproductive strategies of the Italian colubrid snakes (Squamata: Serpentes: Colubridae). – *Herpetozoa* 10 (3/4): 107-119.
- Capula, M., L. Luiselli & C. Anibaldi 1992 Biennial reproduction and clutch parameters in an alpine population of the slow worm, *Anguis fragilis* Linnaeus, 1758 (Squamata: Sauria: Anguillidae). *Herpetozoa* 5 (3/4): 95-98.
- Carlström, D. & C. Edelstam 1946 Methods of marking reptiles for identification after recapture. – *Nature* 158: 748-749.
- Carroll, E.J. & J.L. Hedrick 1974 Hatching in the toad *Xenopus laevis*. Morphological events and evidence for a hatching enzyme. – *Developmental Biology* 38: 1-13.
- Cauwenberghe, A.P.M. van & P.W.M. van Cauwenberghe 1974 Oecologisch onderzoek aan amfibieën in en rond het Heerenven. – Rapport 89. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Chadwick, E.A., F.M. Slater & S.J. Ormerod 2006 Inter- and intraspecific differences in climatically mediated phenological change in coexisting *Triturus* species. – *Global Change Biology* 12: 1069-1078.
- Chaple, D.G. & R. Swain 2002 Distribution of energy reserves in a viviparous skink: Does tail autotomy involve the loss of lipid stores? – *Australian Journal of Ecology* 27: 565-572.
- Chiminello, A. & M. Generani 1992 *Hyla arborea* L., *Pelobates fuscus insubricus* C. and *Rana esculenta* 'complex' feeding habits during the breeding period in some rice-fields of the Po Plane (Piemont, North Italy). – In: Z. Kórsós & I. Kiss (eds.), Proceedings of the Sixth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Boedapest 1991: 115-120.
- Chondropoulos, B.P. 1986 A checklist of the Greek reptiles. I. The lizards. – *Amphibia-Reptilia* 7: 217-235.
- Chondropoulos, B.P. 1989 A checklist of the Greek reptiles. II. The snakes. – *Herpetozoa* 2 (1/2): 3-36.
- Christensen, C. 1974 Adaptations in the water economy of some anuran amphibians. – *Comparative Biochemistry and Physiology, A: Comparative Physiology* 47: 1035-1049.
- Christiaans, M.M.C. & P.C. Meeuwissen 1980 Oecologisch onderzoek aan amfibieën in en rondom het Heerenven op het landgoed 'De Hamert' in 1980. Rapport 192. Zoologisch Laboratorium Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Claassen, Th. & W. Smeets 1973 Kooractiviteit en abiotische milieufactoren bij vier Anurasoorten in het Ketelven in de periode maart-juli 1973. – Rapport 70. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Claessen, V. & P. van Gool 1983 Onderzoek aan de gewone pad, *Bufo bufo* (L.), uit het hooggebergte van Zwitserland, gebaseerd op botstructuren in teenkoten. – Rapport 222. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Claus, K. 1993 Een 15-jarige studie aan Adders. – In: W.W. Bosman & H. Strijbosch (red.), Monitoring en meerjarig onderzoek aan amfibieën en reptielen. Verslag van de tiende studiedag van de WARN. WARN-publicatie 9: 15-26.
- Clausnitzer, H.-J. 1983 Zum gemeinsamen Vorkommen von Amphibien und Fischen. – *Salamandra* 19 (3): 158-162.
- Clausnitzer, H.-J. 1986 Zur Ökologie und Ernährung des Laubfrosches *Hyla a. arborea* (Linnaeus, 1758) im Sommerlebensraum (Salientia: Hylidae). – *Salamandra* 22 (2/3): 162-172.
- Clausnitzer, H.-J. 1996 Entwicklung und Dynamik einer künstlich wiederangesiedelten Laubfrosch-Population. – *Naturschutz und Landschaftsplanung* 28 (3): 69-75.
- Clobert, J., M. Massot, J. Lecomte, G. Sorci, M. de Fraipont & R. Barbault 1994 Determinants of dispersal behavior: the common lizard as a case study. – In: L.J. Vitt & E.R. Pianka (eds.), *Lizard Ecology: the third generation*. Princeton Univ. Press: 183-206.
- Cloudsley-Thompson, J.L. 1971 The temperature and water relations of reptiles. – Watford, Merrow Publishing Co.
- Coelen, J.E.M. van der (red.) 1992 Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. – *Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen*.
- Coïc, C. & M. Détaint 2001 Invasion de la grenouille tau-reau (*Rana catesbeiana* Shaw) en France: Synthèse bibliographique – suivi 2000-2001 – perspectives. Cistude nature, Moulinat.
- Consulentschap NBLF Gelderland 1992 Boomkikkerbeschermingsplan Achterhoek. – Consulentschap NBLF Gelderland, in samenwerking met Poelenoverleg Gelderland.
- Cooke, A.S. 1974 Differential predation by newts on anuran tadpoles. – *British Journal of Herpetology* 5: 386-390.
- Cooke, A.S. 1975 Spawn site selection and colony size of the frog (*Rana temporaria*) and the toad (*Bufo bufo*). – *Journal of Zoology (London)* 175: 29-38.
- Cooke, A.S. 1982 A comparison of dates of breeding activity for the frog (*Rana temporaria*) and the toad (*Bufo bufo*) at a site in Cambridgeshire, 1971-1981. – *British Journal of Herpetology* 6: 202-205.
- Cooke, A.S. & J.F.D. Frazer 1976 Characteristics of newt breeding sites. – *Journal of Zoology (London)* 178: 223-236.
- Cooke, A.S. & W.G. Fulford 1971 Observations on the feeding behaviour of a blind warty newt (*Triturus cristatus*). – *British Journal of Herpetology* 4: 216.
- Cools, J. 2007 Soortbeschermingsplan Boomkikker. Beschermings- en ontwikkelingsplan in Noord-Brabant. – Ecologisch Adviesbureau Cools, Tilburg, in opdracht van de Provincie Noord-Brabant.
- Corbett, K.F. 1988 Distribution and status of the sand lizard, *Lacerta agilis agilis*, in Britain. – *Mertensiella* 1: 92-99.
- Corbett, K.F. & N.R. Moulton 1998 Sand lizard species recovery programme project (1994-1997); Final report. – English Nature Research Reports no. 288. English Nature, Peterborough.
- Corbett, K.F. & D.L. Tamarind 1979 Conservation of the Sand Lizard, *Lacerta agilis*, by habitat management. – *British Journal of Herpetology* 5 (12): 799-823.
- Coster, R. 1998a Zeeschildpadden bij Petten aan Zee. – *De Windbreker* 104: 2-4.
- Coster, R. 1998b Zeeschildpadden bij Petten aan Zee, een aanvulling. – *De Windbreker* 106: 16-17.
- Cosijn, R. 1993 Zeeschildpadden in de Middellandse Zee. – *Ecologie en Toerisme* 1: 1-137.

- Coult, T. 1989 Autumn mating in grass snakes. – British Herpetological Society Bulletin 29: 4.
- Cox, H. & R. Jaspers 1979 Vocalisatieverschillen binnen het *Rana esculenta*-complex. – Rapport 177. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Cox, P.M.G., A.G.A. Schellekens & M.L.J.M. van Wanrooy 1983 Trofische niche en chemocommunicatie bij een sympatrische populatie van *Lacerta agilis* en *Lacerta vivipara*. – Rapport 231. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Cramp, S. & K.E.L. Simmons 1977 Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa - The birds of the Western Palearctic 1, Ostrich-Ducks. – Oxford University Press, Oxford.
- Cree, A. 2002 Tuatara. – In: T. Halliday & K. Adler (eds.), The new encyclopedia of reptiles and amphibians. – Oxford University Press, Oxford: 210-211.
- Creemers, R.C.M. 1986 Zeven jaar onderzoek aan *Lacerta vivipara* en aan *Lacerta agilis* op 'De Hamert': Oecologische karakteristieken. – Rapport 263. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Creemers, R.C.M. 1991 Amfibieën in uiterwaarden. Een voorbereidende literatuurstudie. – Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Creemers, R.C.M. 1992 De invloed van straatverlichting op de verdeling van amfibieën op een dijktraject. Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Nederland 1991. – Publicatiebureau Stichting RAVON, Nijmegen: 43-51.
- Creemers, R.C.M. 1994a Amfibieën in uiterwaarden. Voortplantingsplaatsen van amfibieën in uiterwaarden. – Rapport Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Oecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen & Stichting ARK, Laag-Keppel.
- Creemers, R.C.M. 1994b Amfibieën-monitoring in de Leeuwse uiterwaard en de Afferdense & Deestse Waarden. – In: R.F.M. Krekels & P.J.M. Verbeek (red.), Monitoring nevengeul Beneden-Leeuwen. – Natuurbalans/Limes Divergens & RIZA, Lelystad: 43-87.
- Creemers, R.C.M. 1996 Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Creemers, R.C.M. 1999a De verspreiding van alpenwatersalamanders in Gelderland. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën 5: 7-8.
- Creemers, R.C.M. 1999b Prioritaire reptielen en amfibieën in Gelderland. – Rapport Stichting RAVON, in samenwerking met Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Creemers, R.C.M. 2000 Dracula in de polder. – RAVON 9, jg. 3 (3): 58.
- Creemers, R.C.M. 2002 Eerste eiklomp van 2002. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën 10: 6.
- Creemers, R.C.M. 2004 Amfibieën en reptielen honkvast. – In: R. Roos & S. Woudenberg (red.), Opgewarmd Nederland. Klimaatverandering, natuur, water, landbouw, effecten, aanpak. Stichting Natuurmedia/Uitgeverij Jan van Arkel/Stichting Natuur en Milieu, Amsterdam/Utrecht: 69-71.
- Creemers, R.C.M. & B.H.J.M. Crombaghs 1995 De knoflookpad in het IJsseldal. Natuurbalans/Limes Divergens & RAVON, Nijmegen.
- Creemers R.C.M. & B.H.J.M. Crombaghs 1997 De knoflookpad, je ruikt hem nog maar zelden. – In: Vereniging Flora en Fauna 1997, Jaarboek Natuur 1997 - De winst en verliesrekening van de Nederlandse natuur. Jaarboek Natuur 1997: 158-163.
- Creemers, R.C.M. & J. van Delft 2001 Dataverzameling en inventarisatie-activiteit in Nederland. RAVON 12, jg. 4 (3): 46-53.
- Creemers, R.C.M. & H.J.R. Lenders 1990 De herpetofauna van de Diefdijk, de Bemmelse waarden, de Gendtsche waarden en de Klompenwaard. – Herpetologische Studiegroep Gelderland, Nijmegen.
- Creemers, R. & R. Krekels 2001 Amfibieën en reptielen in de uiterwaarden van de Maas. – In: W.M. Liefveld, K. van Looy & K.H. Prins (red.), Biologische monitoring zoete rijkswateren: watersysteemrapportage Maas 1996. RIZA rapport 2000.056.
- Creemers, R.C.M., T.G.Y. van den Broek, G. Hoogerwerf & B.H.J.M. Crombaghs 1995 Herpetofauna onderzoek. Voorkomen en verspreiding van herpetofauna en kwaliteit van leefgebieden in het noorden van Noord-Brabant. – Provincie Noord-Brabant & Limes Divergens, Nijmegen.
- Creemers, R.C.M., H.J.R. Lenders & A.H.P. Stumpel 2000 Nieuwe poelen: maatwerk gewenst. – De Levende Natuur 101 (4): 133-137.
- Creemers, G.D. 1995 Groene kikker vangt Boerenzwaluw. – Het Vogeljaar 43 (6): 272.
- Creemers, J. 1911 Vuurpadden (*Bombinator igneus*). – Ons eigen blad 3: 90-94.
- Creemers, J. 1913 Nieuw voor de fauna. – Maandblad 2 (6): 23.
- Crombaghs, B.H.J.M. 1987 De vroedmeesterpad in de Meertensgroeve te Vilt, 1986. – Consulentenschap Natuur, Milieu en Faunabeheer in de provincie Limburg, Roermond.
- Crombaghs, B. 1992a De boomkikker *Hyla arborea* in Noord-Brabant, hoe lang nog? Verslag van de ontwikkelingen van het uitzetexperiment in de Leemkuilen te Udenhout. – Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B. 1992b De boomkikker *Hyla arborea* in Noord-Brabant. Verslag van de ontwikkelingen in 1992, van het uitzetexperiment in de Leemkuilen te Udenhout. – Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B. 1998 Het beschermd Natuurmonument 'Groeve 't Rooth' te Margraten. Beheersplan 1998-2000. – Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B. 2004 De Kamsalamander in de POL-aanvulling St. Joost. – Natuurbalans/Limes Divergens.
- Crombaghs, B.H.J.M. & W. Bosman 2005 De vroedmeesterpad in Limburg. Onderzoek naar de verspreiding en voortplantingssucces van de vroedmeesterpad in Limburg in 2004. – Platform Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad, Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen & Bureau Groenlanden, Ooij.
- Crombaghs, B. & W. Bosman (red.) 2006 Beschermingsplan geelbuikvuurpad & vroedmeesterpad in Limburg 2006-

2010. – Platform Geelbuikvuurpad en Vroedmeesterpad, Natuurbalans/Limes Divergens & Stichting RAVON, Nijmegen.
- Crombaghs, B.H.J.M. & R.C.M. Creemers 2001** Beschermingsplan knoflookpad. – Rapport Directie Natuurbeheer nr. 2001/019. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Crombaghs, B.H.J.M. & J.M.P.M. Habraken 1997** Een hybride van de kleine watersalamander en de vinpootsalamander in Zuid-Limburg. – Natuurhistorisch Maandblad 86: 12-14.
- Crombaghs, B. & G. Hoogerwerf 1992** Actieplan voor behoud & herstel van amfibiepopulaties in het noordoosten van Noord-Brabant. – Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B. & G. Hoogerwerf 1993a** De Meertensgroeve te Vilt als leefgebied voor de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*). – Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B. & G. Hoogerwerf 1993b** Amfibieën in het Zuiden en Oosten van Noord-Brabant. Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Nederland 1992. – Publicatiebureau Stichting RAVON, Nijmegen.
- Crombaghs, B. & G. Hoogerwerf 1994** Voorkomen en verspreiding van herpetofauna en kwaliteit van leefgebieden in West-Brabant. – Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B. & G. Hoogerwerf 1995** Leefgebieden van amfibieën in oostelijk Zeeuws-Vlaanderen. – Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B.H.J.M. & G. Hoogerwerf 1996** Leefgebieden van amfibieën in het dijkvak Weurt-Deest. – Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B.H.J.M. & H.J.R. Lenders 2001** Beschermingsplan boomkikker 2001-2005. – Rapport Directie Natuurbeheer nr. 42. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.
- Crombaghs, B.H.J.M. & M.F.M. Okhuijsen 1986** Veedrinkpoelen in relatienotagebied 'De Mortelen' anno 1986. – Rapport NMF, Noord-Brabant. Tilburg.
- Crombaghs, B.H.J.M., G. Hoogerwerf & C.C.H. Marijnissen 1993** De knoflookpad in Noord-Brabant. – Rapport 93/3. Consulentenschap NBLF Noord-Brabant. Tilburg.
- Crombaghs, B., G. Hoogerwerf & C. Marijnissen 1995** De boomkikker *Hyla arborea* in Noord-Brabant. Een voorlopig verslag van de monitoring van de populatieontwikkeling van de boomkikker *Hyla arborea* (Linnaeus, 1758) in Noord-Brabant, in 1993 en 1994. – RAVON Noord-Brabant, Tilburg.
- Crombaghs, B., M. Dorenbosch, R. Geraeds, V. van Schaijk & A. Lenders 1999** De knoflookpad in Limburg. Monitoring 1999 & Overlevingsplan 2000-2005. – Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B., W. Bosman & E. Dumont 2002** De vroedmeesterpad in Limburg: Een onderzoek naar de actuele verspreiding van de vroedmeesterpad in het Mergelland in 2001. – Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B., M. Blom & J.F. van Boeckel 2006a** De geelbuikvuurpad in de groeve Blom te Berg en Terblijt. De resultaten van het beheer- en uitzetexperiment met de geelbuikvuurpad in jaar 1. – Platform geelbuikvuurpad en vroedmeesterpad & Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Crombaghs, B.H.J.M., H.J.R. Lenders & R. Zollinger 2006b** Achtergronddocument bij het beschermingsplan Boomkikker. – Stichting RAVON, Nijmegen & Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Cugnasse, J.-M. 2001** A propos de la capture d'une Couleuvre à collier *Natrix natrix* par une Buse variable *Buteo buteo*. – Nos Oiseaux 48: 35-36.
- Cuppen, H.P.J. & M.A. Heinen 1984** Een onderzoek naar de verspreiding en biotoopkeuze van de amfibieën en reptielen op de Oost-Veluwe. – Samenwerkingsorgaan Oost-Veluwe, Apeldoorn.
- Cvetkovic, D., M.L. Lalezic, A. Djorovic & G. Dzukic 1996** The crested newt (*Triturus cristatus*) in the Submediterranean: reproductive biology, body size and age. – Italian Journal of Zoology 63: 107-111.
- Czeloth, H. 1931** Untersuchungen über die Raumorientierung von Triton. – Zeitschrift Vergleichende Physiologie 13: 74-163.
- Czopek, J. 1965** Quantitative studies on the morphology of respiratory surfaces in amphibians. – Acta Anat. 62: 296-323.
- Daan, R. 1975** Populatie-dynamika en oekologie van de ringslang (*Natrix natrix*) op Broekhuizen. – Intern rapport. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum & Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Amsterdam.
- Daan, S. 1963** Enkele aspecten van de biologie en de verspreiding in Nederland van de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*). – Universiteit van Amsterdam, Amsterdam & Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud (RIVON), Zeist.
- Daan, S. 1964** De vroedmeesterpad *Alytes obstetricans* in Nederland. – Natuurhistorisch Maandblad 53: 90-100.
- Daan, S., B. Lanjouw & B. Hoentjen 1984** Amfibieën en reptielen in Drenthe (1945-1983); verspreiding, bedreiging en bescherming. – Provinciale Planologische Dienst Drenthe, Assen.
- Daemen, B. 1974** Vergelijkend voedselonderzoek van 5 in Nederland voorkomende kikkers en padden: *Rana esculenta*, *Rana temporaria*, *Rana arvalis*, *Bufo vulgaris*, *Bufo calamita*. – Intern verslag. Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Dalbeck, L., M. Hachtel, A. Heyd, K. Schäfer, M. Schäfer & K. Weddeling 1997** Amphibien im Rhein-Sieg-Kreis und in der Stadt Bonn: Verbreitung, Gewässerpräferenzen, Vergesellschaftung und Gefährdung. – Decheniana 150: 235-292.
- Dalessi, D. 2005** Zandhagedis. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 73-75.
- Dam, H. van & A. Mertens 2004** Vennen in weer en wind: lange-termijneffecten van verzuring en klimaatsverandering op chemie en kiezelwieren. – De Levende Natuur 105: 13-18.
- Dam, H. van, A. Mertens, A. Storm, L. Janmaat & Y. Wesels 2003** Monitoring van vennen 1978-2002 Effecten van klimaatsverandering en vermindering van verzuring. – Rapport AquaSense, Amsterdam.
- Dam, H. van, J. Spier, W. Gotjé, G.H.P. Arts, J.J.C.W. van Delft, R. Ketelaar & H.H. van Kleef 2004** Ontwikkeling stowa-beoordelingssysteem vennen. – Rapport AquaSense,

- Alterra, Stichting RAVON, De Vlinderstichting & Stichting Bargerveen/Katholieke Universiteit Nijmegen. Amsterdam.
- Damstra, Y.K. & A.J.W. Lenders 2004 De Herpetologische Studiegroep: Een overzicht van 25 jaar studies en acties. *Natuurhistorisch Maandblad* 93 (5): 149-157.
- Darevsky, I.S. 1958 [Natural parthenogenesis in certain subspecies of rock lizard, *Lacerta saxicola*.] *Doklady Akademii Nauk SSSR* 122: 730-732. [In Russisch; Engelse vertaling gepubliceerd door American Institute of Biological Sciences 1958: 877-879.]
- Daszak, P., L. Berger, A.A. Cunningham, A.D. Hyatt, D.E. Green & R. Speare 1999 Emerging infectious diseases and amphibian population declines. – *Emerging Infectious Diseases* 5: 735-748.
- Daszak, P., A. Strieby, A.A. Cunningham, J.E. Longcore, C.C. Brown & D. Porter 2004 Experimental evidence that the bullfrog (*Rana catesbeiana*) is a potential carrier of chytridiomycosis, an emerging fungal disease of amphibians. – *Herpetological Journal* 14: 201-207.
- Davies, M. 1974 A double-headed grass snake, *Natrix natrix helvetica*, found at Ladock, Truro, Cornwall. – *British Journal of Herpetology* 5 (3): 452-453.
- Davies, M. 1996 A case of dicephalism in a specimen of *Natrix natrix helvetica* found at Winchelsea, nr. Rye, Sussex. – *British Herpetological Society Bulletin* 55: 42.
- Davies, N.B. & T.R. Halliday 1979 Competitive mate searching in male common toads, *Bufo bufo*. – *Animal Behaviour* 27: 1253-1267.
- Dear, R., M. Zekhuis & J. van Delft 2006 De gladde slang in Overijssel. – RAVON 24, jg. 8 (3): 33-37.
- Deichsel, G. & C. Schwerdtle 1985 Eine teilweise albinistische Kreuzkröte (*Bufo calamita* Laurenti, 1768) aus Biberrach an der Riß (Baden-Württemberg) (Salientia: Bufonidae). – *Salamandra* 21: 316-317.
- Delft, J.J.C.W. van 1998 Gladde slangenwerkgroep RAVON Noord-Brabant; een andere inventarisatie-methode. – RAVON 4, jg. 2 (1): 3-5.
- Delft, J.J.C.W. van 2005a Alpenwatersalamander. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant*. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 23-25.
- Delft, J. van 2005b Ringslangen op transport. – RAVON 21, jg. 7 (3): 85-86.
- Delft, J. van & R.C.M. Creemers 2000 Zandhagedissen in de provincie Utrecht; Inrichting en beheer. – Brochure Provincie Utrecht & Stichting RAVON, Nijmegen.
- Delft, J. van & R. Creemers 2008 Distribution, status and conservation of the moor frog (*Rana arvalis*) in the Netherlands. – *Zeitschrift für Feldherpetologie, Supplement* 13: 255-268. Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Delft, J. van & P. van Hoof 1999 Gevlekte salamanders. – RAVON 5, jg. 2 (2): 35.
- Delft, J. van & F. Kuenen 1998 Onderzoek naar de effecten van landschapsversnippering op populaties van de levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*) in oostelijk Noord-Brabant. – Verslag 160a. Afdeling Milieukunde, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Delft, J.J.C.W. van & A.C. van Rijsewijk 2004 RAVON Hemelvaartweekend Noord-Brabant 2004. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Delft, J.J.C.W. van & A.C. van Rijsewijk 2006 Wie is er bang voor de gladde slang? Beschermingsplan voor de gladde slang in Noord-Brabant. – Stichting RAVON, Nijmegen, in opdracht van de Provincie Noord-Brabant.
- Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema (red.) 2005 *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant*. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen.
- Delft, J. van, H. de Nie, F. Spikmans, M. Verdijk & W. Bosman 2003a Prioritaire soorten amfibieën, reptielen en vissen in Noord-Brabant. – Stichting RAVON.
- Delft J.J.C.W. van, Th. de Jong & R.C.M. Creemers 2003b Soortbeschermingsplan Kamsalamander Provincie Utrecht. – Stichting RAVON, Nijmegen & Provincie Utrecht, Utrecht.
- Delft, J.J.C.W. van, R.C.M. Creemers & A. Spitzen-van der Sluijs 2007 Basisrapport Rode Lijsten Amfibieën en Reptielen volgens Nederlandse en IUCN-criteria. – Stichting RAVON, Nijmegen, in opdracht van Directie Kennis, Ministerie van LNV.
- Dely, O.G. 1981 *Anguis fragilis* Linnaeus 1758 - Blindschleiche. – In: W. Böhme (Red.), *Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas*. Band I. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden: 241-258.
- Dely, O.G. & W. Böhme 1984 *Lacerta vivipara* Jacquin 1787- Waldeidechse – In : W. Böhme (Red.): *Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas*. Band 2/1. Echsen (Sauria) II (Lacertidae II: *Lacerta*). Aula-Verlag, Wiesbaden: 362-393.
- Denton, J. 1990a Defensive reflexes in newts of the genus *Triturus*. – *British Herpetological Society Bulletin* 32: 30.
- Denton, J. 1990b The distribution and breeding site characteristics of newts in Cumbria, England. – *Herpetological Journal* 1: 549-554.
- Denton, J.S. & T.J.C. Beebee 1991 Palatability of anuran eggs and embryos. – *Amphibia-Reptilia* 12: 111-112.
- Denton, J.S. & T.J.C. Beebee 1993 Density-related features of natterjack toad (*Bufo calamita*) populations in Britain. – *Journal of Zoology (London)* 229: 105-119.
- Denton, J.S. & T.J.C. Beebee 1994 The basis of niche separation during terrestrial life between two species of toad (*Bufo bufo* and *Bufo calamita*): competition or specialisation.
- Denton, J.S. & T.J.C. Beebee 1996 Double-clutching by natterjack toads *Bufo calamita* at a site in Southern England. – *Amphibia-Reptilia* 17: 159-167.
- Denton, J.S., S.P. Hirschings, T.J.C. Beebee & A. Gent 1997 A recovery program for the Natterjack Toad (*Bufo calamita*) in Britain. – *Conservation Biology* 11: 1329-1338.
- Desfossés, A. 1984 Le crapaud accoucheur. – *La Hulotte* 53: 1-44.
- Dexel, R. 1986 Zur Ökologie der Mauereidechse *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) (Sauria: Lacertidae) an ihren nördlichen Arealgrenze. I Verbreitung, Habitat, Habitus und Lebensweise. *Salamandra* 22: 63-78.
- De Wavrin, H. 1978 L'Alyte accoucheur - *Alytes o. obstetricans* - en Moyenne Belge. – *Naturalistes Belges* 59: 159-176.
- Diaz-Paniagua, C. 1985 Larval diets related to morphological characters of five anuran species in the biological reserve of Doñana (Huelva, Spain). – *Amphibia-Reptilia* 6: 307-322.

- Diepen, H. van 2008** Klimmende bruine kikkers. – RAVON 28, jg. 10 (1): 21.
- Diepenbeek, A. van 1999** Veldgids diersporen. – Stichting Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- Diepenbeek, A. van 2000** Sporen van kruipend gedierte. – RAVON 8, jg. 3 (2): 25-28.
- Diepenbeek, A. van 2002** Kikkerbillen op het menu: van de ratten besnuffeld? – RAVON 13, jg. 5 (1): 6-8.
- Diepenbeek, A. van & R. Creemers 2006** Herkenning amfibieën en reptielen. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Diepenbeek, A. & J. van Delft 2006** Het waarnemen van amfibieën en reptielen. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Diesener, G. & J. Reichholf 1986** Lurche und Kriechtiere. – Mosaik Verlag, München. 287 p.
- Dijk, J.J.A. van 1986** De herpetofauna van het Staatswildreservaat (1986). – Staatsbosbeheer, Kootwijk.
- Dijk, J.J.A. van 1988a** De herpetofauna van de Boswachterij Kootwijk-Loobosch. – Staatsbosbeheer/NMF Gelderland, Kootwijk/Arnhem.
- Dijk, J.J.A. van 1988b** Onderzoek naar verspreiding, ecologie, bedreigingen en het nemen van beheersmaatregelen voor de herpetofauna op de Noord-Veluwe en het dal van de Gelderse IJssel, 1980-1985. – Consulentenschap Natuur Milieu en Faunabeheer, Arnhem/Nunspeet.
- Dodd, C.K. 1990a** *Caretta*. – Catalogue of American amphibians and Reptiles 482: 1-2.
- Dodd, C.K. 1990b** *Caretta caretta*. – Catalogue of American amphibians and reptiles 483: 1-7.
- Doepner, U. 1990** Migration beim Grasfrosch (*Rana temporaria* L.): Untersuchung an zwei Populationen in der Saarpfälzischen Moorniederung. – Diplomarbeit Johannes Gutenberg-Universität, Mainz.
- Dolmen, D. 1978** De neotene salamanderne ('skrattaborrene') ved Stensele. – Fauna och Flora (Stockholm) 73: 171-177.
- Dolmen, D. 1982** Zoogeography of *Triturus vulgaris* (L.) and *T. cristatus* (Laurenti) (Amphibia) in Norway, with notes on their vulnerability. – Fauna Norvegica Series A 3: 12-25.
- Dolmen, D. 1983** Diel rhythms of *Triturus vulgaris* (L.) and *T. cristatus* (Laurenti) (Amphibia) in central Norway. – Gunneria 42: 1-34.
- Dolmen, D. & J.I. Koksvik 1983** Food and feeding habits of *Triturus vulgaris* (L.) and *T. cristatus* (Laurenti) (Amphibia) in two bog tarns in central Norway. – Amphibia-Reptilia 4: 17-24.
- Dolmen, D., J.K. Skei & I. Blakar 2008** Scandinavian amphibians: their aquatic habitat and tolerance to acidic water - a field study. – Fauna Norvegica 26-27: 15-29.
- Dolstra, T., J. Hofstra. G. Meijners & H. van den Bogert 2007a** Kamsalamanders, nu ook in Fryslân. – Twirre 8 (1): 25-27.
- Dolstra, T., J. Hofstra. G. Meijners & H. van den Bogert 2007b** Kamsalamanders, nu ook in Fryslân. – RAVON 27, jg. 9 (3): 37-38.
- Donaire Barroso, D. & S. Bogaerts 2001** Observations on viviparity of *Salamandra algira* in North Morocco. – In: P. Lymberakis, E. Valakos, P. Pafilis & M. Mylonas (eds.), Herpetologia Candiana. Societas Europaea Herpetologica, Irakleio: 147-151.
- Donkelaar, R. van 2005** Bruine kikker. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 54-57.
- Donker, A. 1999** Pitrus, een verrassend goed reptielbiotop. – De Levende Natuur 100 (6): 222-223.
- Dorenbosch, M. 1997** Verspreiding en toekomst van de zandhagedis in Limburg. – Natuurhistorisch Maandblad 86 (11): 262-268.
- Dorenbosch, M. 1999** Predatie door bunzing. – RAVON 6, jg. 2 (3): 57.
- Dorenbosch, M. 2004** Eiafzetplaatsen en koorplaatsen in voortplantingswateren van de knoflookpad. Natuurhistorisch Maandblad 93 (5): 170-171.
- Dorenbosch, M. & B. Crombaghs 2001** Amfibieënpoelen in Noord-Brabant. Een onderzoek naar het functioneren van poelen aangelegd in het agrarisch cultuurlandschap als voortplantingsplaats voor amfibieën. – Rapport Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Dorenbosch, M. & B. Crombaghs 2002** Kolonisatie van nieuwe drinkpoelen in de landinrichting Baarle-Nassau. Resultaten monitoring 1994-2001. – Rapport Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Dorenbosch, M. & P. van Hoof, 2000** De Adder in het Meinweggebied. Een morfologische vergelijking met twee andere Nederlandse populaties. – Stichting Natuurpublicaties Limburg van het Natuurhistorisch Genootschap, Maastricht.
- Dorenbosch, M. & A.J.W. Lenders 2004** Albinisme en flavisme bij drie larven van watersalamanders. – Natuurhistorisch Maandblad 93 (5): 196-197.
- Dorenbosch, M., F. Spikmans & J. Memelink 1999a** The Mid-Waal as a corridor for amphibians. – Reports Environmental Studies nr. 171. Afdeling Milieukunde, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Dorenbosch, M., F. Spikmans & J. Memelink 1999b** Amfibieën langs de Waal. – RAVON 5, jg. 2 (2): 28-32.
- Dorsman, L. Czn. 1913** Langs strand en dijken. – Scheltens & Giltay, Amsterdam.
- Downes, S. & R. Shine 2001** Why does tail loss increase a lizard's later vulnerability to snake predators? – Ecology 82 (5): 1293-1303.
- Dubois, A. 1992** Notes sur la classification des Ranidae (amphibiens anoures). – Bulletin Mensuel de la Société Linnéenne de Lyon 61: 305-352.
- Dubois, A. 2004** The higher nomenclature of recent amphibians. – Alytes 22 (1-2): 1-14.
- Duguy, R. & H. Saint Girons 1988** Le mélanisme chez la couleuvre a collier, *Natrix natrix helvetica* (Lacépède, 1789) dans l'ouest de la France. – Annales de la Société des Sciences Naturelles 7 (7): 837-848.
- Duijghuijsen, T., B. Heukeshoven, P. van der Meyden & T. Raateland 1976** Een inventarisatie van de amfibieënfauna van Zuid-Limburg, met de nadruk op de ecologie van de Vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) en de Geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*). Stageverslag Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Amsterdam, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen & Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum.

- Dunson, W.A. & J. Connell 1982 Specific inhibition of hatching in amphibian embryos by low pH. – *Journal of Herpetology* 16: 314-316.
- Dutton, P.H., S.K. Davis, T. Guerra & D. Owens 1996 Molecular phylogeny for marine turtles based on sequences of the ND4-leucine tRNA and control regions of mitochondrial DNA. – *Molecular Phylogenetics and Evolution* 5 (3): 511-521.
- Dutton, P.H., B.W. Bowen, D.W. Owens, A. Barragan & S.K. Davis 1999 Global phylogeography of the leatherback turtle (*Dermochelys coriacea*). – *Journal of Zoology (London)* 248: 397-409.
- Dutton, D.L., P.H. Dutton, R. Boulon, W.C. Coles & M.Y. Chaloupka 2003 New insight into population biology of leatherbacks from 20 years of research: profile of a Caribbean nesting population in recovery. – In: J.A. Seminoff (ed.), *Proceedings of the twenty-second annual symposium on sea turtle biology and conservation*. NOAA Technical Memorandum NMFS-SEFC-503: 1-2.
- Eckert, S.A., D.W. Niellis, K.L. Eckert & G.L. Kooyman 1986 Diving patterns of two leatherback sea turtles (*Dermochelys coriacea*) during internesting intervals at Sandy Point, St. Croix, U.S. Virgin Islands. – *Herpetologica* 42 (3): 381-388.
- Eckert, S.A., K.L. Eckert, P. Pogonis & G.L. Kooyman 1989 Diving and foraging behavior of leatherback sea turtles (*Dermochelys coriacea*). – *Canadian Journal of Zoology* 67: 2834-2840.
- Eckstein, H.-P. 1993a Lebensraumveränderungen und Schutz der Ringelnatter (*Natrix natrix* Linnaeus 1758) im Bergischen Land, NRW. – *Mertensiella* 3: 199-210.
- Eckstein, H.-P. 1993b Zur Ökologie der ringelnatter (*Natrix natrix*) in Deutschland. – *Mertensiella* 3: 157-170.
- Eckstein, H.-P. 1993c Untersuchungen zur Ökologie der Ringelnatter (*Natrix natrix* Linnaeus 1758). – *Jahrbuch für Feldherpetologie, Beiheft 4*. Verlag für Ökologie und Faunistik, Duisburg.
- Edelstam, C. 1989 A long-term study of snake populations. – Abstracts First World Congress of Herpetology, 11-19 September 1989, University of Kent at Canterbury, U.K.
- Edelstam, C. 1990 45-year long snake study. – *Herpetofauna News* 2 (2): 11.
- Edenhamn, P. 1996 Spatial dynamics of the European tree frog (*Hyla arborea* L.) in a heterogenous landscape. – Proefschrift Universiteit van Uppsala, Uppsala.
- Eder, J., H. Eder, A. Schumacher & D. Schumacher 1988 Die Ringelnatter, *Natrix n. natrix* (Linnaeus, 1758), als beute der Regenbogenforelle, *Salmo gairdneri* Richardson, 1836, und der Seeforelle, *Salmo trutta lacustris* Linnaeus, 1758. – *Herpetozoa* 1 (1/2): 69-71.
- Eekelen, R. van, D.M. Soes, G.C. Pellikaan & L.S.A. Anema 2006 Kruipers in de polder. Inventarisatie en soortbeschermingsmaatregelen kamsalamander, rugstreeppad, heikikker en grote modderkruiper in Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. – Bureau Waardenburg, Culemborg & provincie Zuid-Holland & Landschapsbeheer Zuid-Holland.
- Eekelen, R. van, G.F.J. Smit, F.L.A. Brekelmans, M. Japink & L.S.A. Anema 2007 De heikikker met sprongen vooruit! Soortbeschermingsplan voor de heikikker in Noord-Brabant. – Bureau Waardenburg, Culemborg, in opdracht van de provincie Noord-Brabant.
- Eggert, C. 2002 Use of fluorescent pigments and implantable transmitters to track a fossorial toad (*Pelobates fuscus*). – *Herpetological Journal* 12: 69-74.
- Eggert, C. & R. Guyétant 2003 Reproductive behaviour of spadefoot toads (*Pelobates fuscus*): daily sex ratios and males' tactics, ages, and physical condition. – *Canadian Journal of Zoology* 81: 46-51.
- Eibl-Eibesfeldt, I. 1955 Vergleichende Verhaltensstudien an Anuren, 2. Zur Paarungsbiologie der Gattungen *Bufo*, *Hyla* und *Pelobates*. – *Zoologischer Anzeiger (Supplement)* 19: 315-323.
- Eijk, Ch. van 1972 Een juveniel exemplaar van de gladde slang (*Coronella austriaca*) at insecten. – *Lacerta* 30 (12): 163-164.
- Eiselt, J. 1958 Der Feuersalamander, *Salamandra salamandra* (L.). Beiträge zu einer taxonomischen Synthese. – *Abhandlungen und Berichte des Museums für Naturkunde und Vorgeschichte Magdeburg* 10: 77-154.
- Eisen, H. 1955 So lebt die Zauneidechse im Lande Brandenburg. – *Urania* 18: 296-298.
- Ekeris, R. van 2001a Natuurwaarden bermen Harderwijkkerweg en Arnhemseweg Otterlo. – Rapport IVN Ede.
- Ekeris, R. van 2001b Oriënterend onderzoek naar het voorkomen van kleine fauna in het bosgebied Westenrode. – Rapport IVN Ede.
- Elbing, K. 1995 Raumnutzungsstrategien und Grössen individueller Aktivitätsbereiche - Erfassungs- und Interpretationsprobleme dargestellt am Beispiel adulter Zauneidechsen (*Lacerta agilis*). – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 2: 37-53.
- Elbing, K., R. Günther & U. Rahmel 1996 Zauneidechse - *Lacerta agilis*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 535-557.
- Ellenbroek, G.A. & J.L.J. Hendriks 1973 Onderzoek naar plaats en tijdstip van voortplanting van *Rana temporaria* L. en *Bufo bufo* L. aan weerszijden van de stuwwal in het rijk van Nijmegen. – Rapport 69. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Elmberg, J. & P. Lundberg 1988 Navigation in breeding-migrating common frogs *Rana temporaria*: a simple translocation experiment. – *Amphibia-Reptilia* 9: 169-173.
- Elzenga, E.F. 1974 Herpetologische waarnemingen in Zuid-Limburg 1973. – Werkgroep Limburg van Lacerta.
- Elzenga, E.F. 1975 Herpetologische waarnemingen in Zuid-Limburg 1974. – Werkgroep Limburg van Lacerta.
- Engelmann, W.-E. 1993 *Coronella austriaca* (Laurenti, 1768) – Schlingnatter, Glatt- oder Haselnatter. – In: W. Böhme (Red.), *Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas*, Band 3/1 Schlangen (Serpentes) 1. Aula-Verlag, Wiesbaden: 200-245.
- Engelmann, W.-E. & F.J. Obst 1981 Mit gespaltener Zunge. – Edition Leipzig, Leipzig.
- Engelmann, W.-E., J. Fritzsche, R. Günther & F.J. Obst 1985 Lurche und Kriechtiere Europas. – Neumann Verlag, Leipzig, Radebeul.
- Engelmann, W.-E., J. Fritzsche, R. Günther & F.J. Obst 1986 Lurche und Kriechtiere Europas. – Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart.

- Engelmann, W.-E., W. Völkl & H.-J. Biella 1990 Zum Paarungsverhalten der Schlingnatter *Coronella austriaca*. – Zoologische Abhandlungen aus dem Staatlichen Museum für Tierkunde Dresden 45: 137-139.
- Engels, F. 1998 Houden en kweken van de Italiaanse kamsalamander (*Triturus carnifex*). – *Lacerta* 56 (6): 210-214.
- Eppink, F., R. Bos & V. Kobussen 1975 Sterfte en verspreiding van de larven van 3 kikkersoorten in het Ketelven. – Rapport 97. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Erfteemeijer, P. & R. Schelwald 1986 Voedselonderzoek aan de heikikker (*Rana arvalis*) en de rugstreeppad (*Bufo calamita*) op het landgoed de Hamert, Noord-Limburg. – Rapport 265. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Ernst, C. H. & R. W. Barbour 1989 Turtles of the world. – Smithsonian Institution Press, Washington D.C. & London.
- Erve, F. van 1996 Brabant nog steeds belangrijk leefgebied van levendbarende hagedis. – *Brabants Landschap* 113: 48-49.
- Erve, F. van 2005 Heikikker. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant*. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 50-53.
- Erve, F. van & L. Michielsen 2005 Monitoring van de boomkikker in de Leemkuilen bij Udenhout in 2005. – RAVON Noord-Brabant, Tilburg.
- Est, D. van der & C. Hertveld 2003 De knoflookpad uit het duister gehaald. Een onderzoek naar de waterhabitat. – Hogeschool Larenstein, in samenwerking met Stichting RAVON, Nijmegen.
- Etienne, R.S., C.C. Vos & M.J.W. Jansen 2003 Ecological impact assessment in data-poor systems: a case study on metapopulation persistence. – *Environmental Management* 32: 760-777.
- Evers, P.M.G. & G.J.M. Mangus 1975 Onderzoek naar de verschillende roepen en de daarmee gepaard gaande gedragingen van *Rana temporaria temporaria* L. – Rapport 109. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Fachbach, G., I. Kolossa & A. Ortner 1975 Zur Ernährungsbiologie von *Salamandra s. salamandra* und *Salamandra atra* (Caudata, Salamandridae). – *Salamandra* 11: 139-144.
- Falkner, G. 1970 Beobachtungen über die Schneckenahrung des Alpenkammolchs (*Triturus cristatus carnifex* Laur.) während des Landaufenthalts. – *Faunistisch-Ökologische Mitteilungen* 3: 291-295.
- Fasola, M. & L. Canova 1992a Feeding habits of *Triturus vulgaris*, *T. cristatus* and *T. alpestris* (Amphibia, Urodela) in the northern Apennines (Italy). – *Bollettino di Zoologia* 59: 273-280.
- Fasola M. & L. Canova 1992b Residence in water by the newts *Triturus vulgaris*, *Triturus cristatus* and *T. alpestris* in a pond in northern Italy. – *Amphibia-Reptilia* 13: 227-233.
- Feenstra, H. 2000 Veel gladde slangen in het Fochteloërveen. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 19: 3-6.
- Feenstra, H. 2001 De gladde slang in het Fochteloërveen. – *Twirre* 12 (3): 89-93.
- Feenstra, M. 1997 Jaarverslag Hoge Fronten 1995/1996. – Stichting CNME Maastricht en Mergelland, Maastricht.
- Feenstra, M. 1998 Jaarverslag Hoge Fronten 1997. – Stichting CNME Maastricht en Mergelland, Maastricht.
- Feenstra, M. 1999 Jaarverslag Hoge Fronten 1998. – Stichting CNME Maastricht en Mergelland, Maastricht.
- Feenstra, M. 2000 Jaarverslag Hoge Fronten 1999. – Stichting CNME Maastricht en Mergelland, Maastricht.
- Feenstra, M. 2001 Jaarverslag Hoge Fronten 2000. – Stichting CNME Maastricht en Mergelland, Maastricht.
- Feldmann, R. 1981 Die Amphibien und Reptilien Westfalens. – Westfälischen Landesmuseums für Naturkunde, Münster.
- Feldmann, R. 1987 Überwinterung, Ortstreue und Lebensalter des Feuersalamanders, *Salamandra salamandra terrestris*. Schlussbericht einer Langzeituntersuchung. – *Jahrbuch für Feldherpetologie* 1: 33-44.
- Feldmann, R. & R. Klewen 1981 Feuersalamander - *Salamandra salamandra terrestris* (Lacépède 1788). – In: R. Feldmann (red.), *Die Amphibien und Reptilien Westfalens*. Abhandlungen aus dem Landesmuseum für Naturkunde zu Münster in Westfalen 43: 30-44.
- Feldmann, R., A. Belz & M. Schlüpmann 1981 Fadenmolch - *Triturus b. helveticus* (Razoumowski 1789). – In: R. Feldmann (Red.), *Die Amphibien und Reptilien Westfalens*. Abhandlungen aus dem Landesmuseum für Naturkunde zu Münster in Westfalen 43: 58-62.
- Felix, R. & G. Hoogerwerf 2000 Monitoringonderzoek amfibieën Provincie Groningen, tussenrapportage resultaten 1999. – *Natuurbalans/Limes Divergens*, Nijmegen.
- Felix, R.P.W.H., R.C.M. Creemers & B.H.J.M. Crombaghs 1999 De knoflookpad in Hummelo & Keppel. Beschermingsplan voor bedreigde reptielen en amfibieën en libellen. – *Natuurbalans/Limes Divergens*, Nijmegen.
- Ferreiro, R. & P. Galán 2004 Reproductive ecology of the slow worm (*Anguis fragilis*) in the northwest Iberian Peninsula. *Animal Biology* 54 (4): 353-371.
- Ferri, V. 2002 Tortoises & turtles. – Firefly Books, Willowdale, Canada.
- Ferri, V. & C. Soccini 2003 Riproduzione di *Trachemys scripta elegans* in condizioni semi-naturali in Lombardia (Italia settentrionale). – *Natura Bresciana* 33: 89-92.
- Ficetola, G.F. & F. De Bernardi 2004 Amphibians in a human-dominated landscape: the community structure is related to habitat features and isolation. – *Biological Conservation* 119: 219-230.
- Fischer, C. 1998 Bestandgroößen von Grasfrosch-Laichgesellschaften (*Rana temporaria*) im nordwestdeutschen Tiefland. Auswertung von Laichballenzählungen an 448 Gewässern. – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 5 (1/2): 15-30.
- Fischer-Nagel, A. 1977 Untersuchungen der Ökologie der Anuren im Seewinkel des Burgenlandes, Österreich. – Dissertation, Universität Berlin, Berlin.
- Flaes, H. & R. Flaes 2005 Nieuwe vondst Italiaanse kamsalamander (*Triturus carnifex*). – RAVON 21, jg. 7 (3): 84-85.
- Flindt, R. & H. Hemmer 1968 Circadiane Aktivität von *Bufo viridis* Laur. und *B. calamita* Laur. während der Laichzeit. – *Verhandlungen der Deutschen Zoologischen Gesellschaft* 19: 293-290.

- Fog, K. 1993 Migration in the tree frog *Hyla arborea*. – In: A.H.P. Stumpel & U. Tester (eds.), Ecology and conservation of the European tree frog. DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen: 55-64.
- Fog, K. 1994 Water frogs in Denmark: population types and biology. – *Zoologica Poloniae* 39: 305-330.
- Fonseca, Ph. De 1981 La répartition géographique et le choix de l'habitat du triton alpestre (*Triturus a. alpestris*) (Laurenti) dans les provinces de Flandre Orientale et Flandre Occidentale (Belgique). – *Biologisch Jaarboek Dodonaea* 49: 98-111.
- Foppen, R. 1985 Hatchingblokkade bij amfibieëneieren in zuur milieu? – Rapport 255. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Foppen, R.P.B. 1992 Heikikker. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 160-169.
- Forchhammer, M.C., E. Post & N.C. Stenseth 1998 Breeding phenology and climate. – *Nature* 391: 29-30.
- Forsmann, A. & Lindell 1997 Responses of a predator to variation in prey abundance: survival of and emigration of adders in relation to vole density. – *Canadian Journal of Zoology* 75: 1099-1108.
- Frair, W., R.G. Ackerman & N. Mrosovsky 1972 Body temperature of *Dermochelys coriacea*: warm turtle from cold water. – *Science* 177: 791-793.
- Francillon-Vieillot, H., J.W. Arntzen & J. Géraudie 1990 Age, growth and longevity of sympatric *Triturus cristatus*, *T. marmoratus* and their hybrids (Amphibia, Urodela): A skeletochronological comparison. – *Journal of Herpetology* 24: 13-22.
- Franzen, M., H-J. Gruber & U. Heckes 2002 Eine allochtone *Triturus carnifex*-Population in Südbayern (Deutschland). – *Salamandra* 38 (3): 149-154.
- Frazier, J. (ed.) 2002 Special issue: International instruments and marine turtle conservation. – *Journal of International Wildlife Law and Policy* 5 (1-2): 1-207.
- Freda, J. & W.A. Dunson 1984 Sodium balance of amphibian larvae exposed to low environmental pH. – *Physiological Zoology* 57: 435-443.
- Freda, J. & W.A. Dunson 1985 The influence of external concentration on the hatching of amphibian embryos in water of low pH. – *Canadian Journal of Zoology* 63: 2649-2656.
- Fretey, F. 1975 Guide des reptiles et batraciens de France. – Hatier, Paris.
- Freytag, G. 1954 Der Teichmolch – Die Neue Brehm-Bücherei, Hohenwarsleben. [Herdruk (3e druk), 2001.]
- Frigge, P.A.J. 1992 Rugstreeppad. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 138-146.
- Frigge, P., V. Kobussen, K. Musters & G. van Wersch 1978a Inventarisatie Herpetofauna Meynweggebied. – Rapport 141. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Frigge, P., V. Kobussen, K. Musters & G. van Wersch 1978b Adders in het Meynweggebied. – Rapport 150. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Frissen, D. 1998 Repopulatie van geelbuikvuurpad in de Nekamigroeve ('t Rooth) in 1997. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën 2 (1): 5-6.
- Frissen-Moors, C. 2006 Jaarverslag Hoge Fronten 2005. – CNME Maastricht & Regio.
- Fritz, U. 2005 Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas. Schildkröten (Testudines) II (Cheloniidae, Dermochelyidae, Fossile Schildkröten Europas). – Aula-Verlag, Wiebelsheim.
- Frommhold, E. 1956 Über die Wirbeltiernahrung von *Rana esculenta*. – *DATZ* 9: 159-161.
- Frommhold, E. 1959 Wir bestimmen Lurche und Kriechtiere Mitteleuropas: 1-218. – Neumann Verlag.
- Frost, D.R. 2006 Amphibian species of the world: an online reference. Version 4. – American Museum of Natural History, New York. Electronic database available at <http://research.amnh.org/herpetology/amphibia/index.html>. [Geraadpleegd 16 augustus 2006.]
- Frost, D.R., T. Grant, J.N. Faivovich, R.H. Bain, A. Haas, C.F.B. Haddad, R.O. De Sa, A. Channing, M. Wilkinson, S.C. Donnellan, C.J. Raxworthy, J.A. Campbell, B.L. Blotto, P. Moler, R.C. Drewes, R.A. Nussbaum, J.D. Lynch, D.M. Green & W.C. Wheeler 2006 The amphibian tree of life. – *Bulletin of the American Museum of Natural History* 297: 1-371.
- Fu, J. 2000 Towards the phylogeny of the family Lacertidae – Why 4708 base pairs of mtDNA sequences cannot draw the picture. – *Biological Journal of the Linnean Society* 71: 203-217.
- Gabriel, M. 1987 Ein albinotischer Seefrosch *Rana ridibunda* Pallas 1771 aus Sibenik, Jugoslawien (Anura: Ranidae). – *Salamandra* 23 (4): 280-281.
- Gameren, M. van 1991 Twintig jaar oecologisch onderzoek aan een populatie draadstaartsalamanders (*Triturus helveticus* Raz.) op het landgoed 'De Hamert'. – Rapport 299. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- García-París, M. 1985 Los anfibios de Espana. – Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentacion, Madrid.
- García-París, M., A. Montori & P. Herrero 2004 Fauna Iberica, 24. Amphibia. Lissamphibia. – Museo Nacional de Ciencias Naturales & Consejo Superior de Investigaciones Científica, Madrid.
- Garner, T.W.J., S. Walker, J. Bosch, A.D. Hyatt, A.A. Cunningham & M.C. Fisher 2005 Chytrid Fungus in Europe. – *Emerging Infectious Diseases* 11: 1639-1641.
- Garner, T.W.J., M.W. Perkins, P. Govindarajulu, D. Seglie, S. Walker, A.A. Cunningham & M.C. Fisher 2006 The emerging amphibian pathogen *Batrachochytrium dendrobatidis* globally infects introduced populations of the North American bullfrog, *Rana catesbeiana*. – *Biology Letters* 2: 455-459.
- Gasc, J.P., A. Cabela, J. Cronobrnja-Isailovic, D. Dolmen, K. Grossenbacher, P. Haffner, J. Lescure, H. Martens, J.P. Rica Martinez, H. Maurin, M.E. Oliveria, T.S. Sofiani-

- dou, M. Veith & A. Zuiderwijk (eds.) 1997 Atlas of amphibians and reptiles in Europe. – Societas Europea Herpetologica & Muséum National d'Histoire Naturelle (IEGB/SPN), Paris.
- Geelen, J.F.M., J.J. van Gelder & H.A.M.M. Sax 1970 Insekten als voedsel van de groene kikker (*Rana esculenta* L.). – Entomologische Berichten (Amsterdam) 30: 171-178.
- Geerdes, B. 2001 Essenhakhout in het Kromme Rijngebied, actieplan voor behoud van een uniek bostype. – Stuurgroep Kromme Rijngebied.
- Geerdes, B. & Th. de Jong 2000 Doodsoorzaak onbekend. – RAVON 8, jg. 3 (2): 43.
- Geiger, A. 1995 Der Laubfrosch (*Hyla arborea* L.) – Ökologie und Artenschutz. – Mertensiella 6: 1-200.
- Geiger, A., M. Steven, D. Glandt, A. Kronshage & M. Schwartze 2000 Laubfroschschatz im Münsterland. Das Kooperationsprojekt 'Ein König sucht sein Reich' im Artenschutzprogramm NRW. – LÖBF-Mitteilungen 2000 (4): 16-34.
- Gelder, J.J. van 1973a Ecologische waarnemingen aan amfibieën. Proefschrift Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Gelder, J.J. van 1973b Ecological observations on Amphibia in the Netherlands. 2. *Triturus helveticus* Razoumowsky: migration, hibernation and neoteny. – Netherlands Journal of Zoology 23: 86-108.
- Gelder, J.J. van 1976 Vuurbuikpadden in de buurt van Nijmegen? – Natuurhistorisch Maandblad 65 (2): 27-32.
- Gelder, J.J. van 1977a Differences in the sexual behaviour of the smooth newt *Triturus vulgaris* and the palmate newt *Triturus helveticus*. – In: Y. Leroy (éd.), Ethno-écologie des communications chez les amphibiens. Bulletin de la Société Zoologique de France 102, supplement 2: 23-26.
- Gelder, J.J. van 1977b Uitzetten van dieren - zinnig of onzinnig? – De Levende Natuur 80: 105-111.
- Gelder, J.J. van 1988 Erste Ergebnisse einer biotelemetrische Studie an Wasserfröschen. Beiträge zur Biologie und Bibliographie (1960-1970) der europäischen Wasserfösche. – Jahrbuch für Feldherpetologie, Beiheft 1: 145-151, Duisburg.
- Gelder, J.J. van 1989 Uitzetten van dieren?! – In: G. Hanekamp & H. Strijbosch (red.), Zesde WARN-dag. Werkgroep Amfibieën en Reptielen Nederland. WARN-publicatie 5: 43-50.
- Gelder, J.J. van & J.G.H.M. Eijssink 1978 De boomkikker, *Hyla arborea*, in Nederland. III. Geluidsproductie. – De Levende Natuur 81 (5): 218-225.
- Gelder, J.J. van & P.H.A. Grooten 1992 The use of small landscape elements by newts. – In: Z. Korsós & I. Kiss (eds.), Proceedings of the Sixth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Boedapest 1991: 177-181.
- Gelder, J.J. van & H.C. Hoedemakers 1971 Sound activity and migration during the breeding period of *Rana temporaria* (L.), *R. arvalis* Nilsson, *Pelobates fuscus* Laur. and *Rana esculenta* L. – Journal of Animal Ecology 40: 559-568.
- Gelder, J.J. van & J.T.R. Kalkhoven 1971 Eieren van de knoflookpad (*Pelobates fuscus* Laur.) in de Hatertse en Overasseltse vennen. – Natuurhistorisch Maandblad 60 (3): 39-44.
- Gelder, J.J. van & H.C.J. Oomen 1970 Ecological observations on amphibia in the Netherlands. I. *Rana arvalis* Nilsson: Reproduction, growth, migration and population fluctuations. – Netherlands Journal of Zoology 20: 238-252.
- Gelder, J.J. van & H. Strijbosch 1995 Adult common toads (*Bufo bufo*) with mutilated legs. – Alytes 13 (3): 105-108.
- Gelder, J. van & A.H.P. Stumpel 1990 Van waarneming tot beleid. Verslag van de zevende studiedag van de WARN. Werkgroep Amfibieën en Reptielen Nederland/Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Amsterdam. WARN-publicatie 6.
- Gelder, J.J. van, J.G.J. van den Broek, L.J.M. Stortelder & P.B. Kelleners 1978a De boomkikker, *Hyla arborea* in Nederland. I. Algemene biologie. – De Levende Natuur 131: 583-595.
- Gelder, J.J. van, P.M.G. Evers & G.J.M. Mangus 1978 Calling and associated behaviour of the common frog, *Rana temporaria* during breeding activity. – Journal of Animal Ecology 47: 667-676.
- Gelder, J.J., J.H.J. Olders, L.A.J.M. Mertens & H.L.M. Kersten 1988 Field Identification of the Sex of the Smooth snake (*Coronella austriaca* Laurenti). – Journal of Herpetology 22 (1): 53-60.
- Gemeente Maastricht 2004 Belvédère Maastricht, Masterplan Stedenbouw.
- Gense, P. & J. Gense 2008 Opvallende misser. – RAVON 28, jg. 10 (1): 20.
- Gent, A.H. & I.F. Spellerberg 1993 Movement rates of the smooth snake *Coronella austriaca* (Colubridae): a radiotelemetric study. – Herpetological Journal 3: 140-146.
- Gentili, A. & M.A.L. Zuffi 1995 Thermal ecology of a grass snake (*Natrix natrix*) population in northwestern Italy. – Amphibia-Reptilia 16: 401-404.
- Geraeds, R.P.G. 2001 De levendbarende hagedis in het Voorsterveld. – Natuurhistorisch Maandblad 90: 163-165.
- Geraeds, R.P.G. 2004a Amfibieën en reptielen in het Roerdal door de jaren heen. – Natuurhistorisch Maandblad 93: 158-160.
- Geraeds, R.P.G. 2004b Monitoring herpetofauna Roerstreek-Zuid 2004. Effecten van natuurcompensatie op ontwikkelingen binnen populaties amfibieën en reptielen. Grontmij, Roermond.
- Geraeds, R.P.G. 2006 De levendbarende hagedis langs de Vloedgraaf. Overleven in voedselrijke en structuurarme vegetaties. – Natuurhistorisch Maandblad 95: 166-172.
- Geraeds, R.P.G. & V.A. van Schaik 1999 De amfibieën van het Roerdal. – Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht.
- Geraeds, R.P.G. & V.A. van Schaik 2001 Amfibieën in stilstaande oppervlaktewateren in het Roerdal. – Natuurhistorisch Maandblad 90 (2): 21-27.
- Gerats, A.G.M. 1981 Salamanders (Urodela). – In: M. Sparreboom (red.), De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg. A.A. Balkema, Rotterdam: 29-56.
- Gibbs J.P. & A.R. Breisch 2001 Climate warming and calling phenology of frogs near Ithaca, New York, 1900-1999. – Conservation Biology 15: 1175-1178.
- Girondot, M. & J. Fretey 1996 Leatherback turtles, *Dermochelys coriacea*, nesting in French Guiana, 1978-1995. – Chelonian Conservation and Biology 2 (2): 204-208.

- Gittenberger, E., A.W. Janssen, W.J. Kuijper, J.G.J. Kuijper, T. Meijer, G. van der Velde, J.N. de Vries 1998 De Nederlandse zoetwatermollusken. Recente en fossiele weekdieren uit zoet en brak water. – Nederlandse Fauna 2. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV-Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- Glandt, D. 1977 Über eine *Lacerta agilis/Lacerta vivipara*-Population, nebst Bemerkungen zum Sympatrie-Problem. – Salamandra 13: 13-21.
- Glandt, D. 1978 Notizen zur Populationsökologie einheimischer Molche (Gattung *Triturus*) (Amphibia: Caudata: Salamandridae). – Salamandra 14: 9-28.
- Glandt, D. 1979 Beitrag zur Habitat-Ökologie von Zauneidechse (*Lacerta agilis*) und Waldeidechse (*Lacerta vivipara*) im nordwestdeutschen Tiefland, nebst Hinweisen zur Sicherung von Zauneidechsen-Beständen. – Salamandra 15: 13-30.
- Glandt, D. 1980 Nasskopierverfahren: eine preiswerte Schnellmethode zur Registrierung des ventralen Fleckmusters bei *Triturus cristatus*. – Salamandra 16: 181-183.
- Glandt, D. 1983 Die Amphibien - Freilandanlage zu Forschungs- und Zuchtzwecken des Biologischen Instituts Metelen. – Salamandra 19: 173-197.
- Glandt, D. 1984 Laboratory experiment on the prey-predator relationship between three-spined sticklebacks, *Gasterosteus gasterosteus* L. (Teleostei), and common toad larvae, *Bufo bufo* (L.) (Amphibia). – Zoologischer Anzeiger 213 (1-2): 12-16.
- Glandt, D. 1986 Die saisonalen Wanderungen der mitteleuropäischen Amphibien. – Bonner Zoologische Beiträge 37: 211-228.
- Glandt, D. 1993a Kleine Fließgewässer im Flachland Nordwestdeutschlands: Merkmale, Ausbau, Unterhaltung und Renaturierung. – Metelener Schriftenreihe Naturschutz 4: 191-200.
- Glandt, D. 1993b Situation, Pflege und Neuanlage kleiner Stillgewässer im Flachland Nordwestdeutschlands. – Metelener Schriftenreihe Naturschutz 4: 49-60.
- Glandt, D. 2001 Die Waldeidechse: unscheinbar - anpassungsfähig - erfolgreich. – Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 2, Laurenti Verlag, Bochum.
- Glandt, D. 2004 Der Laubfrosch; ein König sucht sein Reich. – Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Glandt, D. 2006a Der Moorfrosch. Einheit und Vielfalt einer Braunfroschart. – Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 10, Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Glandt, D. 2006b Abnorm pigmentierte Eier des Grasfrosches (*Rana temporaria*) und ihre Entwicklung. – Zeitschrift für Feldherpetologie 13: 117-122.
- Glandt, D. & A. Kronshage 2004 Der Europäische Laubfrosch (*Hyla arborea*) - Biologie - Schutzmaßnahmen - Effizienzkontrollen. – Zeitschrift für Feldherpetologie, Supplement 5, Laurenti-Verlag, Bielefeld.
- Glastra, R. 1983 Some archaeoherpetological remains from the Netherlands. – Journal of Archaeological Science 10: 213-222.
- Gleed-Owen, C. 1994 The stomach contents of a grass snake, *Natrix natrix*, identified from skeletal remains. – British Herpetological Society Bulletin 50: 34-36.
- Gleed-Owen, C. 1996 Amphibian remains identified from the gut of a grass snake and a polecat. – British Herpetological Society Bulletin 57: 21-23.
- Goddard, P. 1981 Limited movement areas and spatial behaviour in the Smooth snake *Coronella austriaca* in southern England. – Proceedings of the European Herpetological Symposium C.W.L.P., Oxford 1980: 25-40.
- Goddard, P. 1984 Morphology, growth, food habitats and population characteristics of the Smooth snake *Coronella austriaca* in southern Britain. – Journal of the Zoological Society of London 204: 241-257.
- Goderie, R. 1999 Ecologische visie NW-Entree Maastricht. – Adviesbureau Goderie, Stadsecologie & Natuurontwikkeling, Nijmegen.
- Godley, B.J., F. Bentivegna, A.C. Broderick, J.A. Camiñas, G.C. Hays, A. Lopez, M. Hoogmoed, D. Margaritoulis, C. Martin, R. Penrose, C. Pierpoint, E. Taskavak & J. Veleiras 2004 Leatherback turtles in the Mediterranean and NE Atlantic. – In: M.S. Coyne & R.D. Clark (compilers), Presentation of the twenty-first annual symposium on sea turtle biology and conservation. NOAA Technical Memorandum NMFS-SEFSC-528: 12.
- Goin, C.J. & O.B. Goin 1962 Introduction to Herpetology. – San Francisco, London.
- Golay, N. 1993 Methodische und demographische Beiträge zur Biologie der Kreuzkröte *Bufo calamita* Laur. als Grundlagen für ein Artenhilfsprogramm. – Universität Basel, Basel.
- Golay, N. & H. Durrer 1994 Inflammation due to toe-clipping in natterjack toads (*Bufo calamita*). – Amphibia-Reptilia 15: 81-83.
- Golay, N., C. Starck & H. Durrer 1995 Das Nahrungsspektrum von Kreuzkröten (*Bufo calamita*) in den ersten Wochen nach der Metamorphose. – Zeitschrift für Feldherpetologie 2: 17-22.
- Golder, F. 1972 Beitrag zur Fortpflanzungsbiologie einiger Nattern (Colubridae). – Salamandra 8 (1): 1-20.
- Golder, F. 1985 Ein gemeinsamer Massen-Eiablageplatz von *Natrix natrix helvetica* (Lacépède, 1789) und *Elaphe longissima longissima* (Laurenti, 1768), mit Daten über Eizeitigung und Schlupf. – Salamandra 21 (1): 10-16.
- Gollmann, B. & G. Gollmann 2002 Die Gelbbauchunke, von der Suhle zur Radspur. – Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 4, Laurenti Verlag.
- Gomez-Mestre, I. & M. Tejedo 2003 Local adaptation of an anuran amphibian to osmotically stressful environments. – Evolution 57: 1889-1899.
- Goszczyński, J. & B. Jedrzejewska & W. Jedrzejewska 2000 Diet composition of badgers (*Meles meles*) in a pristine forest and rural habitats of Poland compared to other populations. – Journal of Zoology (London) 250: 495-505.
- Govers, K. & J. Las 1977 Typeverdeling van de componenten van het *Rana esculenta* complex in het Wijchens Ven in 1977. – Rapport 153. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Goverse, E. 2008 Voorwoord. – RAVON Werkgroep Monitoring, Meetnet Amfibieën Mededelingen & Verspreidingsonderzoek 21: 1.
- Goverse, E., T. van der Meij & G. Smit 2008 Resultaten 1996-2007. – RAVON Werkgroep Monitoring, Meetnet Amfibieën Mededelingen 23: 2-6.

- Grafe, T.U. & I. Meuche 2005** Chorus tenure and estimates of population size of male European tree frogs *Hyla arborea*: implications for conservation. – *Amphibia-Reptilia* 26: 437-444.
- Gramentz, D. 1996** Zur Mikrohabitatselektion und Antiprädationsstrategie von *Lacerta agilis* L., 1758 (Reptilia: Squamata: Lacertidae). – *Zoologische Abhandlungen Staatliches Museum für Tierkunde Dresden* 49 (5): 83-94.
- Gregory, P.T. 2004** Sexual dimorphism and allometric size variation in a population of grass snakes (*Natrix natrix*) in southern England. – *Journal of Herpetology* 38 (2): 231-240.
- Gregory, P.T. & L.A. Isaac 2004** Food habits of the grass snake in southeastern England: is *Natrix natrix* a generalist predator? – *Journal of Herpetology* 38 (1): 88-95.
- Gregory, P.T. & L.A. Isaac 2005** Close encounters of the worst kind: patterns of injury in a population of grass snakes (*Natrix natrix*). – *Herpetological Journal* 15 (4): 213-219.
- Gregory, P.T., L.A. Isaac & R.A. Griffiths 2007** Death feigning by Grass Snakes (*Natrix natrix*) in response to handling by human 'predators'. – *Journal of Comparative Psychology* 121 (2): 123-129.
- Griffiths, R.A. 1985** Diel pattern of movement and aggregation in tadpoles of the common frog *Rana temporaria*. – *Herpetological Journal* 1: 10-13.
- Griffiths, R.A. 1996** Newts and salamanders of Europe. – Poyser Natural History. London.
- Griffiths, R.A. 2004** Great crested newts (*Triturus cristatus*) in Europe: effects of metapopulation structure and juvenile dispersal on population persistence. – In: H.R. Akcakaya, M. Burgman, O. Kindvall, C.C. Wood, P. Sjögren-Gulve, J.S. Hatfield & M.A. McCarthy (eds.), *Species conservation and management case studies*. Oxford University Press, Oxford: 281-291.
- Griffiths, R.A. & S.J. Raper 1994** How many clumps are there in a mass of frog spawn? – *British Herpetological Society Bulletin* 50: 14-17.
- Griffiths, R.A. & V.J. Mylotte 1986** Observations on the dispersal of common frog tadpoles *Rana temporaria* from the spawn site. – *British Herpetological Society Bulletin* 18: 21-23.
- Griffiths, R.A. & V.J. Mylotte 1987** Microhabitat selection and feeding relations of smooth and warty newts, *Triturus vulgaris* and *T. cristatus*, at an upland pond in mid-Wales. – *Holarctic Ecology* 10: 1-7.
- Griffiths, R.A. & S.J. Raper 1994** A review of current techniques for sampling amphibian communities. – Report 210. Joint Nature Conservation Committee, Peterborough.
- Griffiths, R.A. & C. Williams 2000** Modelling population dynamics of great crested newts (*Triturus cristatus*): a population viability analysis. – *Herpetological Journal* 10: 157-163.
- Griffiths, R.A. & P. de Wijer 1994** Differential effects of pH and temperature on embryonic development in the British newts (*Triturus*). – *Journal of Zoology (London)* 234: 613-622.
- Griffiths, R.A., J.M. Roberts & S. Sims 1987** A natural hybrid newt, *Triturus helveticus* x *T. vulgaris*, from a pond in mid-Wales. – *Journal of Zoology (London)* 213: 113-140.
- Griffiths, R.A., J.D. Harrison & S.P. Gittins 1986** The breeding migrations of amphibians at Llysdynam Pond, Wales: 1981-1985. – In: Z. Roček (ed.), *Studies in Herpetology. Proceedings of the Third Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica*, Prague, August 1985. Charles University, Prague: 543-546.
- Griffiths, R.A., P. de Wijer & R.T. May 1994** Predation and competition within an assemblage of larval newts (*Triturus*). – *Ecography* 17: 176-181.
- Griffiths, R.A., S.J. Raper & L.D. Brady 1996** Evaluation of a standard method of surveying of common frogs (*Rana temporaria*) and newts (*Triturus cristatus*, *T. helveticus* and *T. vulgaris*). – Report 259. Joint Nature Conservation Committee, Peterborough.
- Grift, E. van der & H. Smeets 2000** Herpetofauna langs het spoor. Natuurbouw langs spoorwegen. – *RAVON* 7, jg. 3 (1): 9-12.
- Grillitsch, H. 1984** Zum Feindabwehr-Verhalten des Kamolches, *Triturus cristatus cristatus* (Laurenti, 1768) (Caudata: Salamandridae). – *Salamandra* 20: 61-63.
- Grillitsch, B., H. Grillitsch, M. Häupl & F. Tiedemann 1983** Lurche und Kriechtiere Niederösterreichs. – Facultas-Verlag, Wien.
- Groenendijk, D. 2005** Wat at de slangenarend van de Hoge Veluwe? – *RAVON* 19, jg. 7 (1): 21-22.
- Groenvelde, A. 1994** De ecologische consequenties van autotomie bij hagedissen. – *Doctoraalscriptie Afdeling Dieroecologie, Vrije Universiteit, Amsterdam*.
- Groenvelde, A. 1997** De Tip: Let op de kleintjes! – *RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen* 10: 6.
- Groenvelde, A. 1999** Kikkers met Rode Poten. – *RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën* 5: 4-5.
- Groenvelde, A. 2000** Wanneer moet ik gaan tellen? – *RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen* 17: 12-13.
- Groenvelde, A. 2002a** Vroedmeesterpad in Artis. – *RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën* 11 (5).
- Groenvelde, A. 2002b** Ratelende rugstreppadden in Waterland. – *RAVON* 14, jg. 5 (2): 28-29.
- Groenvelde, A. 2003** Begrazing in de duinen: zijn koeien goed voor hagedissen? – *RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen* 27: 8-9.
- Groenvelde, A. 2004** Tien jaar zandhagedismonitoring, een succesverhaal. – *RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen* 29: 32-35.
- Groenvelde, A. & G. Smit 2001** Handleiding voor het monitoren van amfibieën in Nederland. – *RAVON Werkgroep Monitoring, Amsterdam*.
- Gronovius, L.Th. 1756** *Musei Ichthyologici. Tomus secundus sistens Piscium indigenorum & nonnullorum exoticorum, quorum maxima pars in Museo Laurentii Theodori Gronovii, J.U.D. adservatur, nec non quorundam in aliis Museis observatorum Descriptiones. Accedunt nonnullorum exocitorum Piscium icones aeri incisae, et Amphibiorum animalium, Historia Zoologica*. Uitgegeven door de auteur, Leiden.
- Grontmij/AquaSense & Alterra 2005** Huidige toestand en vervolgaanpak Brabantse vennen. — Grontmij/AquaSense

- Rapport 05.2184.2, Alterra-rapport 1200. Grontmij/AquaSense, Amsterdam & Alterra, Wageningen, in opdracht van de Provincie Noord-Brabant.
- Grooten, P.H.A. 1989** Kleine landschapselementen als landbiotoop voor salamanders. – Rapport 292. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen & Stichting Instandhouding Kleine Landschapselementen, Roermond.
- Grooten, P. & J. van Gelder 1993** Kleine landschapselementen en salamanders. – *De Levende Natuur* 94 (3): 100-105.
- Grosse, W.-R. 1986** Zur Entwicklung und Aktivität des Laubfrosches *Hyla arborea arborea* L. 1. Entwicklung der Kaulquappen. *Hercynia N.F. (Leipzig)* 23 (1): 46-54.
- Grosse, W.-R. & S. Bauch 1988** Zum Wachstum der Kaulquappen und zur Längenentwicklung des Laubfrosches (*Hyla a. arborea* [L.]) (Amphibia, Anura, Hylidae). *Zoologischen Abhandlungen des Staatlichen Museums für Tierkunde in Dresden* 44 (2): 11-18.
- Grosse, W.-R. & R. Günther 1996** Kammolch - *Triturus cristatus*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 120-141.
- Grosse, W.-R. 1994a** Zur Aktivität und Entwicklung des Kammolches, *Triturus cristatus* (Laurenti, 1768). – *Abhandlungen und Berichte des Museums für Naturkunde und Vorgeschichte Magdeburg*. 17: 185-192.
- Grosse, W.-R. 1994b** Der Laubfrosch: *Hyla arborea*. – *Die Neue Brehm-Bücherei*, Band 615, Westarp Wissenschaften, Magdeburg.
- Grossenbacher, K. 1977** Amphibians of Bern canton. – *Mitteilungen der naturforschenden Gesellschaft in Bern* 34: 1-64.
- Grouw, H. van 2006** Not every white bird is an albino: sense and nonsense about colour aberrations in birds. – *Dutch Birding* 28: 79-89.
- Gruber, U. 1989** Die Schlangen Europas und rund ums Mittelmeer. – *Kosmos Naturführer*, Stuttgart.
- Gruschwitz, M. & W. Böhme 1986** *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768) - Mauereidechse. – In: W. Böhme (Red.), *Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas*. Band 2/II. Aula-Verlag, Wiesbaden: 155-208.
- Gubbels, R.E.M.B. 1988a** Over het vlekkenpatroon van de Vuursalamander. – *Natuurhistorisch Maandblad* 77: 50-52.
- Gubbels, R.E.M.B. 1988b** Kwantitatieve gegevens van een populatie Vuursalamanders in het Bunderbos c.a. Schatting van de populatiegrootte in 1986. – *Natuurhistorisch Maandblad* 77: 107-109.
- Gubbels, R.E.M.B. 1992** Vuursalamander. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), *Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg*. *Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg*, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 35-45.
- Gubbels, R.E.M.B. 1994** Vuursalamanders in het zuidelijk Geuldal. Verslag van een excursie van de Herpetologische Studiegroep. – *Natuurhistorisch Maandblad* 83: 229-230.
- Gubbels, R., A. Wanders, S. Jansen & J. Couwenberg 1989** Inventarisatie voortplantingsbiotopen amfibieën Stads-gewest Roermond 1987. – *Ministerie van Landbouw en Visserij, Consulentenschap Natuur, Milieu en Faunabeheer Limburg*.
- Gullberg, A., M. Olsson & H. Tegelström 1997** Male mating success, reproductive success and multiple paternity in a natural population of sand lizards: behavioural and molecular genetics data. – *Molecular Ecology* 6: 105-112.
- Günther, R. 1990** Die Wasserfröschen Europas (Anura-Froschlurche). – A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt.
- Günther, R. (Hrsg.) 1996** *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. – Gustav Fischer Verlag, Jena.
- Günther, R. 1997** *Rana ridibunda*. – In: J.P. Gasc, A. Cabela, J. Cronobrnja-Isailovic, D. Dolmen, K. Grossenbacher, P. Haffner, J. Lescure, H. Martens, J.P. Rica Martinez, H. Maurin, M.E. Oliveria, T.S. Sofianidou, M. Veith & A. Zuiderwijk (eds.), *Atlas of amphibians and reptiles in Europe*. *Societas Europaea Herpetologica & Muséum National d'Histoire Naturelle (IEGB/SPN)*, Paris: 154-155.
- Günther, R. & A. Geiger 1996** Erdkröte - *Bufo bufo*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 274-302.
- Günther, R. & F. Meyer 1996** Kreuzkröte - *Bufo calamita*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 302-321.
- Günther, R. & H. Nabrowsky 1996** Moorfrosch - *Rana arvalis*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 364-388.
- Günther, R. & U. Scheidt 1996** Geburtshelferkröte - *Alytes obstetricans*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 195-214.
- Günther, R. & W. Völkl 1996a** Blindschleiche - *Anguis fragilis*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 617-631.
- Günther, R. & W. Völkl 1996b** Schlingnatter - *Coronella austriaca*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 631-647.
- Günther, R. & W. Völkl 1996c** Ringelnatter - *Natrix natrix*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 666-684.
- Günther, R., H. Laufer & M. Waitzmann 1996** Mauereidechse - *Podarcis muralis*. – In: R. Günther (Hrsg.), *Die Amphibien und Reptilien Deutschlands*. Gustav Fischer Verlag, Jena: 600-617.
- Gutleb, B. 1991** Phalangenregeneration und eine neue Methode zur Individualerkennung bei Bergmolchen, *Triturus alpestris* (Laurenti, 1768) (Caudata: Salamandridae). – *Herpetozoa* 4: 117-125.
- Haapanen, A. 1970** Site tenacity of the common frog (*Rana temporaria* L.) and the moor frog (*R. arvalis* Nilss.). – *Annales Zoologici Fennici* 7: 61-66.
- Habitatrichtlijn 1992** Richtlijn 92/43/EEG van de raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. – Europese Unie.
- Haelters, J. & F. Kerckhof 1999** Een waarneming van de lederschildpad *Dermochelys coriacea* (Linnaeus, 1758), en de eerste waarneming van *Stomatolepas dermochelys* Monroe & Limpus, 1979 aan de Belgische kust. – *De Strandvlo* 19 (1): 30-39.
- Hagen, H.G.J.M. van der 2002** Terugdringen van duindoornstruweel: maar hoe? – *De Levende Natuur* 103 (3): 106-109.

- Hagström, T. 1971 Stora vattensalamandern i Västsverige - en predator på sin mindre släkting. - Fauna och Flora 66: 71-72.
- Hagström, T. 1980 Egg production of newts (*Triturus vulgaris* and *T. cristatus*) in southwestern Sweden. - ASRA Journal 1: 1-8.
- Hagström, T. 1982 Winter habitat selection by some north European amphibians. - British Journal of Herpetology 6: 276-277.
- Haidacher, S. & G. Fachbach 1991 Experimentelle Säuretoleranzanalysen von Laich und Larven heimischer Amphibien. - Salamandra 29 (1): 108-118.
- Hailey, A. & P.M.C. Davies 1986 Effects of size, sex, temperature and condition on activity metabolism and defence behaviour of the viperine snake, *Natrix maura*. - Journal of Zoology (London) 208: 541-558.
- Håkansson, P. & J. Loman 2004 Communal spawning in the common frog *Rana temporaria* - Egg temperature and predation consequences. - Ethology 110: 665-680.
- Halfwerk, W. & N.-J. Honingh 1994 Soortbeschermingsplan voor de boomkikker (*Hyla arborea*) in Overijssel. - Provincie Overijssel en Consulentenschap NBLF, Zwolle. 113 p.
- Halley, J.M., R.S. Oldham & J.W. Arntzen 1996 Predicting the persistence of amphibian populations with the help of a spatial model. - Journal of Applied Ecology 33: 455-470.
- Halliday, T.R. 1974 Sexual behaviour of the Smooth Newt, *Triturus vulgaris* (Urodela, Salamandridae). - Journal of Herpetology 8 (4): 277-292.
- Hamers, J. 2001 Onderzoeksprogramma Faunabeleid: Verspreiding en aantallen van vier soorten amfibieën en reptielen in Noord-Holland. - Provincie Noord-Holland.
- Hanekamp, G. 1997 Poelen. - Landschapsbeheer Nederland, Utrecht.
- Hanekamp, G. & A.H.P. Stumpel 1984 De Geelbuikvuurpad, *Bombina variegata* (L.), in Nederland met uitsterven bedreigd. Natuurhistorisch Maandblad 73 (4): 84-89.
- Harder, J. 2001 Hardlopers en hazelwormen. - RAVON 10, jg. 4 (1): 1-5.
- Harri, M.N.E., J. Laitinen & E.L. Valkama 1979 Toxicity and retention of DDT in adult frogs, *Rana temporaria* L. - Environmental Pollution 20 (1): 45-55.
- Harris, D.J., E.N. Arnold & R.H. Thomas 1998 Relationships of lacertid lizards (Reptilia: Lacertidae) estimated from mitochondrial DNA sequences and morphology. - Proceedings of the Royal Society of London, series B, Biological Sciences 265: 1939-1948.
- Hartog, J.C. den 1980 Notes on the food of sea turtles: *Eretmochelys imbricata* (Linnaeus) and *Dermochelys coriacea* (Linnaeus). - Netherlands Journal of Zoology 30 (4): 595-610.
- Hartog, J.C. den & M.M. van Nierop 1984 A study of the gut contents of six leathery turtles *Dermochelys coriacea* (Linnaeus) (Reptilia: Testudines: Dermochelyidae) from British waters and from the Netherlands. - Zoologische Verhandelingen (Leiden) 209: 1-36.
- Hartung, H. 1991 Untersuchungen zur terrestrischen Biologie von Populationen des Moorfrosches (*Rana arvalis* Nilsson 1842) unter besonderer Berücksichtigung der Jahresmobilität. - Proefschrift Universität Hamburg, Hamburg.
- Haveman, R. & J.H.J. Schaminée 2002 Struwelen in de Nederlandse kustlandschappen: typologie en successie. - De Levende Natuur 103 (3): 70-73.
- Havenziekenhuis - RIVM/NVIC - WAN 2006 Protocol Adderbeet, *Vipera berus*. - Havenziekenhuis, Rotterdam.
- Haxhiu, I. 1994 The herpetofauna of Albania. Amphibia, species composition, distribution, habitats. Zoologisches Jahrbuch für Systematik 121: 321-334.
- Hays, G.C., J.D.R. Houghton & A.E. Myers 2004 Pan-Atlantic leatherback turtle movements. - Nature 429: 522.
- Hayward, R., R.S. Oldham, P.J. Watt & S.M. Head 2000 Dispersion patterns of young great crested newts (*Triturus cristatus*). - Herpetological Journal 10: 129-136.
- Hazenwricht, A., & A. Allen Wright 1995 Handbook of frogs and toads of the United States and Canada. - Cornell University Press, Ithaca.
- Heatwole, H. & E. Davidson 1976 A review of caudal luring in snakes with notes on its occurrence in the saharan sand viper, *Cerastes vipera*. - Herpetologica 32 (3): 332-336.
- Hecke, A. van & F. Hordies 1988 De adder, eten is bijzaak. - In: J. Desmet (red.), Dierenlevens. Gedrag en dagindeling van in het wild levende dieren in de Lage Landen. Lannoo, Tiel: 54-57.
- Heereveld, P.J. & G.A.M. Schraven 1979 Oecologisch onderzoek aan *Lacerta vivipara* in de Overasseltse en Hatertse Vennen in 1978. - Rapport 159 Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Hees, G. van & J. America 1999 Eten en gegeten worden. - RAVON 5, jg. 2 (2): 37
- Hemann, F., A. Göll & H. Zucchi 1987 Amphibien- und Limnofauna des Breenbachtals - eine siedlungsbiologische Untersuchung in einem bedrohten Bachtals des Teutoburger Waldes. - Natur und Landschaft 62: 464-473.
- Heijkers, L. 1990 Poelenaanleg in Limburg 1980-1990. - Natuurhistorisch Maandblad 79 (12): 288-291.
- Heijligers, H.W.G. 2003 Amfibieën en reptielen van de Beegderheide. Een vergelijking van het voorkomen van voor en na de uitvoering van de herstelmaatregelen. - Natuurhistorisch Maandblad 92 (5): 107-111.
- Heimans, E. 1896 Een zeldzame Nederlandsche Kikkervorsch. - De Levende Natuur 1: 190-194.
- Heimans, E. 1898 Onze watersalamanders. - De Levende Natuur 2: 243-250.
- Heimans, E. 1904 Aquarium en terrarium (Hazelworm). - De Levende Natuur 9: 30-31.
- Heimans, J. 1927 Kikkerenquête. De Levende Natuur 32: 58.
- Heimans, J. 1928 Kikkerenquête. De Levende Natuur 32: 291-294.
- Heinrich, C. 1995 Strange fruit: alchemy, religion and magical foods: a speculative history. - Bloomsbury Publishing PLC, London.
- Heinrich, D. & D. Glandt 1999 Effizienz kleinräumigen Biotopverbunds in der Agrarlandschaft. Eine Fallstudie an Kleingewässern und Amphibien in Nordwestdeutschland. - Naturschutz Landschaftsplanung 31: 116-122.
- Heinzmann, U. 1970 Untersuchungen zur Bio-Akustik und Ökologie der Geburtshelferkröte, *Alytes o. obstetricans* (Laur.). - Oecologia (Berlin) 5: 19-55.

- Heling, H.** 1976 Voortplantingsgedrag van *Triturus vulgaris* L. en *Triturus helveticus* Razoumowski. – Rapport 107. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Hellbernd, L.** 1987 Zweijährige Untersuchungen am Laichplatz vom Moorfrosch (*Rana arvalis* Nilsson) und vom Grasfrosch (*Rana temporaria* L.). – In: D. Glandt & R. Podloucky (Red.), Der Moorfrosch - Metelener Artenschutzsymposium. Beiheft Schriftenreihe Naturschutz Landschaftspflege Niedersachsens 19: 119-130.
- Helmer, W. & P. Scholte** 1985 Herpetological research in Evros, Greece. Proposal for a biogenetic reserve. – Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem & Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Helmich, W.** 1956 Die Lurche und Kriechtiere Europas. – Carl Winter Universitätsverlag, Heidelberg.
- Helmich, M.** 1993 De vroedmeesterpad in de Meertensgroeve. – Natuurhistorisch Maandblad in Limburg 82 (7/8): 170-173.
- Helming, B.** 1975 *Triturus vulgaris* populatie van het Ketelven. – Rapport 103. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Hemelaar, A.S.M.** 1981 Age determination of Male *Bufo bufo* (Amphibia, Anura) from the Netherlands, based on year rings in phalanges. – Amphibia-Reptilia 3/4: 223-233.
- Hemelaar, A.S.M.** 1986 Demographic study on *Bufo bufo* L. (Anura, Amphibia) from different climates by means of skeletochronology. – Proefschrift Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Hemmer, H.** 1966 Der Funktionskreis von Nahrungserwerb und Nahrungsaufnahme bei der Ringelnatter (*Natrix natrix* L.). – Zoologische Beiträge 12: 420-464.
- Hemmer, H. & G. Schopp** 1975 Zur Bedeutung des Geruchsinnens beim Nahrungserwerb von Kröten (Amphibia, Anura, Bufonidae): Versuche mit der Kreuzkröte (*Bufo calamita* Laur.). – Zeitschrift für Tierpsychologie 39: 173-177.
- Hemmes, G.D.** 1973 Adderbeten in Nederland. – Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde 117(36): 1352-1357.
- Henderson, R.W.** 1970 Caudal luring in a juvenile Russel's viper. – Herpetologica 26: 276-277.
- Henle, K.** 1983 Eine neue neotene Population des Bergmolches *Triturus alpestris* (Laurenti, 1768). – Salamandra 19: 151-157.
- Henle, K., J. Kuhn, R. Podloucky, K. Schmidt-Loske & C. Bender** 1997 Individualerkennung und Markierung mitteleuropäischer Amphibien und Reptilien: Übersicht und Bewertung der Methoden: Empfehlungen aus Natur- und Tierschutzsicht. – In: K. Henle & M. Veith (Red.), Naturschutzrelevante Methoden der Feldherpetologie. Mertensiella 7: 133-184.
- Henriksen, K.** 2000 Colonization of newly constructed ponds by amphibians. – Flora og Fauna 106: 41-44.
- Hentschel, E. & G. Wagner** 1984 Zoologisches Wörterbuch. – Gustav Fischer Verlag, Jena.
- Herczeg, G., A. Gonda, J. Saarikivi & J. Merilä** 2006 Experimental support for the cost-benefit model of lizard thermoregulation. – Behavioral Ecology and Sociobiology 60: 405-414.
- Herder, J.** 2007a. Sneeuwvitje langs de Linge. – RAVON 25, jg. 9 (1): 15.
- Herder, J.** 2007b Eerste eilegels van roodwangschildpaden in Nederland. – RAVON 26, jg. 9 (2): 23-24.
- Herder, J.** 2007c. Albino bruine kikker deel 2. – RAVON 26, jg. 9 (2): 31.
- Hermans, J.T.** 1992a Alpenwatersalamander. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 46-56.
- Hermans, J.T.** 1992b Zandhagedis. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 208-218.
- Hermans, L. & A.H.M. Jansen** 1972 Voortplantingsactiviteit van Anura in de Circul van de Ooy en de Erlecomse buitenpolder. – Rapport 60. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Hernández, E., W. Bischoff, B. Bannert & M. Siverio** 1997 'Rieseneidechsen' auf Teneriffa. – Herpetofauna 19 (109): 19-24.
- Herrmann, D.** 1996 Aktionsraum und Biotopverbund in südniedersächsischen Gelbbauchunken-Populationen. – Naturschutzreport, Heft 11 (1): 63-68.
- Herrmann, H.-J.** 1988 Haltung und Vermehrung von Amphibien in Labor und Terrarium Tagungsmaterial Amphibien. – Naturhistorisches Museum Schloss Bertholdsburg, Schleusingen.
- Hesslink, H.G.** 1904 Ontsnapte Landsalamander. – De Levende Natuur 9: 172.
- Heulin, B.** 1988 Observations sur l'organisation de la reproduction et sur les comportements sexuels et agonistiques chez *Lacerta vivipara*. – Vie Milieu 38 (2): 177-187.
- Heulin, B. & C.P. Guillaume** 1989 Extension géographique des populations ovipares de *Lacerta vivipara*. – Revue d'Ecologie (la Terre et la Vie) 44: 283-289.
- Heulin, B., Y. Surget-Groba, A. Guiller, C.P. Guillaume & J. Deunff** 1999 Comparisons of mitochondrial DNA (mtDNA) sequences (16S rRNA gene) between oviparous and viviparous strains of *Lacerta vivipara*: a preliminary study. – Molecular Ecology 8: 1627-1631.
- Heusser, H.** 1969 Unkereaktion mit Befreiungsruf beim Weibchen der Kreuzkröte *Bufo calamita*. – Experientia 25: 1213.
- Heusser, H.** 1970 Laich-fressen durch Kaulquappen als mögliche Ursache spezifischer Biotoppräferenzen und kurzer Laichzeiten bei europäischen Froschlurchen (Amphibia, Anura). – Oecologia (Berlin) 4: 83-88.
- Heusser, H.** 1971a Differenzierendes Kaulquappen-Fressen durch Molche. – Experientia 27: 475.
- Heusser, H.** 1971b Laich-Räubern und Kannibalismus bei sympatrischen Anuren-Kaulquappen. – Experientia 27: 474-475.
- Heusser, H.** 2000 Kaulquappen fressen Laich und Larven europäischer Anuren (Amphibia). – Zeitschrift für Feldherpetologie 7 (1/2): 177-202.
- Hewitt, G.** 2000 The genetic legacy of the Quaternary ice ages. – Nature 405: 907-913.
- Heym, W.D.** 1974 Studien zur Verbreitung, Ökologie und Ethologie der Grünfrosche in der mittleren und nördlichen

- Niederlausitz. – Mitteilungen aus dem Zoologischen Museum Berlin 50: 263-285.
- Hildebrand, H.H. 1982** A historical review of the status of sea turtle populations in the western Gulf of Mexico. – In: K.A. Bjorndal (ed.), *Biology and conservation of sea turtles*. Smithsonian Institution Press, Washington, DC: 447-453.
- Hildenhagen, D. 1986** Untersuchungen zur Populationsökologie der Knoblauchkröte (*Pelobates fuscus*). – Diplomarbeit, Universität Göttingen, Göttingen.
- Hildmann, C. & A. Kronshage 1988** Verbreitung und Siedlungsdichte von *Rana temporaria* in Schelm. – Jahrbuch für Feldherpetologie 2: 89-107.
- Hill, M.O. 1979** TWINSPLAN: A Fortran program for arranging multivariate data in an ordered two-way table of the individuals and attributes. – Ithaca, New York.
- Hillenius, D. 1956** Het Vroedmeesterpaddenreservaat te Epen. *De Levende Natuur*, 59: 145-149.
- Hillenius, D. 1978** Wat is natuur nog? – Vierde druk. A.W. Sijthoff, Alphen aan den Rijn.
- Himstedt, W. 1965** Beobachtungen zum Paarungsverhalten des Feuersalamanders. – *Zoologischer Anzeiger* 175: 295-300.
- Himstedt, W. 1971** Die Tagesperiodik von Salamandriden. – *Oecologia* (Berlin) 8: 194-208.
- Himstedt, W. 1972** Untersuchungen zum Farbsehen von Urodelen. – *Journal of Comparative Physiology* 81: 229-238.
- Himstedt, W. & F. Schaller 1966** Versuche zu einer Analyse der Beutefang-Reaktionen von Urodelen auf optische Reize. – *Naturwissenschaften* 53: 619.
- Hintermann, U. 1984** Populationsdynamische Untersuchungen am Grasfrosch *Rana temporaria* Linnaeus, 1758. – *Salamandra* 20(2/3): 143-166.
- Hoef, B. van de 1982** Amfibieën en ruilverkaveling. – *Zeeuws Nieuws* 7: 66-68.
- Hofstra, J. 2001** Ringslangen op de Lippenhuisterheide. – *Twirre* 12 (1): 1-5.
- Hofstra, J. 2003** Nogmaals: adders op laag water zoeken. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 27: 14.
- Hofstra, J. 2007** Plant de roodwangschildpad zich werkelijk zo gemakkelijk voort in ons land? – RAVON 27, jg. 9 (3): 41.
- Hofstra, J. & A. Zuiderwijk 1996** Kleurvariaties bij de Bruine en Groene kikker. – *Kleurenfolder*. RAVON Werkgroep Monitoring, Amsterdam.
- Hofstra, J. & A. Zuiderwijk 1997** Albino kikkers in Nederland. *Lacerta* 55: 165-169.
- Holenweg, A.-K. & H.-U. Reyer 2000** Hibernation behavior of *Rana lessonae* and *R. esculenta* in their natural habitat. *Oecologia* (Berlin) 123: 41-47.
- Holenweg, A.-K., H.-U. Reyer & T.G. Abt 2001** Homing behavior of *Rana lessonae*, *R. ridibunda* and their hybridogenetic associate *R. esculenta* after experimental displacement. *Amphibia-Reptilia* 22: 475-480.
- Holthuis, L.B. 1969** Bijdragen faunistiek Nederland I. Enkele interessante Nederlandse Crustacea. – *Zoologische Bijdragen* (Leiden 11): 34-45.
- Hom, C.C., P.H.C. Lina, G. van Ommering, R.C.M. Creemers & H.J.R. Lenders 1996** Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. – Rapport IKC Natuurbeheer 25.
- Hoof, P.H. van 1998** Een adulte flavistische Kleine watersalamander. – *Natuurhistorisch Maandblad* 87 (11): 242-243.
- Hoof, P. van 1999** Individuele herkenning van kamsalamanders. – RAVON 6, jg. 2 (3): 56.
- Hoof, P. van & T. Brouwer 2006** Monitoring knoflookpad in Gelderland – 2005. Onderzoek naar kooractiviteit en voortplantingssucces. *Natuurbalans/Limes Divergens*, Nijmegen.
- Hoof, P. van & B.H.J.M. Crombaghs 2005** De knoflookpad in Limburg. Resultaten monitoring 2004. – Rapport Stichting RAVON, Nijmegen.
- Hoof, P.H. van & M. Dorenbosch 2000** Een morfologische vergelijking van drie adderpopulaties. – RAVON 8, jg. 3 (2): 29-34.
- Hoof, P. van, R. Felix & B.H.J.M. Crombaghs 2002** De knoflookpad in de omgeving van de Bomendijk (Voorst, GE). Beschermingsplan voor bedreigde amfibieën en libellen, 2001-2005. – *Natuurbalans/Limes Divergens* i.s.m. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Hoof, P. van, T. Brouwer, B.H.J.M. Crombaghs & W. Bosman 2005** De knoflookpad in Limburg. Resultaten monitoring 2005. – Rapport Stichting RAVON, Nijmegen.
- Hoogerwerf, G. 2001** Bescherming van amfibieën bij Kandia e.o. 2000. – *Natuurbalans/Limes Divergens* i.s.m. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Hoogerwerf, G. & B.H.J.M. Crombaghs 1992** Herpetofauna onderzoek. Voorkomen & verspreiding van herpetofauna en kwaliteit van leefgebieden in het zuiden en oosten van Noord-Brabant. – Rapport 92/7. Provincie Noord-Brabant & Limes Divergens, Nijmegen.
- Hoogerwerf, G. & L. Luijten 1999** Onderzoek watergebonden fauna provincie Groningen 1998, in de milieubeschermingsgebieden Zuidelijk Westerkwartier, Westerwolde en Gorecht. – *Natuurbalans/Limes Divergens*, Nijmegen.
- Hoogmoed, M.S. 1975** On the presence of *Rana ridibunda ridibunda* Pallas in the Netherlands. – *Zoologische Bijdragen* (Leiden) 17: 72-76.
- Hoogmoed, M.S. 1990** Meer strandingen [Ingezonden brief aan redactie Nederland]. – *Grasduinen*, aug. 1990: 49.
- Hoogmoed, M.S. 1995** In memoriam Prof. Dr. Leo Daniel Brongersma (1907-1994). – *Zoologische Mededelingen* (Leiden) 69 (15): 177-201.
- Hordies, F. & A. van Hecke 1985** Prooidieren en voedselopname bij de Adder *Vipera berus*. – *Wielewaal* 51: 344-355.
- Horner, H.A. & H.C. Macgregor 1985** Normal development in newts (*Triturus*) and its arrest as a consequence of an unusual chromosomal situation. – *Journal of Herpetology* 19: 261-270.
- Horst, J.H. ter 1959** Iets over de bescherming van reptielen en amfibieën in Zuid-Limburg. – *De Levende Natuur* 62: 138-144.
- Horst, J.H. ter 1960** De verspreiding der Amphibia en Reptilia in Zuid-Limburg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 49: 105-118.
- Horter, M. & H. Greven 1981** Zur relativen Geniessbarkeit juveniler Feuersalamander, *Salamandra salamandra* (L.) (*Amphibia*, *Urodela*). – *Amphibia-Reptilia* 2: 15-21.
- House, S.M., P.J. Taylor & I.F. Spellerberg 1980** Patterns of daily behaviour in two lizard species *Lacerta agilis* L. and *Lacerta vivipara* Jacquin. – *Oecologia* (Berlin) 44: 396-402.

- Houttuyn, F. 1764** Natuurlyke historie of uitvoerige beschrijving der dieren, planten en mineralen, volgens het samenstel van den heer Linnaeus. Met naauwkeurige afbeeldingen. Eerste deels, zesde stuk. Dieren van beiderley leven: 8 + 1-558 + 4, platen L-LIV. Amsterdam.
- Huey, R.B. & M. Slatkin 1976** Cost and benefits of lizard thermoregulation. – *The Quarterly Review of Biology* 51: 363-384.
- Huijbregts, H. 2008** Moordende bromvliegen. – In: R. Kleukers, M. Berg & W. van Strien (red.), *Passie voor kleine bestjes*, 33,3 jaar Stichting EIS-Nederland. EIS-Nederland, Leiden: 28-29.
- Hulswit, M. & T.P.J. Mulder 1984** Een overzicht van 20 jaar populatie onderzoek aan *Bufo bufo* en *Bufo calamita* op 'de Hamert'. – Rapport 237. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Hunink, S. & D.B. Kruyt 2003** Waterkwaliteit van voortplantingswateren van de knoflookpad in Nederland. – Stichting RAVON, Nijmegen / Hogeschool Larenstein, Velp.
- Husté, A., J. Clobert & C. Miaud 2006** The movements and breeding site fidelity of the natterjack toad (*Bufo calamita*) in an urban park near Paris (France) with management recommendations. – *Amphibia-Reptilia* 27: 561-568.
- Huwae, P.H.M. 1985** De rankpotigen (Crustacea - Cirripedia) van de Nederlandse kust. – *Tabellenserie Strandwerkgemeenschap* 28: 1-44.
- Hvass, H. 1973** Reptielen en amfibieën in West-Europa. – *Moussault's Uitgeverij*, Amsterdam & *Standaard Uitgeverij*, Antwerpen.
- IJsseling, M.A. & A. Scheygrond 1950** Wat is dat voor een dier? Tabellen ter vaststelling van de naam der voornaamste in Noordwest- en Midden-Europa in wilde staat levende landzoogdieren, kruipende en tweeslachtige dieren: I-III, 1-95. – *W.J. Thieme & Cie*, Zutphen.
- Ildos, A.S. & N. Ancona 1994** Analysis of amphibian habitat preferences in a farmland area (Po plain, northern Italy). – *Amphibia-Reptilia* 15: 307-316.
- Inns, H. 2002** Wildlife reports: Amphibians and reptiles. – *British Wildlife* 13 (6): 434.
- Iongh, H.H. De, O.S. Banki, W. Bergmans & M.J. van der Werff ten Bosch 2003** The Harmonization of Red Lists for threatened species in Europe. – *Proceedings of an International Seminar*, 27 and 28 November 2002, The Netherlands Commission for International Nature Protection, Mededelingen No. 38, Leiden.
- Itämiä, J. & P. Koskela 1971** Diet of the common lizard (*Lacerta vivipara* Jacq.). – *Aquilo Ser. Zoologica* 11: 37-43.
- IUCN, Conservation International, and NatureServe 2006** Global Amphibian Assessment. – www.globalamphibians.org. [Geraadpleegd 19 juli 2006.]
- Iverson, J.B. 1992** A revised checklist with distribution maps of the turtles of the world: i-xiii, 1-363 (privately printed, Richmond, Indiana).
- Jacob, J.-P. & T. Kinet 2007** Le Grenouille rousse *Rana temporaria* (Linnaeus, 1758). – In: J.-P. Jacob, C. Persey, H. De Wavrin, E. Graitson, T. Kinet, M. Denoël, N. Persy & A. Remacle (red.), *Amphibiens et reptiles de Wallonie*. Aves - Rainne et Centre de Recherche de la Nature, des Forêts et du Bois, Namur: 180-193.
- Jahn, K. 1998** Der Einfluß von Körpergröße, Körpermasse und Alter auf die Laichmasse von *Pelobates fuscus*-Weibchen. – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 5: 1-262.
- James, M.C. & N. Mrosovsky 2004** Body temperatures (*Dermodelys coriacea*) in temperate waters off Nova Scotia, Canada. – *Canadian Journal of Zoology* 82: 1302-1306.
- Jansen, S. 1997** Vondst van een albino gewone pad in Limburg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 86 (1): 18-19.
- Jansen, S. & W. Jansen 1990** Aanvullende waarnemingen neotenie bij watersalamanders. – *Natuurhistorisch Maandblad* 79 (1): 19-20.
- Janssen, I. 1998** Slangen op de dijk. Beschrijving van een bedreigde metapopulatie Ringslangen aan de oevers van het IJmeer. – Afdeling Herpetologie, Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Janssen, I. 2006** De vroedmeesterpad in Nederland: leven in een dierentuin. – *RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën* 19: 14-15.
- Janssen, I. & S. Huijgens 2001** Vuursalamanders in oostelijk Zuid-Limburg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 90 (1): 8-10.
- Janssen, I. & A. Zuiderwijk 2006** Welke ringslang ondersoort leeft in Nederland? *RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen* 35: 8-10.
- Janssen, P. 2000a** Werkgroep Adderonderzoek Nederland (WAN). – *RAVON* 9, jg. 3 (3): 56-57.
- Janssen, P. 2000b** 3x Zandhagedis anders. – *RAVON* 9, jg. 3 (3): 58.
- Janssen, P. 2004** The status of adder research in the Netherlands. – In: U. Joger & R. Wollesen (Red.), *Verbreitung, Ökologie und Schutz der Kreuzotter (Vipera berus [Linnaeus, 1758])*. *Mertensiella* 15: 156-163.
- Janssen, P. 2006** Individuele herkenning bij de adder. – *RAVON* 22, jg. 8 (1): 9-11.
- Janssen, P. in prep.** Adderbeten in Nederland. Periode 1973-2005. – *RAVON*.
- Janzen, F.J., J.K. Tucker & G.L. Paukstis 2000** Experimental analysis of an early life-history stage: avian predation selects for larger body size in hatchling turtles. – *Journal of Evolutionary Biology* 13: 947-954.
- Jastrzebski, M. 1968** Morphological changes in the reproductive organs of the female marsh frog (*Rana arvalis* Nilss.) in the year cycle. – *Acta Biologica Cracoviensia, Series Zoologica* 11: 9-19.
- Jedicke, E. 1992** *Die Amphibien Hessens*. – Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart.
- Jehle, R. 2000** The terrestrial summer habitat of radio-tracked great crested newts (*Triturus cristatus*) and marbled newts (*Triturus marmoratus*). – *Herpetological Journal* 10: 137-142.
- Jehle, R. & J.W. Arntzen 2000** Post-breeding migrations of newts with contrasting ecological requirements. – *Journal of Zoology (London)* 251: 297-306.
- Jehle, R. & U. Sinsch 2007** Wanderleistung und Orientierung von Amphibien: eine Übersicht. – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 14: 137-152.

- Jehle, R., A. Pauli-Thonke, J. Tamnig & W. Hödl 1997 Phänologie und Wanderaktivität des Donaukammolches (*Triturus dobrogicus*) an einem Gewässer auf der Wiener Donauinsel. – *Stapfia* 51: 119-132.
- Jehle, R. & J.W. Arntzen, T. Burke, A.P. Krupa & W. Hödl 2001 The annual number of breeding adults and the effective population size of syntopic newts (*Triturus cristatus*, *T. marmoratus*). – *Molecular Ecology* 10: 839-850.
- Jehle, R., T. Burke & J.W. Arntzen 2005a Delineating fine-scale genetic units in amphibians: probing the primacy of ponds. – *Conservation Genetics* 6: 227-234.
- Jehle, R., G.A. Wilson, J.W. Arntzen & T. Burke 2005b Contemporary gene flow and the spatio-temporal genetic structure of subdivided newt populations (*Triturus cristatus*, *T. marmoratus*). – *Journal Evolutionary Biology* 18: 619-628.
- Joger, U., U. Fritz, D. Guicking, S. Kalyabina-Hauf, Z.T. Nagy & M. Wink 2007 Phylogeography of western Palaearctic reptiles. Spatial and temporal speciation patterns. – *Zoologischer Anzeiger* 246: 293-313.
- Joly, J. 1963 La sédentarité et le retour au gîte chez la Salamandre tachetée *Salamandra salamandra quadri-virgata*. – *Comptes Rendus de L'Académie des Sciences Paris* 256: 3510-3512.
- Joly, J. 1966 Sur l'éthologie sexuelle de *Salamandra salamandra* (L.). – *Zeitschrift für Tierpsychologie* 1: 8-27.
- Joly, J. 1968 Données écologiques sur la salamandre tachetée *Salamandra salamandra* (L.). – *Annales des Sciences Naturelles* 12: 301-366.
- Joly, P. 1986 Activité prédatrice sur le site de reproduction chez le triton alpestre, *Triturus alpestris* (Amphibien, Urodèle). – *Colloque National du Centre National de la Recherche Scientifique 'Biologie des Populations'*: 635-643.
- Joly, P., C. Miaud, A. Lehmann & O. Grolet 2001 Habitat matrix effects on pond occupancy in newts. – *Conservation Biology* 15: 239-248.
- Jong, Th.H. de 1988 Herpetofauna van de Eempolders. – In: H.J.M. van Buggenum (red.), *Verspreiding van de herpetofauna in Limburg, Noord-Brabant, Gelderland, Utrecht, Zeeland, Noord-Holland en Zuid-Holland*. Stichting Herpetologische Studiegroepen: 56-65.
- Jong, Th.H. de 1997 Ringslang op zoek. – *RAVON* 1, jg. 1 (1): 13-14.
- Jong, Th.H. de 2000a Poelen vol libellen. – *De Levende Natuur* 101: 127-132.
- Jong, Th.H. de 2000b Hakhout, kikkers en slangen. Het belang van essenhakhout voor amfibieën en reptielen. – *Bureau Viridis, Culemborg*.
- Jong, Th.H. de 2001 Herpetologische betekenis van essenhakhout. – In: B. Geerdes (red.), *Essenhakhout in het Kromme Rijngebied, actieplan voor behoud van een uniek bos-type*. Stuurgroep Kromme Rijngebied: 21-27.
- Jong, V.J. de, M. Dorenbosch & R.F.M. Krekels 2006 Zandhagedis en gladde slang in Limburg. Actieplan 2006 – 2010. *Natuurbalans/Limes Divergens*, Nijmegen.
- Jong, W. de 1998 Opnieuw predatie zandhagedissen. – *RAVON* Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 13: 7.
- Jonkers, D.A. 1995 Herpetofauna en de heterogeniteit van heidevelden. – *IBN rapport* 188. *IBN-DLO*, Wageningen.
- Jooris, R. 2002a Pelophylax, de groene wachters aan de waterkant. *Natuurpunt*, Mechelen.
- Jooris, R. 2002b Exoten onder de inheemse herpetofauna. – In: M. Peeters & J.L. Van Goethem (red.), *Belgian fauna and alien species*. *Bulletin van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen*, Brussel: 223-238.
- Jooris, R. 2002c Palmte stierkikker uit Noord-Amerika ook Vlaanderen in? Een stand van zaken. – *Natuur.focus* 1 (1): 13-15.
- Jooris, R. 2005 De stierkikker in Vlaanderen; Nieuwe inzichten in verspreiding, fouragegedrag en ontwikkeling. – *Natuur.focus* 4 (4): 121-127.
- Juszczyk, W. 1951 The migrations of the aquatic frog *Rana esculenta* L. – *Bulletin of the Polish Academy of Sciences, Biological Sciences Letters, serie B*, 2: 341-369.
- Juszczyk, W. 1987 *Plazy i gady krajowe 1-3*. – *Warschau*. [Tweede druk.]
- Kabisch, K. 1965 Ein Massen-Eiablageplatz von *Natrix natrix* L. – *Aquarien-Terrarien* 3: 96-97.
- Kabisch, K. 1967 Massen-Eiablageplätze der Ringelnatter, *Natrix natrix* (L.), in Mecklenburg. – *Salamandra* 3 (1/2): 9-15.
- Kabisch, K. 1970 'Feinde' der Ringelnatter, *Natrix natrix* L. – *Aquarien-Terrarien* 17 (12): 410-413.
- Kabisch, K. 1972 Zur Überwinterung von *Natrix natrix* L. – *Aquarien-Terrarien* 19: 279.
- Kabisch, K. 1975 Winterquartiere für Schwanzlurche. – *Aquarien-Terrarien* 22: 264-267.
- Kabisch, K. 1985 Schlupf von Zwillingen bei der Ringelnatter, *Natrix natrix* (L.). – *Aquarien-Terrarien* 32: 244-246.
- Kabisch, K. 1999 *Natrix natrix* – Ringelnatter. – In: W. Böhme (Red.), *Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas*. Band 3/IIA: Schlangen II. *Aula-Verlag*, Wiebelsheim: 513-580.
- Kabisch, K. & H. Belter 1968 Das Verzehren von Amphibien und Reptilien durch Vögel – *Zoologische Abhandlungen und Berichte aus dem Staatlichen Museum für Tierkunde Dresden* 29 (15): 191-227.
- Kalezic, M. & A. Djorovic 1998 Life history-dependent sexual size dimorphism in the crested newt *Triturus carnifex* (Caudata). – *Folia Zoologica* 47 (4): 317-319.
- Kalkman, V. & R. Kleukers 2006 *Collecties: onmisbaar voor biodiversiteitsonderzoek*. – *De Levende Natuur* 107 (6): 252-255.
- Kamminga, H., M.G.H. Reuvers & J.W.M. Theunissen 1991 Onderzoek naar de habitat-selectie en voedselkeuze binnen het *Rana esculenta*-complex. – *Rapport 297*. Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Experimentele Zoölogie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Kampen, P.N. van, & J. Heimans 1927 *Fauna van Nederland*. Afl. III. Amphibia (T III) en Reptilia (T IV): 1-64. – *Sijthoff*, Leiden.
- Kampf, H. 1984 Een adder die de zee kiest. – *Natura* 81 (2): 52.
- Kapfberger, D. 1982 Untersuchungen zur Ökologie der Gelbbauchunke, *Bombina v. variegata* L. (Amphibia, Anura). – *Diplomarbeit Universität Erlangen*, Erlangen.
- Kapfberger, D. 1984 Untersuchungen zur Populationsaufbau, Wachstum und Ortsbeziehungen der Gelbbauchunke,

- Bombina variegata variegata* (Linnaeus, 1758). – Zoologischer Anzeiger (Jena) 212 (1/2): 105-116.
- Karbe, B. & D. Karbe 1988** Fund eines adulten Albino-Grasfrosches *Rana temporaria* Linnaeus, 1758 in Overath, Oberbergisches Land. – Salamandra 24 (4): 316-317.
- Kaufmann, R. 1976** Intensivteichbewirtschaftung und Amphibienvorkommen am Beispiel des Aischgrundes. – Staats-examarbeit Erlangen.
- Keetman, M. & M. de Vries 1994** Onderzoek naar de verspreiding van de zandhagedis, *Lacerta agilis*, in Zuid-Kennemerland, gerelateerd aan het aantal eiafzetplekken. – Doctoraalscriptie Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Afdeling Herpetologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Keetman, M. & M. de Vries 1996** Zandhagedislegsels, twee jaar na de brand. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 8: 3.
- Keijzers, P. 2000** Veel gladde slangen in de Deurnsche Peel. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 19: 7.
- Keijzers, P. 2005** Over de gladde slangen in de Peel in 2005. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 43: 8-9.
- Keijzers, P.L.G. & A.J.W. Lenders 2005** Het voortplantingsgedrag van de gladde slang. Een ecologische studie in het noordelijk Peelgebied. – Natuurhistorisch Maandblad 94 (12): 263-268.
- Kerkhoff, N.C. 1994** Fossiele resten van de Europese moerschildpad *Emys orbicularis* (Linnaeus, 1758) uit de omgeving van Tegelen, Nederland. – Deinsea 1: 1-29.
- Kersten, H.L.M. & L.A.J.M. Mertens 1982** De gladde slang oecologisch bezien m.b.v. telemetrie. – Rapport 209. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Kiesecker J.M., A.R. Blaustein, & L.K. Belden 2001** Complex causes of amphibian population declines. – Nature 410: 681-684.
- Klein, R. & J.W.G. Martens 1992** De herpetofauna van het Wormer- en Jisperveld. – In: Stichting RAVON, Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Nederland 1991. Nijmegen: 55-60.
- Kleuters, J.P.J. 1976** Kenmerken en verspreiding van *Rana lessonae*, *Rana esculenta* en *Rana ridibunda* in de omgeving van Nijmegen. – Rapport 119. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Kleukers, R.M.J.C., E.J. van Nieuwerkerken, B. Odé, L.P.M. Willemse & W.K.R.E. van Wingerden 1997** De sprinkhanen en krekels van Nederland (Orthoptera). Nederlandse Fauna 1. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV-Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- Klewen, R. 1985** Untersuchungen zur Ökologie und Populationsbiologie des Feuersalamanders (*Salamandra salamandra terrestris* Lacépède, 1788) an einer isolierten Population im Kreis Paderborn. – Abhandlungen aus dem Landesmuseum für Naturkunde zu Münster in Westfalen 47: 1-51.
- Klewen, R. 1988a** Die Landsalamander Europas: 1. Die Gattungen Salamandra und Mertensiella. – Die Neue Brehm-Bücherei 584. A. Ziemsen Verlag, DDR Wittenberg Lutherstadt.
- Klewen, R. 1988b** Verbreitung, Ökologie und Schutz von *Lacerta agilis* im Ballungsraum Duisburg/Oberhausen. – In: D. Glandt & W. Bischoff (Hrsg.), Biologie und Schutz der Zauneidechse (*Lacerta agilis*). Mertensiella 1: 178-194.
- Klingelhöffer, W. 1955** Terrarienkunde, 1 Teil: Allgemeines und Technik, 2 Teil: Lurche, 3 Teil: Echsen, 4 Teil: Schildkröten, Panzerechsen, Schlangen, Reptilienzucht und ausführliches Sachregister. – Alfred Kernen Verlag, Stuttgart.
- Klöppel, M. 1999** Kammolch, *Triturus cristatus* (Laurenti, 1768) als Prädator des Teichmolches, *Triturus vulgaris* (L. 1758) (Amphibia). – Thüringer Faunistische Abhandlungen 6: 10.
- Knake, J.F. 1905** Muurhagedis. – De Levende Natuur 10: 44.
- Knake, J.F. 1925** De boomkikker in den Achterhoek. – De Levende Natuur 29: 298-299.
- Kneitz, S. 1998** Untersuchungen zur Populationsdynamik und zum Ausbreitungsverhalten von Amphibien in der Agrarlandschaft. – Laurenti Verlag, Bochum.
- Kneitz, S. 1999** Zur Jahresphänologie adulter Gras- (*Rana temporaria*) und Springfrösche (*Rana dalmatina*) an Laichgewässern im Drachenfelder Landchen südwestlich von Bonn. – Zeitschrift für Feldherpetologie 6 (1/2): 159-186.
- Kodde, A. 1972** Onderzoek naar de morfologische verschillen tussen *Rana esculenta* L. 1958 en *Rana ridibunda* Pallas 1771. – Doctoraalverslag Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Afdeling Herpetologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- König, H. & M. Diemer 1992** Untersuchungen an Knoblauchkröten im Landhabitat. – Fauna Flora Rheinland-Pfalz 6 (4): 913-933.
- Koponen, S. & H. Hietakangas 1972** Food of the common lizard (*Lacerta vivipara* Jacquin) on a peat bog in southwestern Finland. – Annales Zoologici Fennici 9: 191-192.
- Kordges, T. 2003** Zur Biologie der Geburtshelferkröte (*Alytes obstetricans*) in Kalksteinbrüchen der Niederrheinischen Landes (Nordrhein-Westfalen). – Zeitschrift für Feldherpetologie 10: 105-128.
- Kowalewski, L. 1974** Observations on the Phenology and Ecology of Amphibia in the region of Czestochowa – Acta Biologica Cracoviensia Series Zoologia 19: 391-460.
- Kraan, P. 1982** Leeftijd en groei van zich in het Roelofsven voortplantende padden (*Bufo bufo*). – Rapport 225. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Krasowski, M. & R. Eeken 1983** Een oecologisch onderzoek aan *Bufo bufo* in Noorwegen. – Rapport 221a. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Krebs, B.P.M. 1991** Salamanders in Zeeland. – Zeeuws Landschap 7: 10-12.
- Krebs, B. 1999** Waarnemingen van hagedissen in Zeeland. – RAVON Zeeland, Middelburg.
- Krekels, R. 1992** Amfibieën en reptielen in de Graafschap. – Natuurbalans, Nijmegen.
- Krekels, R.F.M. & R.C.M. Creemers 1997** Reptielen en amfibieën in 4 heidebeheerseenheden van de Boswachterij Kootwijk-Loobos. – Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen.
- Krekels, R. & R. Creemers 1998** Reptielen in de boswachterij Kootwijk-Loobos. RAVON 3, jg. 1 (3): 37-43.

- Krekels, R., K. Musters & L. Luijten 1999 De levendbare hagedis in Zeeland. Niet in de zak, wel op Schouwen. – RAVON 5, jg. 2 (2): 25-27.
- Kruyntjens, B. 1984 De muurhagedis in Maastricht. – Lacerta 42 (6): 102-112.
- Kruyntjens, B. 1992 Muurhagedis. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 233-243.
- Kruyntjens, B. 1993 De muurhagedis in het noordwesten van zijn areaal. – Natuurhistorisch Maandblad 82 (4): 70-93.
- Kruyntjens, B. 1994a De Hoge Fronten: restauratie, consolidatie en beheer in 1992 en 1993. – Natuurhistorisch Maandblad 83 (9): 154-163.
- Kruyntjens, B. 1994b Herintroductie en repopulatie van de muurhagedis in en om Maastricht. – Natuurhistorisch Maandblad 83 (10): 191-196.
- Kruyntjens, B. & H. Biard 1991 Kweken draagt steentje bij aan het herstel van de Maastrichtse Muurhagedispopulatie. – Lacerta 49: 122-134.
- Kühlhorn, F. 1959 Beitrag zur Kenntnis der Ernährungsbiologie unserer heimischen Amphibien. – Veröffentlichungen Zoologischen Staatssammlung München 5: 145-188.
- Kühnel, K.-D. 1993 Die Ringelnatter (*Natrix natrix*) in Berlin. Untersuchungen für ein Artenhilfsprogramm in einem urbanen Ballungsraum. – Mertensiella 3: 211-226.
- Kupfer, A. 1995 Bemerkungen zum Abwehrverhalten des Bergmolches (*Triturus a. alpestris*) im Freiland. – Zeitschrift für Feldherpetologie 2: 85-90.
- Kupfer, A. 1998 Wanderstrecken einzelner Kammolche (*Triturus cristatus*) in einem Agrarlebensraum. – Zeitschrift für Feldherpetologie 5: 238-242.
- Kupfer, A. & S. Kneitz 2000 Population ecology of the great crested newt (*Triturus cristatus*) in an agricultural landscape: dynamics, pond fidelity and dispersal. – Herpetological Journal 10: 165-171.
- Kuzmin, S.L. 1999 The Amphibians of the former Soviet Union. – Penssoft Publishers, Sofia.
- Kuzmin, S.L. & A. Zuiderwijk 1997 *Triturus vulgaris*. – In: J.P. Gasc, A. Cabela, J. Cronobrnja-Isailovic, D. Dolmen, K. Grossenbacher, P. Haffner, J. Lescure, H. Martens, J.P. Rica Martinez, H. Maurin, M.E. Oliveria, T.S. Sofianidou, M. Veith & A. Zuiderwijk (eds.), Atlas of amphibians and reptiles in Europe. Societas Europaea Herpetologica & Muséum National d'Histoire Naturelle (IEGB/SPN), Paris: 88-89.
- Kuzmin, S.L., Bobrov V.V. & E.A. Dunaev 1996 Amphibians of Moscow province: distribution, ecology, and conservation. – Zeitschrift für Feldherpetologie 3: 19-72.
- Kwet, A. 1996a Zu den natürlichen Feinden des Laichs von Froschlurchen. – Salamandra 32 (1): 31-44.
- Kwet, A. 1996b Zur Überwinterung juveniler Erdkröten und anderer Amphibien im Naturschutzgebiet 'Federsee'. – Salamandra 32: 45-54.
- Laan, R. & B. Verboom 1986 De Geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*) in Zuid-Limburg. Het kan nog! – Rapport 259. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Laan, R.M. & B. Verboom 1988 Nieuwe poelen voor amfibieën in Zuid-Limburg. – Natuurhistorisch Maandblad 77: 34-37.
- Laan, R. & B. Verboom 1990a Effects of pool size and isolation on amphibian communities. – Biological Conservation 54: 251-262.
- Laan, R.M. & B. Verboom 1990b De Geelbuikvuurpad en de Vroedmeesterpad. Verleden, heden en toekomst. – Ministerie van Landbouw, directie Natuur-, Milieu en Fauna-beheer.
- Laan, R. & B. Verboom 1994 De Geelbuikvuurpad in Limburg: Het kan nog steeds! – Natuurhistorisch Maandblad 83: 10-18.
- Laar, V. van 1992 Een geval van albinisme bij de gewone pad *Bufo bufo* te Amersfoort. Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Nederland 1991: 53-54. – Publicatiebureau Stichting RAVON, Nijmegen.
- Laar, V. van 2005 De verspreiding van amfibieën op Texel in relatie tot de saliniteit van de binnendijkse wateren. – RAVON 20, jg. 7 (2): 25-30.
- Laar, V. van 2006 Amfibieën op het eiland Rottum. Vroeger en nu. – RAVON 23, jg. 8 (2): 17-20.
- Lác, J. 1957 [Beitrag zur Kenntnis der geographischen Rasen des Kamm-Molchs (*Triturus cristatus* Laur.) in der Slowakei und Bemerkungen zu ihrer Ökologie] – Biológia (Bratislava) 12: 724-745. [In Slowaaks.]
- Lác, J. & E. Kluch 1968 Die Bergeidechse der Ostslowakischen Tiefebene als selbständige Unterart *Lacerta vivipara pannonica* n. subsp. – Zoologické Listy 17 (2): 157-173.
- Lageweg, W. & L. IJlst 1993 Broedtemperatuur en sekshormonen bij de roodwangschildpad (*Trachemys scripta*) en de Europese moerasschildpad (*Emys orbicularis*): een directe relatie. – Lacerta 51 (5): 145-151.
- Laloi, D., M. Richard, J. Lecomte, M. Massot & J. Clobert 2004 Multiple paternity in clutches of common lizard *Lacerta vivipara*: data from microsatellite markers. – Molecular Ecology 13: 719-723.
- Lamberts, J. & H. van der Rijst 1988 Een oecologische studie aan de adder, *Vipera berus berus* (L.) nabij Ermelo. – Rapport 283. Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Experimentele Zoölogie. Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Lamers, L. M. Klinge & J. Verhoeven 2001 OBN Preadvies Laagveenwateren. – Rapport EC-LNV. OBN-17.
- Landschapsbeheer Nederland 2001 De Groene Knoop. Natuur op de rand van stad en platteland. – Landschapsbeheer Nederland, Utrecht.
- Langbroek, A.J.M. 1994 Een ecologische infrastructuur tussen Drentsche Aa en Leekstermeer voor otter en ringslang. – Stichting Otterstation Nederland.
- Lanka, V. & Z. Vit 1987 Amfibieën en reptielen. – W.J. Thieme & Cie. Zutphen.
- Larik, L. & F. Sanders 1973 Oriënterend onderzoek aan Urodela in de 'Overasseltse en Hatertse Vennen'. Rapport 82. – Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Lauffer, H. 1998 Ein bedeutendes Vorkommen der Mauereidechse, *Podarcis muralis*, am Bahnkörper nördlich von Offenburg (Baden-Württemberg). – Zeitschrift für Feldherpetologie 5: 55-64.

- Laufer, H. 2004 Zum Beutespectrum einer Population von Ochsenfröschen (Amphibia: Anura: Ranidae) nördlich von Karlsruhe (Baden-Württemberg, Deutschland). – Faunistische Abhandlungen 25: 139-150
- Laufer, H. & A. Sandte 2004 Hinweise zur Konkurrenz zwischen eingeschlepptem Ochsenfrosch (*Rana catesbeiana*) und einheimischen Grünfröschen. – Herpetofauna 25(143): 29-38
- Laufer, H. & M. Waitzmann 2002 Der Ochsenfrosch (*Rana catesbeiana*) am nördlichen Oberrhein (Baden-Württemberg). – Herpetofauna 25 (136): 5-14.
- Laurila, A. & P. Seppä 1998 Multiple paternity in the common frog (*Rana temporaria*): genetic evidence from tadpole kin groups. – Biological Journal Lin. Society 63: 221-232.
- Lavrijsen, M.J.F. & A.H.M. Janssen 1974 Vocalisaties en voortplantingsgedrag van *Rana temporaria* L. – Rapport 95. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Lecomte, J. 1992 Facing a new environment: ability to disperse in the common lizard (*Lacerta vivipara*). – In: Z. Korsós & I. Kiss (eds.), Proceedings of the Sixth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Boedapest 1991: 297-300.
- Lecomte, J. & J. Clobert 1996 Dispersal and connectivity in populations of the common lizard *Lacerta vivipara*: an experimental approach. – Acta Oecologica 17 (6): 585-598.
- Lee-de Groot, M.B.E., N.W. van den Brink, A. van der Hout, P.A.F. de Bie, A.H.P. Stumpel & A.T.C. Bosveld 2003 Effecten van hormoonverstorende stoffen op kikkers. – Rapport Alterra, Wageningen.
- Leeuwen, B.H. van & J.C.M. van de Hoef 1976 Onderzoek naar de oecologie en populatie-dynamica van de zandhagedis (*Lacerta agilis* L.) in de duinen van Oostvoorne. – Doctoraalscriptie Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum, Laboratorium voor Zoölogische Oecologie en Taxonomie, Rijksuniversiteit Utrecht & Biologisch Laboratorium, Vrije Universiteit, Amsterdam.
- Lehnert, M. & K. Fritz 1993 Verbreitung und Klimaanspruch der Kreuzotter (*Vipera berus berus* L.) in Südwestdeutschland. – Mertensiella 3: 343-356.
- Lenders, A.J.W. 1983 Reptielen en amfibieën. – In: D.C. van Schaik (red.), De Sint Pietersberg. Met een aanvullend gedeelte van 1938-1983. EF & EF bv, Thorn: 452-454. [Heruitgave van Van Schaik, 1938.]
- Lenders, A.J.W. 1984 Het voorkomen van de knofookpad (*Pelobates fuscus* (Laurenti)) in relatie met de zuurgraad van het voortplantingswater. – Natuurhistorisch Maandblad 73: 30-35.
- Lenders, A.J.W. 1985 Actieplannen tot behoud en herstel van de Limburgse amfibieënpopulaties. – Natuurhistorisch Maandblad 74 (10): 172-174.
- Lenders, A.J.W. 1986 Het beheer van sloten en beken en het belang daarvan voor de eiafzetting van de Bruine kikker. – De Levende Natuur 87 (4): 101-108
- Lenders, A.J.W. 1987 De Gladde slang (*Coronella austriaca* Laurenti, 1768), een typische vertegenwoordiger van kalkgraslanden? – Natuurhistorisch Maandblad 76: 50-52.
- Lenders, A.J.W. 1989a De invloed van verzuring en eutrofiëring in een ven op vier soorten watersalamanders. – De Levende Natuur 90 (3): 79-84.
- Lenders, A.J.W. 1989b Een geval van albinisme bij de kam-salamander. – Natuurhistorisch Maandblad 78: 63-64.
- Lenders, A.J.W. 1989c Neotenie bij watersalamanders. – Natuurhistorisch Maandblad 78: 39-43.
- Lenders, A.J.W. 1989d Partieel albinisme (flavisme) en neotenie bij een Alpenwatersalamander. – Natuurhistorisch Maandblad 78: 207-208.
- Lenders, A.J.W. 1989e Populatie-dynamica bij watersalamanders in relatie tot het beheer van vennen. Een meerjarig onderzoek aan de Eendenpoel in het Meynweggebied. – Staatsbosbeheer regio Peel & Maas, Roermond.
- Lenders, A.J.W. 1989f Partieel albinisme bij een Gladde slang (*Coronella austriaca* Laur.). – Natuurhistorisch Maandblad 78 (6): 102-103.
- Lenders, A.J.W. 1991 Nieuwe poelen bij Vlodrop-Station (Meinweg). Een onderzoek naar de bezetting van nieuw gegraven poelen door amfibieën met nadruk op migratieaspecten van watersalamanders. – Staatsbosbeheer regio Peel & Maas, Roermond.
- Lenders, A.J.W. 1992a Evaluatie van een poelenproject bij Vlodrop-station. – Natuurhistorisch Maandblad 81: 51-60.
- Lenders, A.J.W. 1992b Vroedmeesterpad. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 92-104.
- Lenders, A.J.W. 1992c Albinisme bij larven van de poelkikker. – Natuurhistorisch Maandblad 81 (12): 217-218.
- Lenders, A.J.W. 1992d Adder. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 262-273.
- Lenders, A.J.W. 1994 De knofookpad in Midden-Limburg anno 1993. De trieste balans van een bijna uitgestorven diersoort? – Natuurhistorisch Maandblad 83 (4): 72-78
- Lenders, A.J.W. 1996 Dispersie van watersalamanders tijdens de voorjaarstrek. – Natuurhistorisch Maandblad 85: 94-100.
- Lenders, A.J.W. 1998 Overwintering van amfibieën in beken. – Natuurhistorisch Maandblad 87 (3): 61-66.
- Lenders, A.J.W. 2000a Beschermingsplan vroedmeesterpad en geelbuikvuurpad 2000-2004. – Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 's Gravenhage.
- Lenders, A.J.W. 2000b Patronen van kopschilden als individuele herkenning bij de adder. – RAVON 7, jg. 3 (1): 13-18.
- Lenders, A.J.W. 2001 Het Blankwater, een eerste impressie van veelbelovende natuurontwikkeling. – Natuurhistorisch Maandblad 90: 69-73.
- Lenders, A.J.W. 2003 Overwinteringsplekken en voorjaarszonplekken van de adder in nationaal park de Meinweg. Het belang van vegetatie en vochtigheid in relatie tot overwintering en zongedrag. – Natuurhistorisch Maandblad 92 (7): 181-189.
- Lenders, A.J.W. 2004 De achteruitgang van de adderpopulatie in het Gagelveld (Meinweggebied). Mogelijke oorzaken en kansen voor herstel. – Natuurhistorisch Maandblad 93 (5): 167-169.

- Lenders, A.J.W. 2005a Habitatbeheer voor amfibieën in nationaal park de Meinweg. Deel 2: de watersalamanders. – *Natuurhistorisch Maandblad* 94 (2): 21-28.
- Lenders, A.J.W. 2005b Habitatbeheer voor amfibieën in Nationaal Park de Meinweg. Deel 3: de padden. – *Natuurhistorisch Maandblad* 94 (5): 100-106.
- Lenders, A.J.W. 2005c Habitatbeheer voor amfibieën in Nationaal Park de Meinweg. Deel 4: de echte kikkers. – *Natuurhistorisch Maandblad* 94 (7): 133-140.
- Lenders, A.J.W. & T.G.Y. van den Broek 1992 Geelbuikvuurpad. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), *Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg*. *Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg*, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 105-117.
- Lenders, A.J.W., M. Dorenbosch & P. Janssen 2002 Beschermingsplan adder Limburg. – Bureau Natuurbalans/Limes Divergens, Nijmegen & *Natuurhistorisch Genootschap in Limburg*, Roermond.
- Lenders, A.J.W., H.J. van Kuijk & W. van den Berg 2006 Muizendichtheden in potentiële en actuele adderbiotopen in Nationaal Park de Meinweg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 95 (3): 68-73.
- Lenders, H.J.R. 1990 Over de biotoopkeuze en de achteruitgang van de zandhagedis in Gelderland. – In: H. van Buggenum & J. van der Coelen (red.), *Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Nederland 1989*. Stichting Herpetologische Studiegroepen, Herpetogeografische Dienst HVHT Lacerta en Landelijke Herpetofauna Inventarisatie, Nijmegen: 60-65.
- Lenders, H.J.R. 1991 De amfibieën en reptielen van de Hoge Veluwe in relatie tot vegetatiestructuren. – In: Stichting RAVON, *Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Nederland 1990*, Nijmegen: 49-61.
- Lenders, H.J.R. 1996 Poelenplannen: RAVON en pragmatische soortbescherming in Nederland. – *De Levende Natuur* 97 (5): 199-204.
- Lenders, H.J.R. 1998 Betekenis en nut van de 'boomkikker-norm'. Een standpunt over (her)introductie. – RAVON 4, jg. 2 (1): 6-8.
- Lenders, H.J.R. 2003 Environmental rehabilitation of the river landscape in the Netherlands. A blend of five dimensions. – Proefschrift Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix 1993 Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Lenders, H.J.R., A.H.P. Stumpel & R.C.M. Creemers 2000 Toekomst voor poelen? – *De Levende Natuur* 101: 104-106.
- Leskovar C., N. Oromi, D. Sanuy & U. Sinsch 2006 Demographic life history traits of reproductive natterjack toads (*Bufo calamita*) vary between northern and southern latitudes. – *Amphibia-Reptilia* 27: 365-375.
- Lescure, J. & B. Le Garff 2006 L'Étymologie des noms d'amphibiens et de reptiles d'Europe. – Belin Éveil Nature, Paris.
- Leuven, R.S.E.W., C. den Hartog, M.M.C. Christiaans & F.G.F. Oyen 1983 Effects of acid precipitation on amphibians and fish. – *Proceedings Acid Precipitation Symposium*. Pudoc, Wageningen.
- Leuven, R.S.E.W., C. den Hartog, M.M.C. Christiaans & W.H.C. Heijligers 1986 Effects of water acidification on the distribution pattern and the reproductive success of amphibians. – *Experientia* 42: 495-503.
- Levels, P. & H. van Buggenum 1979 Oecologisch onderzoek aan amfibieën in en rondom het Heerenven op landgoed 'De Hamert' in 1979. – Rapport 180. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Lidth de Jeude, T.W. van 1895 *Thalassochelys caretta* on the Dutch coast. – *Notes Leyden Museum* 23: 211-212.
- Lier, J. van 1781 Verhandeling over de Slangen en Adders die in het landschap van Drenthe gevonden worden. – *De erven Houttuyn & Huisingh*, Amsterdam & Groningen.
- Linnaeus, C. 1758 *Systema naturae per regna tria naturae secundum classes, ordines, genera, species, cum characteribus, differentiis, synonymis, locis*. – Volume 1. Stockholm. 824 pp.
- Linnenbach, M. 2000 Fehlpaarung zwischen *Rana temporaria* und *Salamandra salamandra* mit tödlichen Ausgang. – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 7 (1/2): 224-225.
- Linnenbach, M. & H. Gebhardt 1987 Untersuchungen zu den Auswirkungen der Gewässerversauerung auf die Ei- und Larvalstadien von *Rana temporaria* Linnaeus, 1758. – *Salamandra* 23 (2/3): 153-158.
- Loman, J. 1978 Macro- and microhabitat distribution in *Rana arvalis* and *R. temporaria* (Amphibia, Anura, Ranidae) during summer. – *Journal of Herpetology* 12 (1): 29-33.
- Loman, J. 1979 Food, feeding rates and prey-size selection in juvenile and adult frogs, *Rana arvalis* Nilss. and *R. temporaria* L. – *Ekologica Polska* 27 (4): 581-602.
- Loman, J. 1984 Density and survival of *Rana arvalis* and *Rana temporaria*. – *Alytes* 3 (4): 125-134.
- Loo, W.J.H. van 1984 Gerendal. In *Beheersverslaglegging Staatsbosbeheer Natuurbehoud Limburg 1983*. – Staatsbosbeheer, Roermond.
- Lörcher, K. 1969 Vergleichende bio-akustische Untersuchungen an der Rot- und Gelbbauchunke, *Bombina orientalis* (L.) und *Bombina variegata* (L.). – *Oecologia* (Berlin) 3: 84-124.
- Lucas, J.R. & R.D. Howard 1995 On alternative reproductive tactics in anurans: dynamic games with density and frequency dependence. – *American Naturalist* 146: 365-397.
- Lucas, J.R., R.D. Howard & J.G. Palmer 1996 Callers and satellites: chorus behaviour in anurans as a stochastic dynamic game. – *Animal Behaviour* 51: 501-518.
- Luermans, J. & J.E. van Deijnen 1979 *Bufo bufo* (L.) in het Roelofsven, De Drie Meertjes en de Feuerloeschteich; een vergelijkende, populatie-dynamische studie over de jaren 1974-1978. – Rapport 158. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Lugt, A. van der & B. Siebelink 2003 Zuid-Hollandse ringslangen uiteindelijk allochtoon. – RAVON 15, jg. 5 (3): 37-40.
- Lugt, G. van der, B. Prudon & B. Crombaghs 2000 De knoflookpad langs de Vecht, Regge en Dinkel in Overijssel. Inventarisatie in 2000 & een overlevingsplan voor de periode 2000-2010. – *Natuurbalans/Limes Divergens i.s.m. Stichting RAVON*.

- Luijten, L.** 1995 Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Westerwolde in 1995. – Rapport in eigen beheer m.m.v. de Provincie Groningen.
- Luijten, L.** 2004 Heikikkers in Midden-Groningen. – RAVON 17, jg. 6 (2): 17-18.
- Luiselli, L.** 1992 The diet of the slow worm *Anguis f. fragilis* Linnaeus, 1758, in the Tarvisio Forest (Carnic Alps, NE Italy) (Squamata: Sauria: Anguillidae). – Herpetozoa 5: 91-94.
- Luiselli, L.** 1996 Individual success in mating balls of the grass snake, *Natrix natrix*: size is important. – Journal of Zoology (London) 239: 731-740.
- Luiselli, L. & M. Capula** 1996 Comparison of female reproductive ecology in sympatric colubrid snakes (*Natrix natrix* and *Coronella austriaca*) from the eastern Italian Alps. – Bulletin de la Société Herpétologique de France 78: 19-28.
- Luiselli, L. & L. Rugiero** 1991 Food niche partitioning by water snakes (Genus *Natrix*) at a freshwater environment in central Italy. – Journal of Freshwater Ecology 6 (4): 439-444.
- Luiselli, L., C. Anibaldi & M. Capula** 1995 The diet of juvenile adders, *Vipera berus*, in an alpine habitat. – Amphibia-Reptilia 16: 407-411.
- Luiselli, L., M. Capula & R. Shine** 1997 Food habits, growth rates, and reproductive biology of grass snakes, *Natrix natrix* (Colubridae) in the Italian Alps. – Journal of Zoology (London) 241: 371-380.
- Luiselli, L.M., E. Filippi & M. Capula** 2005 Geographic variation in diet composition of the grass snake (*Natrix natrix*) along the mainland and a island of Italy: the effects of habitat type and interference with potential competitors. – Herpetological Journal 15 (4): 221-230.
- Luschi, P., J.R.E. Lutjeharms, R. Lambardi, R. Mencacci, G.R. Hughes & G.C. Hays** 2006 A review of migratory behaviour of sea turtles off Southeastern Africa. – South African Journal of Science 102: 51-58.
- Lutz, K.** 1992 Zur Ökologie von Froschlurchen in der Agrarlandschaft. Untersuchungen der Habitatnutzung von Gras- und Moorfroschen im Sommerlebensraum in der Landschaft Stapelholm. Hamburg (ongepubliceerd bericht). – In: D. Glandt, Der Moorfrosch. Einheit und Vielfalt einer Braunfroschart. Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 10, Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Lutzmann, N.** 1997 Albinismus beim Bergmolch (*Triturus alpestris alpestris* (Laurenti, 1815)). – Elaphe 5: 90-91.
- Maas, P.** 2000 Herstelplan amfibiebiotopen Zeeuws-Vlaanderen 1998-2000. – De Levende Natuur 101: 122-123.
- Macgregor, H.C. & H.A. Horner** 1980 Heteromorphism for chromosome 1, a requirement for normal development in crested newts. – Chromosoma 76: 111-122.
- Macgregor, H.C., S.K. Sessions & J.W. Arntzen** 1990 An integrative analysis of phylogenetic relationships among newts of the genus *Triturus* (family Salamandridae) using comparative biochemistry, cytogenetics and reproductive interactions. – Journal of Evolutionary Biology 3: 329-373.
- Madsen, T.** 1983 Growth rates, maturation and sexual size dimorphism in a population of grass snakes, *Natrix natrix*, in southern Sweden. – Oikos 40: 277-282.
- Madsen, T.** 1984 Movements, home range size and habitat use of radio-tracked grass snakes (*Natrix natrix*) in southern Sweden. – Copeia 1984 (3): 707-713.
- Madsen, T.** 1987a Are juvenile grass snakes, *Natrix natrix*, aposematically coloured? – Oikos 48: 265-267.
- Madsen, T.** 1987b Cost of reproduction and female life-history tactics in a population of grass snakes, *Natrix natrix*, in southern Sweden. – Oikos 49: 129-132.
- Madsen, T. & R. Shine** 1993a Male mating success and body size in European grass snakes. – Copeia 1993 (2): 561-564.
- Madsen, T. & R. Shine** 1993b Phenotypic plasticity in body sizes and sexual size dimorphism in European grass snakes. – Evolution 47 (1): 321-325.
- Madsen, T., R. Shine, J. Loman & T. Håkansson** 1992 Why do female adders copulate so frequently? – Nature 355: 440-441.
- Madsen, T., R. Shine, J. Loman & T. Håkansson** 1993 Determinants of mating success in male adders, *Vipera berus*. – Animal Behaviour 45 (3): 491-499.
- Maerlant, Jacob van** 1270 *Der naturen bloeme*. Manuscript aanwezig in de Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
- Maes, J., C.J.M. Musters & G.R. de Snoo** 2008 The effect of agri-environment schemes on amphibian diversity and abundance. – Biological Conservation 141 (3): 635-645.
- Mai, H.** 1989 Amphibien und Reptilien im Landkreis Waldeck-Frankenberg: Verbreitung und Schutz. – Naturschutz in Waldeck-Frankenberg 2. NABU Waldeck-Frankenberg.
- Malacarne, G.** 1984 Female attractiveness and male choice in the crested newt *Triturus cristatus carnifex* (Laur.). – Monitore Zoologico Italiano (n.s.) 18: 172-173.
- Malacarne, G. & C. Giacomini** 1986 Chemical signals in European newt courtship. – Italian Journal of Zoology 53: 79-83.
- Malacarne, G. & C. Vellano** 1982 Effects of nostril plugging and of habenulectomy on sexual behaviour in the male crested newt. – Behavioural Processes 7: 307-317.
- Malacarne, G. & C. Vellano** 1987 Behavioral evidence of a courtship pheromone in the crested newt, *Triturus cristatus carnifex* Laurenti. – Copeia 1987: 245-247.
- Malacarne, G., L. Bottoni, R. Massa & C. Vellano** 1984 The abdominal gland of the crested newt: a possible source of courtship pheromones. Preliminary ethological and biochemical data. – Monitore Zoologico Italiano (n.s.) 18: 33-39.
- Malkmus, R.** 1984 Totstellen bei der Ringelnatter *Natrix natrix* L. – Herpetofauna 33: 6-10.
- Malkmus, R.** 1995 Die Amphibien und Reptilien Portugals, Madeiras und der Azoren. – Die Neue Brehm-Bücherei 621. Westarp Wissenschaften, Magdeburg.
- Malkmus, R.** 2004 Amphibians and reptiles of Portugal, Madeira and the Azores-Archipelago. – A.R.G. Gantner Verlag Kommanditgesellschaft, Ruggell.
- Malkmus, R.** 2008 Larven des Grasfrosches (*Rana temporaria*) als Verursacher von 'tadpole holes'. – Zeitschrift für Feldherpetologie 15: 243-245.
- Malmgren, J.C.** 2001 Evolutionary ecology of newts. Örebro Studies in Biology I. – Örebro University, Örebro.
- Malmgren, J.C.** 2002 How does a newt find its way from a pond? Migration patterns after breeding and metamorphosis in Great crested newts (*Triturus cristatus*) and smooth newts (*T. vulgaris*). – Herpetological Journal 12: 29-35.

- Mantel, P.** 1997 Overwintering van roodwangschildpadden (*Triturus cristatus*). – *Lacerta* 56 (2): 66-68.
- Maren, M.J. van & L.H. van Wijngaarden-Bakker** 1972 Vondsten van de moerasschildpad (*Emys orbicularis* L.) uit Voorschoten. – *Helinium* 12: 154-159.
- Margolis, S.E.** 1976 Influence of olfactory stimuli on the efficiency of visual stimuli in the behaviour of newts (*Triturus vulgaris*, *T. cristatus*). – *Zoological Journal of the Linnean Society* 55: 1201-1205.
- Marijnissen, C.C.H.** 1992 Vinpootsalamander. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maas-tricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 69-79.
- Marijnissen, C.C.H.** 1993a Thermoregulatie en waterhuishouding bij de boomkikker (*Hyla arborea*) in Nederland. – Hogeschool Midden Nederland, Utrecht.
- Marijnissen, C.C.H.** 1993b Genetica en reproductie van Europese groene kikkers (geslacht: *Ranidae*). – Scriptie voor eerstegraads lerarenopleiding biologie, Hogeschool Midden-Nederland, Utrecht.
- Marijnissen, C.C.H.** 1998 Historische verspreiding van de boomkikker in Noord-Brabant. – *RAVON* 1 (2): 21-24.
- Marijnissen, C.C.H.** 2006 Boomkikkermonitoring in de Brand. – *RAVON* Noord-Brabant. 6 p.
- Marijnissen, C.C.H. & P.J. Schoor** 1997 De Boomkikker en de Knoflookpad in Noord-Brabant, verleden en heden. – *RAVON* Noord-Brabant. 21 p.
- Marijnissen, J. & L. Vergeer** 1986 Pulmo-cutaan waterverlies bij *Lacerta agilis* en *Lacerta vivipara*. – Rapport 253. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Marnell, F.** 1998 Discriminant analysis of the terrestrial and aquatic habitat determinants of the smooth newt (*Triturus vulgaris*) and the common frog (*Rana temporaria*) in Ireland. – *Journal of Zoology (London)* 244: 1-6.
- Marquet, P.L. & Z. Salverda** 1964 De paring en eiverzorging van de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*). – *Natuurhistorisch Maandblad* 53: 119-123.
- Marquez, R.** 1990 Sea turtles of the world. – *FAO species catalogue* 11: i-iv, 1-81.
- Marquez, R.** 1996 Las tortugas marinas y nuestro tiempo. – *La ciencia desde Mexico* 144: 1-197.
- Martens, J.G.W. & J.J. Spaargaren** 1988 Ei-mortaliteit, legselgrootte en nestplaatskeuze van de zandhagedis *Lacerta agilis* L. – Rapport 286. Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Experimentele Zoölogie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Martin, A.M.** 1989 De ruimtelijke transformatie van Maastricht na 1800. – *Bulletin Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond*: 29-42.
- Martin, C.R.** 2003 The behaviour of free-living marine turtles: underwater activities, migrations & seasonal occurrences. – Proefschrift University of Wales, Lampeter.
- Martínez Rica, J.P.** 1982 Primeros datos sobre la población de lagarto negro (*Gallotia simonyi simonyi* Steind.) de la Isla de Hierro. – *Amphibia-Reptilia* 2: 369-380.
- Massot, M.** 1992 Movement patterns of the common lizard (*Lacerta vivipara*) in relation to sex and age. – In: Z. Korsós & I. Kiss (eds.), *Proceedings of the Sixth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica*, Boedapest 1991: 315-319.
- Massot, M., J. Clobert, J. Lecomte & R. Barbault** 1994 Incumbent advantage in common lizards and their colonizing ability. – *Journal of Animal Ecology* 63: 431-440.
- Massot, M. & J. Clobert** 1995 Influence of maternal food availability on offspring dispersal. – *Behavioral Ecology and Sociobiology* 37: 413-418.
- Matthes, E.** 1924 Das Geruchsvermögen von Triton beim Aufenthalt unter Wasser. – *Zeitschrift Vergleichende Physiologie* 1: 57-83.
- Matz, G.** 1983 Amphibien und Reptilien. Die 169 Arten Europas farbig abgebildet. – BLV Verlagsgesellschaft, München, Wien, Zürich.
- Mayer, W. & W. Bischoff** 1996 Beiträge zur taxonomischen Revision der Gattung *Lacerta* (Reptilia: Lacertidae) Teil 1: *Zootoca*, *Omanosaura*, *Timon* und *Teira* als eigenständige Gattungen. – *Salamandra* 32 (3): 163-170.
- Mayer, W., W. Böhme, F. Tiedemann & W. Bischoff** 2000 On oviparous populations of *Zootoca vivipara* (Jacquin, 1787) in south-eastern Central Europe and their phylogenetic relationship to neighbouring viviparous and South-west European oviparous populations (Squamata: Sauria: Lacertidae). – *Herpetozoa* 13 (1/2): 59-69.
- Mayol, J. & J.A. Alcover** 1981 Survival of *Baleophryne Sanchíz* and *Adrover*, 1979 (Amphibia: Anura: Discoglossidae) on Mallorca. – *Amphibia-Reptilia* 1: 343-345.
- Mazur, T.** 1966 Preliminary studies on the composition of amphibian's food. – *Ekologica Polska, Series A (Warszawa)* 14: 309-318.
- McClellan, B.** 1975 The smooth snake - with special reference to its distribution, ecology, behaviour and conservation in England. – Dissertation, Kesteven College of Education.
- McLee, A.G. & R.W. Scaife** 1992 The colonisation by great crested newts *Triturus cristatus* of a waterbody following treatment with a piscicide to remove a large population of sticklebacks *Gasterosteus aculeatus*. – *British Herpetological Society Bulletin* 42: 6-9.
- Medvedev, S.I.** 1974 Data on the study of amphibians food in the region of the middle flow of the Severtsky Donets River. – *Vestnik Zoologii* 1: 50-59.
- Meek, R.** 1983 Notes on the incubation of the eggs of the grass snake, *Natrix natrix natrix*. – *British Herpetological Society Bulletin* 6: 36-38.
- Meeuwissen, P.C. & M.M.C. Christiaans** 1980 Oecologisch onderzoek aan de reptielen op het landgoed 'De Hamert' in 1980. – Rapport 191. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Meier, E., H. Glader & R. Averkamp** 2000 Erfolgreiche Wiederansiedlung des Laubfrosches. – *LÖBF-Mitteilungen* 2000 (4): 35-46.
- Meinig, H. & H.-P. Eckstein** 1989 Zur Problematik von Aussetzungen und Ansiedlungen. – *Jahrbuch für Feldherpetologie* 3: 163-167.
- Meissner, K.** 1966 Experimentelle Untersuchungen zur Vergräbhandlung der Knoblauchkröte, *Pelobates fuscus fuscus* Laurenti; Pelobatidae, Anura, Staatsexamensarb. Potsdam u. Berlin.

- Meisterhans, K. 1969** Beitrag zur Fortpflanzungsbiologie und Ökologie der Geburtshelferkröte (*Alytes o. obstetricans Laurenti*). – Diplomarbeit Universität Zürich, Zürich.
- Melchers, M. 2002** Broeihopen voor ringslangen in Groot-Amsterdam werken goed. – Tussen Duin & Dijk 1: 20-21.
- Melchers, M. 2006** Veldwaarnemingen met Rugstreeppadden in Groot-Amsterdam. – Meetnet Amfibieën Mededelingen 19: 6-9.
- Melchers, M. & G. Timmermans 1991** Haring in het IJ. De verborgen dierenwereld van Amsterdam. – Stadsuitgeverij Amsterdam, Amsterdam.
- Melchers, M., H. Koningen & R. Daalder 1999** De ringslangen van de Grote en Kleine Poel bij Amstelveen. – Natura 1999-2: 44-48.
- Melki, F. 2003** Les amphibiens de France, Belgique et Luxembourg. Cahier d'identification des espèces. – ACE-MAV coll., éd. Duguet, R. & F. Melki. Collection Parthénope, éd. Biotope, Mèze.
- Merilä, J., A. Forsman & L.E. Lindell 1992** High frequency of ventral scale anomalies in *Vipera berus* populations. – Copeia 4: 1127-1130.
- Mertens, D. 1994** Some aspects of thermoregulation and activity in free-ranging grass snakes (*Natrix natrix* L.). – Amphibia-Reptilia 15: 322-326.
- Mertens, D. 1995** Population structure and abundance of grass snakes, *Natrix natrix*, in central Germany. – Journal of Herpetology 29 (3): 454-456.
- Mertens, R. 1947** Die Lurche und Kriechtiere des Rhein-Main-gebietes. – Kramer, Frankfurt/M.
- Mertens, R. 1952** Welches Tier ist das? Lurche und Kriechtiere. Tweede druk. – Kosmos/Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart.
- Mertens, R. 1968** Kosmos Naturführer. Kriechtiere und Lurche. Vierte druk. – Kosmos/Franckh'sche Verlagshandlung, Stuttgart.
- Mertens, R. & H. Wermuth 1960** Die Amphibien und Reptilien Europas. – Kramer, Frankfurt am Main.
- Meßer, J. M. Kladny & G. Schmitz 2004** Über drei Vorkommen der Mauereidechse, *Podarcis muralis*, im westlichen Ruhrgebiet sowie Zusammenstellung der allochthonen Vorkommen in Nordrhein-Westfalen. – Zeitschrift für Feldherpetologie 11: 179-186.
- Meyden, P. van der 1975** Oecologie en verspreiding van vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*) en geelbuikvuurpad (*Bombina variegata*). – Intern rapport. Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Meyer, L.G.W. & G.J. van Nuland 1978** Oecologisch onderzoek aan amfibieën in en rond het Heerenven op het Landgoed 'De Hamert'. – Rapport 166. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Miaud, C. 1991a** Essai de synthèse sur les caractéristiques démographiques des tritons du genre *Triturus*. – Bulletin de la Société Herpétologique de France 59: 1-18.
- Miaud, C. 1991b** La squeletteochronologie chez les *Triturus* (Amphibiens, Urodèles) à partir d'une étude de *T. alpestris*, *T. helveticus* et *T. cristatus* du sud-est de la France. – In: J.L. Baglinière, J. Castanet, F. Conand & F.J. Meunier (eds.), Tissus durs et âge individuel des vertébrés. Colloque National, Bondy, France, 4-6 Mars 1991. Colloques et Séminaires ORSTROM-INRA, Bondy.
- Miaud, C. 1994** Role of wrapping behaviour on egg survival in three species of *Triturus* (Amphibia: Urodela). – Copeia 2: 535-537.
- Miaud, C. 1995** Oviposition site selection in three species of European Newts (Salamandridae) genus *Triturus*. – Amphibia-Reptilia 16: 265-272.
- Miaud, C. & J. Muratet 2004** Identifier les œufs et les larves des amphibiens de France. – Institut National de la recherche agronomique, Paris.
- Miaud, C. & D. Sanuy 2005** Terrestrial habitat preferences of the natterjack toad during and after the breeding season in a landscape of intensive agricultural activity. – Amphibia-Reptilia 26: 359-366.
- Miaud, C., P. Joly & J. Castanet 1993** Variation in age structures in a subdivided population of *Triturus cristatus*. – Canadian Journal of Zoology 71: 1874-1879.
- Miaud, C., D. Sanuy & J.-N. Avrillier 2000** Terrestrial movements of the natterjack toad *Bufo calamita* (Amphibia, Anura) in a semi-arid, agricultural landscape. – Amphibia-Reptilia 21: 357-369.
- Middelburg, J.J.M. 1986** De oecologie van *Lacerta vivipara* in de Overasseltse en Hatertse vennen: enige populatie- en autoecologische aspecten. – Rapport 260. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Middelburg, J.J.M. & H. Strijbosch 1988** The reliability of the toe-clipping method with the common lizard (*Lacerta vivipara*). – Herpetological Journal 1: 291-293.
- Minguez, L.E., O.M. Afonso, J. Pether & J.A. Mateo 2007** Evidencias de la posible supervivencia del lagarto gigante de La Palma (*Gallotia avaritae*). – Boletín de la Asociación Herpetológica Española 18: 11-13.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij 1992** Beheersplan voor het Beschermd Natuurmonument de Hoge Fronten 1992 t/m 1994. – Consulentenschap Natuur, Bos, Landschap en Fauna in Limburg, Roermond.
- Ministerie van LNV 2000** Natuur voor Mensen, Mensen voor Natuur. Nota Natuur, Bos en Landschap in de 21e eeuw. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Den Haag.
- Ministerie van LNV 2004** Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV 2005** Concept - Natura 2000 doelen-document - hoofddocument. – Ministerie van LNV, Den Haag.
- Molen, S. van der 2001** Over de boomkickers van Schouwen. – RAVON 10, jg. 4 (1): 13-14.
- Molle, F. 1953** Herpetologische Beobachtungen in der Südeifel. – Aquarien-Terrarien 6: 294-296.
- Möller, S. 1993** Zur Lebensraumwahl und Fortpflanzungsstrategie der Gelbbauchunke (*Bombina variegata*) auf einem ehemaligen Truppenübungsplatz im Landkreis Mühlhausen. – Landschaftspflege und Naturschutz Thüringen 30: 30-34.
- Möller, S. 1996** Nahrungsökologische Untersuchungen an *Lacerta agilis* Linnaeus und *Lacerta vivipara* Jacquin. – Dissertation, Jena.

- Monney, J.-C., L. Luisella & M. Capula 1995** Correlates of melanism in a population of adders (*Vipera berus*) from the Swiss Alps and comparison with other alpine populations. – *Amphibia-Reptilia* 16: 323-330.
- Monroe, R. & C.J. Limpus 1979** Barnacles on turtles in Queensland waters with descriptions of three new species. – *Memoires of the Queensland Museum* 19 (3): 197-223.
- Moonen, M.P.H.M. 1987** Skeletochronologisch onderzoek aan *Rana lessonae*: een pilotstudie. – Rapport 280. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Moonen, M.P.H.M. & S.A.M. Peeters 1985** Radiotelemetrisch onderzoek aan de knofookpad *Pelobates fuscus fuscus* Laurenti. – Rapport 252. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Moors, C. 2004a** Beheerplan voor het Beschermde Natuurmonument de Hoge Fronten 2004 t/m 2006. – Stichting Centrum voor Natuur- en Milieueducatie, Maastricht.
- Moors, C. 2004b** Jaarverslag Hoge Fronten 2003. – Stichting Centrum voor Natuur- en Milieueducatie, Maastricht.
- Moors, C. 2005** Jaarverslag Hoge Fronten 2004. – Stichting Centrum voor Natuur- en Milieueducatie, Maastricht.
- Moors, C. & B. Crombaghs 2001** De waarde van het gebied de Lage Fronten als leefgebied voor de muurhagedis (*Podarcis muralis*). – *Natuurbalans/Limes Divergens*, Nijmegen.
- Moors, C.M.M. & D.B.E.M. Frissen 2004** Tellingen van de Muurhagedis in de Hoge Fronten te Maastricht. Aantalontwikkeling en leeftijdsopbouw van een muurhagedissenpopulatie. *Natuurhistorisch Maandblad* 93 (5): 178-180.
- Moravec, J. 1987** Sexual parasitism in the European tree frog (*Hyla arborea*). *Věstník Československé Společnosti Zoologické* 51: 193-198.
- Moravec, J. 1989** Jak rosnický kladou vajnicka. [Oviposition in the tree frog.] – *Ziva* 37: 82-84.
- Moravec, J. 1993** Development and growth of *Hyla arborea*. – In: A.H.P. Stumpel & U. Tester (eds.), *Ecology and conservation of the European tree frog*. IBM-DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen: 29-36.
- Moravec, J. 1995** Mating behaviour in *Hyla arborea*, 1. Density movement and residency in breeding site. – In: G.A. Llorente, A. Montori, X. Santos & M.A. Carretero (eds.), *Scientia Herpetologica*. Barcelona: 197-202.
- Mortimer, J.A. 1982** Feeding ecology of sea turtles. – In: K.A. Bjorndal (ed.), *Biology and conservation of sea turtles*. Smithsonian Institution Press, Washington, DC: 103-109.
- Mostert, K. 2001a** Evaluatie-onderzoek natuurwaarden poelen en wielen op Goeree. – Provincie Zuid-Holland.
- Mostert, K. 2001b** Alle poelen van Goeree bekeken. Evaluatieonderzoek natuurwaarden – Duin 2001: 5-7.
- Moulton, N.R. & K.F. Corbett 1999** The sand lizard conservation handbook. – *English Nature*, Petersborough.
- Mudde, P. 1992** De brulkikker (*Rana catesbeiana*), herkenning en gevaar voor andere soorten. – *Lacerta* 50 (3): 121-128.
- Muilwijk, J. 1966** Hydrobiologisch en herpetologisch verslag van de zomerkampen II en III. – *Jaarboek Christelijke Jeugdbond van Natuurvrienden* 1966: 141-144.
- Mulder, J. (John) 1987** Pulmo-cutaan waterverlies bij de inheemse slangen. – Rapport 275. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Mulder, J. (Janco) 1999** Verkeersslachtoffers in 1999 in Ravenswoud en het Friese deel van het Fochteloërveen. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 16: 7-8.
- Mulder, J. (Janco) 2002** Slangenarenden *Circaetus gallicus* in het Fochteloërveen (2001). – *WARF Bulletin* 6: 57-60.
- Mulder, J. (Janco) 2005** Faunapassages in het Fochteloërveen. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 34: 6-7.
- Mulder, J. (John) 2007** Ervaringen met translocatie van zandhagedissen. Een doekje voor het bloeden. – RAVON 26, jg. 9 (2): 17-22.
- Müller, B. 1984** Bio-akustische und endokrinologische Untersuchungen an der Knoblauchkröte *Pelobates fuscus* (Laurenti, 1768) (Salientia: Pelobatidae). – *Salamandra* 20: 121-142.
- Müllner, A. 2001** Spatial patterns of migrating Great crested newts and Smooth newts: the importance of the terrestrial habitat surrounding the breeding pond. – *Rana*, Sonderheft 4: 279-293.
- Münch, D. 1991** Kontamination eines Überwinterungsgewässers des Grasfrosches *Rana temporaria* (Linnaeus, 1758) mit Hydrazin. – *Salamandra* 27 (4): 284-286.
- Münch, D. 1994** Einfluß von klimatischen Änderungen auf die Phänologie von Amphibien. – In: A. Mendt (Red.), *Zusammenfassungen Jahrestagung DGHT*: 12.
- Münch, D. 2001a** Wanderungsbeginn und Bestandsentwicklung des Kammolchs an einer Amphibientunnelanlage in Dortmund 1981-2001. – In: A. Krone (Red.), *Der Kammolch (Triturus cristatus)*. Verbreitung, Biologie, Ökologie und Schutz. Fachtagung 16./17. Nov. 2000 Universität Rostock. *Rana*, Sonderheft 4: 269-278.
- Münch, D. 2001b** Amphibien wandern heute vier Wochen eher als 1981. *Elaphe* 9 (4): 38-39.
- Munckhof, P. van den 1982** Reptielen in Noord- en Midden-Limburg. – *Natuurhistorisch Maandblad* 71 (4): 72-80.
- Murphy, R.W., J. Fu, R.D. MacCulloch, I.S. Darevsky & L.A. Kupriyanova 2000** A fine line between sex and unisexuality: the phylogenetic constraints on parthenogenesis in lacertid lizards. – *Zoological Journal of the Linnean Society* 130: 527-549.
- Musters, C.J.M. 1991** Padden in Zeeland. – *Zeeuws Landschap* 7 (3): 6-8.
- Musters, K. 2000** Boomkikkers op Schouwen. – RAVON 9, jg. 3 (3): 49-51.
- Musters, K. 2007** De Levendbarende hagedissen van Schouwen-Duiveland. – *Sterna* 52 (1): 16-20.
- NABU, Landesverband Brandenburg 1995** Heimische Froschlurche. Rufe zur Paarungszeit. – *Naturschutzbund Deutschland*.
- Nakott, J. 1967** Riesenkaulqappen entdeckt. – *Kosmos* 8: 5.
- Nemes, S. 2000** Diet composition of newly metamorphosed common frogs (*Rana temporaria*) from Lassuag valley marshes, Nemira mountains (Romania). – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 7 (1/2): 222-224.
- Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002** De Nederlandse Libellen (Odonata). – *Nederlandse Fauna* 4. Na-

- tionaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Nes, J.G.T. van 1937 Onze amfibieën en reptielen: 1-22. – Johan Enschedé, Haarlem.
- Nicholson, A.M. & Spellerberg, I.F. 1989 Activity and home range of the lizard *Lacerta agilis* L. – Herpetological Journal 1: 362-365.
- Niekisch, M. 1996 Die Gelbbauchunke. Biologie, Gefährdung, Schutz. – Ökologie in Forschung und Anwendung (7). Margraf Verlag, Weikersheim.
- Nielsen, H.I. 1980 Color and color adaption of the European tree frog, *Hyla arborea*. – Journal of experimental Zoology 211 (2): 143-151.
- Nierop, M.M. van & J.C. den Hartog 1984 A study of the gut contents of five juvenile loggerhead turtles, *Caretta caretta* (Linnaeus) (Reptilia, Cheloniidae), from the south-eastern part of the North Atlantic Ocean, with emphasis on coelenterate identification. – Zoologische Mededelingen (Leiden) 59 (4): 35-54.
- Nieuwenhoven-Sunier, L. van, P.J.H. van Bree & S. Daan 1965 Notities over de geelbuikpad *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758) in Nederland. – Natuurhistorisch Maandblad 54: 7-14.
- Nijhof, E. 1998 Slangen als aaseters! – Litteratura Serpenti 18 (6): 154-155.
- Nijssen, M. & M. Hornman 1996 Relaties tussen prooi-aanbod en dieetsamenstelling van nestjonge Grauwe klauwieren *Lanius collurio* in het Bargerveen. – Rapport 328. Werkgroep Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Nijs, J. 1984 Een paring tussen de bruine kikker (*Rana temporaria*) en de gewone pad (*Bufo bufo*). – Lacerta 42 (8).
- Nijs, N. & H. Keller 2002 Natural history notes: *Rana temporaria*, Albino larvae. – Herpetological Review 33: 131.
- Nilson, G. & C. Andrén 1981 Morphology and taxonomic status of the grass snake, *Natrix natrix* (L.) (Reptilia, Squamata, Colubridae) on the island of Gotland, Sweden. – Zoological Journal of the Linnean Society 72: 355-368.
- Nilson, G. & C. Andrén 1997 *Vipera berus* – In: J.P. Gasc, A. Cabela, J. Cronobrnja-Isailovic, D. Dolmen, K. Grosenbacher, P. Haffner, J. Lescure, H. Martens, J.P. Rica Martinez, H. Maurin, M.E. Oliveria, T.S. Sofianidou, M. Veith & A. Zuiderwijk (eds.), Atlas of amphibians and reptiles in Europe. Societas Europaea Herpetologica & Muséum National d'Histoire Naturelle (IEGB/SPN), Paris: 388-389.
- Nilson, G. & C. Andrén 2001 The meadow and steppe vipers of Europe and Asia – the *Vipera (Acridophaga) ursinii* complex. Acta Zoologica Academiae Scientiarum Hungaricae 47 (2/3): 87-267.
- Nobel, W.T. de, J.H. Bouwman, H. van Kleef & A.J.J. Lemaire 2001 Beleidsmonitoring OBN-Fauna 2001 – Rapport Vereniging Onderzoek Flora en Fauna, Nijmegen.
- Nogales, M., J.C. Rando, A. Valido & A. Martín 2001 Discovery of a living giant lizard, Genus *Gallotia* (Reptilia: Lacertidae), from La Gomera, Canary Islands. – Herpetologica 57: 169-179.
- Nöllert, A. 1987 Zur Laichplatzwahl des Moorfrosches (*Rana arvalis arvalis* Nilsson 1842) und zur Struktur seiner Laichplätze im Bezirk Neubrandenburg. – In: D. Glandt & R. Podloucky (Red.), Der Moorfrosch - Metelener Artenschutzsymposium. Beiheft Schriftenreihe Naturschutz Landschaftspflege Niedersachsens 19: 111-118.
- Nöllert, A. 1990 Die Knoblauchkröte, *Pelobates fuscus*. – Die Neue Brehm-Bücherei, A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt.
- Nöllert, A. & R. Günther 1996a Knoblauchkröte - *Pelobates fuscus*. – In: R. Günther (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien Deutschlands. Gustav Fischer Verlag, Jena: 252-274.
- Nöllert, A. & R. Günther 1996b Gelbbauchunke - *Bombina variegata*. – In: R. Günther (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien Deutschlands. Gustav Fischer Verlag, Jena: 232-252.
- Nöllert, A. & C. Nöllert 1992 Die Amphibien Europas. Kosmos Naturführer. – Franck-Kosmos Verlags-GMBH & Co, Stuttgart.
- Nöllert, A. & C. Nöllert 2001 Amfibieëngids van Europa. – Tirion Uitgevers bv, Baarn.
- Nöllert, A., K-D. Stegemann & A. Ritter 1989 Bemerkungen zu einem Massen-Eiablageplatz der Ringelnatter (*Natrix n. natrix*) am 'Ahlbecker Fenn', Kreis Ueckerunde, Bezirk Neubrandenburg. – Jahrbuch für Feldherpetologie 3: 107-114.
- Nuland, G.J. van & H. Strijbosch 1981 Annual rhythmicity of *Lacerta vivipara* Jacquin and *Lacerta agilis agilis* L. (Sauria, Lacertidae) in the Netherlands. – Amphibia-Reptilia 2: 83-95.
- Obert, H.J. 1975 The dependence of calling activity in *Rana esculenta* Linné 1758 and *Rana ridibunda* Pallas, 1771, upon exogenous factors (Ranidae, Anura). Oecologia (Berlin) 18: 317-328.
- Oldham, R.S., D.M. Latham, D. Hilton-Brown, M. Towns, A.S. Cooke & A. Burn 1997 The effects of ammonium nitrate fertiliser on frog (*Rana temporaria*) survival. – Agriculture, Ecosystems and Environment 61: 69-74.
- Oldham, R.S. & M.J.S. Swan 1991 Conservation of amphibian populations in Britain. – In: A. Seitz & V. Loeschke (Hrsg.), Species conservation: a population-biological approach. Birkhäuser Verlag, Basel: 141-157.
- Oldham, R.S. & R.N. Humphries 2000 Evaluating the success of great crested newt (*Triturus cristatus*) translocation. – Herpetological Journal 10: 183-190.
- Oldham, R.S., J. Keeble, M.J.S. Swan & M. Jeffcote 2000 Evaluating the suitability of habitat for the great crested newt (*Triturus cristatus*). – Herpetological Journal 10: 143-155.
- Olsson, M. 1986 Spatial distribution and home range size in the Swedish Sand Lizard (*Lacerta agilis*) during the mating season. – In: Z. Roček (ed.), Studies in Herpetology. Proceedings of the Third Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Prague, August 1985. Charles University, Prague: 597-600.
- Olsson, M. 1988 Ecology of a Swedish population of the sand lizard (*Lacerta agilis*) - a preliminary report. – In: D. Glandt & W. Bischoff (Hrsg.), Biologie und Schutz der Zauneidechse (*Lacerta agilis*). Mertensiella 1: 86-91.
- Olsson, M. 2001 Promiscuity in sand lizards (*Lacerta agilis*) and adder snakes (*Vipera berus*): causes and consequences. – Journal of Heredity 92 (2): 190-197.

- Olsson, M., E. Wapstra, T. Madsen & B. Silverin 2000** Testosterone, ticks and travels: a test of the immunocompetence-handicap hypothesis in free-ranging male sand lizards. – Proceedings of the Royal Society of London, series B, Biological Sciences 267: 2339-2343.
- Olthof, W. 2008** De poelkikker opportunist of specialist? – Stageverslag Stichting RAVON, Nijmegen.
- Onderstal, L. & D. Schenkels 1973** Ekologisch onderzoek aan amfibieën in en rond het Heerenven. – Rapport 96. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Onderstal, R. & A. Schuurmans 1971** Populatiodynamica van de amfibieën in het Ketelven. – Rapport 36. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Oomen, H.C.J. 1958** Geboorte bij de gladde slang. – De Levende Natuur 61 (12): 265-267.
- Oomen, H.C.J. 1966** Twee populaties van de knoflookpad *Pelobates fuscus* op de Rechter Maasoever in 1965. – Natuurhistorisch Maandblad 55 (2): 21-24.
- Oomen, H.J.C. & J.J. van Gelder 1967** Waarnemingen over de oecologie van *Pelobates fuscus* (Laurenti, 1768). – Natuurhistorisch Maandblad 56 (2): 21-28.
- Oonk, M.M.A. 1993** De boomkikker in het zomerbiotoop: een onderzoek naar het gedrag van boomkikkers in het zomerbiotoop van het Vildersveen (gem. Zelhem). – Rapport Faculteit Educatieve Opleidingen, Hogeschool Katholieke Leergangen, Tilburg.
- Orenstein, R. 2001** Survivors in armor. Turtles, tortoises & terrapins. – Key Porter Books, Toronto.
- Orizaola, G. & F. Braña 2003** Oviposition behaviour and vulnerability of eggs to predation in four newt species (genus *Triturus*). – Herpetological Journal 13: 121-124.
- Os, B.L.J. van 1986** Amfibieën en reptielen in Drenthe. Aanvullingen op de verspreidingsgegevens (1983-1985). – Rapport Provinciale Planologische Dienst van Drenthe, afdeling ecologie.
- Osenegg, K. 1995** Untersuchungen zum Spektrum der Fressfeinde der Waldeidechse, *Lacerta vivipara* im Südwesten Frankreichs. – Die Eidechse 6 (14): 6-16.
- Ottburg, F. 2005a** Kamsalamander. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 26-29.
- Ottburg, F. 2005b** Poelkikker. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 61-63.
- Ottburg, F. 2005c** Meerkikker. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. – RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen: 67-69.
- Ottburg, E.G.W.A., A.H.P. Stumpel & E. Pullen 2005** De knoflookpad *Pelobates fuscus* in het dal van de Overijsselse Vecht. Populatie, habitatkenmerken en beheer met nadruk op de landhabitat. Alterra-rapport 1151. – Alterra, Wageningen.
- Oudemans, J.T. 1893** In: [Verslag] Wetenschappelijke Vergadering. Amsterdam. Gebouw voor Zoötomie. 30 september 1893. 's Avonds 8 uur. – Tijdschrift der Nederlandsche Dierkundige Vereeniging, tweede serie, deel IV: XLI-XLII.
- Oudemans, A.C. 1911** Onze Amphibiën. – De Levende Natuur 16: 112-116.
- Overleg Duinhagedis 1999** De Duinhagedis voor de toekomst behouden: Over duinbeheer, versnippering en monitoring. Verslagen en Technische gegevens 79. – Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Overstraeten, F. van & Ph. De Fonseca 1982** Distribution and habitats of amphibians in the Voerstreek (Province of Limburg, Belgium). – Biologisch Jaarboek Dodonaea 50: 104-123.
- Paccos Zaffaroni, N., E. Arias & T. Zavanella 1992** Natural variation in the limb skeletal pattern of the crested newt, *Triturus carnifex* (Amphibia: Salamandridae). – Journal of Morphology 213: 265-273.
- Parent, G.H. 1968** Contribution à la connaissance du peuplement herpétologique de la Belgique. Note 1: Quelques données sur la répartition et sur l'écologie de la Vipère péliade (*Vipera berus berus* L.) en Belgique et dans NE de la France – Bulletin de L'Institut Royal des Sciences Naturelles de Belgique 44 (29): 1-34.
- Parent, G.H. & R. Thorn 1983** Un cas de flavisme chez le Triton alpestre (*Triturus alpestris* Laur.) au Grand-Duché de Luxembourg. – Revue française d'aquariologie 10: 21-24.
- Pasanen, S., P. Olkinuora & J. Sorjonen 1993** Summertime population density of *Rana temporaria* in a Finnish coniferous forest. – Alytes 11 (4): 155-163.
- Pasmans, F. 1999** De Italiaanse kamsalamander (*Triturus carnifex*, Laurenti 1768) in het terrarium. – Terra 35 (4): 120-122.
- Patterson, J.W. 1983** Frequency of reproduction, clutch size and clutch energy in the lizard *Anguis fragilis*. – Amphibia-Reptilia 4: 195-203.
- Patterson, J.W. 1990** Field body temperatures of the lizard *Anguis fragilis*. – Amphibia-Reptilia 11: 295-306.
- Pavignano, I. 1989** Method employed to study the diet of anuran amphibians larvae. – Amphibia-Reptilia 10: 453-456.
- Pecio, A. 1992** Insemination and egg laying dynamics in the smooth newt, *Triturus vulgaris*, in the laboratory. – Herpetological Journal 2: 5-7.
- Pecio, A. & J. Rafinski 1985** Sexual behaviour of the Montandon's newt, *Triturus montandoni* (Boulenger) (Caudata: Salamandridae). – Amphibia-Reptilia 6: 11-22.
- Peek, R. & J.R. Westphal 1985** De rugstreeppad en telemetrie. – Rapport 242. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Peek, R. & J.R. Westphal 1989** Telemetrisch onderzoek aan de rugstreeppad (*Bufo calamita*). – Lacerta 47: 117-121.
- Peeters, G.M.T. 1988** Demografisch onderzoek aan de rugstreeppad *Bufo calamita* Laur. Met behulp van skelettochronologie. – Rapport 284. Werkgroep Dieroecologie, vakgroep Experimentele Dierkunde, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Pelt, F.L. & P.J.H. van Bree 1965** Enkele aantekeningen over de knoflookpad, *Pelobates fuscus fuscus* Laur. in Nederland. – Natuurhistorisch Maandblad 54: 58-65.
- Peña, J. 2006** Plotting Kemp's Ridley, plotting the future of sea turtle conservation. – SwOT 1: 20.

- Penrose, R.S. 2003 UK & Republic of Ireland marine turtle strandings & sightings annual report 2002. – Marine Environmental Monitoring, Llechryd, Cardigan.
- Penrose, R.S. 2004 UK & Republic of Ireland marine turtle strandings & sightings annual report 2003. – Marine Environmental Monitoring, Llechryd, Cardigan.
- Perret, N., R. Pradel, C. Miaud, O. Grolet & P. Joly 2003 Transience, dispersal and survival rates in newt patchy populations. – *Journal of Animal Ecology* 72: 567-575.
- Peters, B. 1999 Verborgten valleien. Ecologie en beheer van mergelgroeves in Zuid-Limburg. De Curfsgroeve als voorbeeld. – Stichting Ark, Hoog Keppel.
- Petzold, H.G. 1971 Blindschleiche und Scheltopusik. Die Familie Anguillidae. – Wittenberg-Lutherstadt.
- Petzold, H.G. 1978 Nigrinos von *Lacerta vivipara* aus der Umgebung Berlins (Reptilia: Sauria: Lacertidae). – *Salamandra* 14 (2): 98-100.
- Petzold, H.G. 1980 Statistisches über die Geburtsgewichte van Kreuzottern (*Vipera b. berus*). – *Milu* 5 (3): 443-448.
- Phelps, T.E. 1978 Seasonal movement of the snakes *Coronella austriaca*, *Vipera berus* and *Natrix natrix* in southern England. – *British Journal of Herpetology* 5: 755-761.
- Phelps, T. 2000 Reproductive behaviour of the sand lizard, *Lacerta agilis*, in south-eastern Dorset, with a note on habitat management. – *Herpetological Bulletin* 72: 21-25.
- Phelps, T.E. 2004 Population dynamics and spatial distribution of the adder *Vipera berus* in southern Dorset, England. – In: U. Joger & R. Wollesen (Red.), Verbreitung, Ökologie und Schutz der Kreuzotter (*Vipera berus* [Linnaeus, 1758]). *Mertensiella* 15: 241-258.
- Pieh, A. & H. Laufer 2006 Die Rotwangen-Schmuckschildkröte (*Trachemys scripta elegans*) in Baden-Württemberg - mit Hinweis auf eine Reproduktion im Freiland. – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 13 (2): 225-234.
- Pierce, B.A. 1985 Acid tolerance in Amphibians. – *BioScience* 35: 239-243.
- Pierce, B.A. 1993 The effects of acid precipitation on amphibians. *Ecotoxicology* 2: 65-77.
- Pierik, J.F.M. & C.M. Schepers 1973 Een inventarisatie van Anurosoorten en een onderzoek naar de voortplantingsactiviteit daarvan in het Reestgebied in n.w. Overijssel. – Rapport 79. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Pilorge, T. 1982 Régime alimentaire de *Lacerta vivipara* et *Rana temporaria* dans deux populations sympatriques du Puy-de-Dôme. – *Amphibia-Reptilia* 3: 27-31.
- Pintar, M. 1982 Wachstum von Braunfröschen im Freiland. – *Salamandra* 18 (3/4): 338-341.
- Pintar, M. & U. Straka 1990 Beitrag zur Kenntnis der Amphibienfauna der Donau-Auen im Tullner Feld und Wiener Becken. – *Verhandlungen Zoologisch-Botanischen Gesellschaft in Österreich, Wien* 127: 123-146.
- Plasa, L. 1979 Heimfindeverhalten bei *Salamandra salamandra* (L.). – *Zeitschrift für Tierpsychologie* 51: 113-125.
- Platel, Th.G.H. 1975 Ekologisch onderzoek aan amfibieën in en rond het Heerenven, vanaf augustus 1974 tot en met november 1975. – Rapport 125. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Platenberg, R. J. 1999 Population ecology and conservation of the slow worm *Anguis fragilis* in Kent. – Proefschrift University of Kent at Canterbury, Canterbury.
- Plötner, J. 2001 Untersuchungen zur Struktur und Dynamik einer Seefrosch / Teichfrosch Männchen-Population (*Rana ridibunda* et *Rana* kl. *esculenta*) in der Oderaue bei Frankfurt/Oder. – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 8: 253-264.
- Plytycz, J. & B. Bigaj 1984 Preliminary studies on the growth and movements of the yellow-bellied toad, *Bombina variegata* (Anura: Discoglossidae). – *Amphibia-Reptilia* 5: 81-86.
- Polderman, B.L. & K.V. Sykora 1973 Voortzetting en evaluatie van het meerjarige onderzoek van de voortplantingsactiviteit van anura in de Overasseltse en Hatertse vennen. – Rapport 84. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Ponti, M. de 2001 Een onderzoek naar de vegetatie en vegetatiestructuur van adderligplaatsen op de Meinweg. – Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Roermond.
- Poorte, J. de, A.B. Naber, A.H.P. Stumpel & A.T.C. Bosveld 2000 The effects of nonylphenol on *Rana temporaria* tadpole survival, development and longitudinal growth. – In: A.D. Vethaak, B. van der Burg, G.B.J. Rijs & A. Brouwer (eds.), Endocrine-disrupting compounds: wildlife and human risks. Rijksinstituut voor Kust en Zee, Middelburg: 137-141.
- Poschadel, J. & T. Kirschey 2002 Aasfressen bei der Ringelnatter (*Natrix n. natrix*). – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 9: 223-226.
- Pounds, J.A. 2001 Climate and amphibian declines. – *Nature* 410: 639-640.
- Pounds, J.A. & R. Puschendorf 2004 Clouded futures. – *Nature* 427: 107-108.
- Pounds, J.A., M.A. Bustamente, L.A. Coloma, J.A. Consuegra, M.P.L. Fogden, P.N. Foster, E. La Marca, K.L. Masters, A. Merino-Viteri, R. Puschendorf, S.R. Ron, G.A. Sanchez-Azofeifa, C.J. Still & B.E. Young 2006 Widespread amphibian extinctions from epidemic disease driven by global warming. – *Nature* 439: 161-167.
- Prestit, I. 1971 An ecological study of the viper *Vipera berus* in southern Britain. – *Journal of Zoology (London)* 164: 373-418.
- Prick, R. 1991 De biologie van de muurhagedis in Maastricht. – *Natuurhistorisch Maandblad* 80 (12): 230-237.
- Prick, R. & B. Kruyntjens 1991 De Lage Fronten: bolwerk van flora en fauna. – *Natuurhistorisch Maandblad* 80 (10): 175-190.
- Prick, R. & B. Kruyntjens 1992a De muurhagedis in Maastricht in 1989. – *Natuurhistorisch Maandblad* 81 (1): 3-12.
- Prick, R. & B. Kruyntjens 1992b De muurhagedis en restauratie: konflikt of kompromis? – *Natuurhistorisch Maandblad* 81 (2): 23-38.
- Priester, H. de & G. van der Velde 1973 Amfibieën in en om de Vijfheerenlanden, een aanvulling op het Vierde Herpetogeografisch Verslag. – *De Levende Natuur* 76: 244-249.
- Pritchard, P.C.H. 1976 Post-nesting movements of marine turtles (Cheloniidae and Dermochelyidae) in the Guianas. – *Copeia* 1976: 749-754.
- Pritchard, P.C.H. & P. Trebbau 1984 The turtles of Venezuela. *Contributions to Herpetology* 2. Society for the Study of Amphibians and Reptiles, Ithaca.

- Provincie Drenthe 1987** Amfibieën en reptielen in Drenthe 1945-1987. – Provincie Drenthe, Assen.
- Provincie Limburg 1999** Uitvoeringsplan Nota Natuur en Landschapsbeheer 2000-2010. – Provincie Limburg.
- Prudon, B. 2002** De knofookpad in Overijssel. – Stichting RAVON.
- Prudon, B. & R. Creemers 2005** Veilig naar de overkant? – RAVON 20, jg. 7 (2): 31-35.
- Prummel, W. & D. Heinrich 2005** Archaeological evidence of former occurrence and the changes in fishes, amphibians, birds, mammals and molluscs in the Wadden Sea area. – Helgoland Marine Research 59: 55-70.
- Raaijmakers, C.J. & E.F. Elzenga 1976** Herpetologische waarnemingen in Zuid-Limburg 1975. – Werkgroep Limburg van Lacerta.
- Rage, J.-C. & Z. Roček 2003** Evolution of anuran assemblages in the Tertiary and Quaternary of Europe, in the context of Palaeoclimate and palaeogeography. – Amphibia-Reptilia 24: 133-167.
- Rahmel, U. & R. Eikhorst 1988** Untersuchungen an den Laichplätzen von Moorfrosch (*Rana arvalis*) und Grasfrosch (*Rana temporaria*) auf den Nordfriesischen Geestinseln Amrum, Föhr und Sylt. – Jahrbuch für Feldherpetologie 2: 47-65.
- RAVON-bestuur 2003** RAVON-standpunt herintroductie. – RAVON 15, jg. 5 (3): 46.
- Raxworthy, C.J. 1990** A review of the Smooth newt (*Triturus vulgaris*) subspecies, including an identification key. – Herpetological Journal 1: 481-492.
- Reading, C.J. 1990** Palmate newt predation on common frog, *Rana temporaria*, and common toad, *Bufo bufo*, tadpoles. – Herpetological Journal 1 (10): 462-465.
- Reading, C.J. 1997** A proposed standard method for surveying reptiles on dry lowland heath. – Journal of Applied Ecology 34: 1057-1069.
- Reading C.J. 1998** The effect of winter temperatures on the timing of breeding activity in the common toad *Bufo bufo*. Oecologia (Berlin) 117: 469-475.
- Reading, C.J. 2004** Age, growth and sex determination in a population of smooth snakes, *Coronella austriaca* in southern England. – Amphibia-Reptilia 25: 137-150.
- Reading, C.J. & J.L. Davies 1996** Predation by grass snakes (*Natrix natrix*) at a site in southern England. – Journal of Zoology (London) 239: 73-82.
- Regnier, V. 1983** Etude écologique des grenouilles du complexe *Rana esculenta* L. en pays de Vilaine (Bretagne). – Dissertation Université de Rennes, Rennes.
- Reijst, N.R. 1974** Het uitkomen van eieren van een ringslang uit Zuid-Limburg. – Lacerta 32: 108-111.
- Reinert, H.K. 1991** Translocations as a conservation strategy for amphibians and reptiles: some comments, concerns, and observations. – Herpetologica 47 (3): 357-363.
- Reinhold, J. 2000** Nieuw land voor de Ringslang II. – De Levende Natuur 101 (3): 85-88.
- Reinhold, J. 2005a** De zandhagedis - Al 13 jaar stiekem in Flevoland aanwezig. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 34: 12.
- Reinhold, J. 2005b** De Ringslang in Flevoland. – RAVON 21, jg. 7 (3): 80-82.
- Reinhold, J. & M. de la Haye 1997** Amfibieën in kanalen met plasbermen. – RAVON 1, jg. 1 (1): 9-II.
- Reitsma, J.M., G.C.W. van Beek & R. Munts 1993** Monitoring natuurvriendelijke oevers langs het Noordhollandsch kanaal. – rws Directie Noord-Holland.
- Reitsma, J.M., R. Munts & G.C.W. van Beek 1995** Monitoring natuurvriendelijke oevers langs het Wilhelminakanaal (1995). – Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Reitsma, J.M. & R. Munts 1996** Monitoring natuurvriendelijke oevers langs de Zuid-Willemsvaart. – Bureau Waardenburg, Culemborg, in opdracht van Rijkswaterstaat, Directie Noord-Brabant.
- Resetarits, W.J. & H.M. Wilbur 1989** Choice of oviposition site by *Hyla chrysoscelis*: role of predators and competitors. Ecology 70 (1): 220-228.
- Reshetnikov, A.N. & Y.B. Manteifel 1997** Newt-fish interactions in Moscow Province: a new predatory fish colonizer, *Perccottus glenii*, transforms metapopulations of newts, *Triturus vulgaris* and *T. cristatus*. – Advances in Amphibian Research in the Former Soviet Union 2: 1-12.
- Ride, W.D.L., H.G. Cogger, C. Dupuis, O. Kraus, A. Minelli, F.C. Thompson & P.K. Tubbs (red.) 1999** International Code of Zoological Nomenclature, Fourth Edition. – International Trust for Zoological Nomenclature, London.
- Rienesl, J. & G.P. Wagner 1992** Constancy and change of basipodal variation patterns: a comparative study of crested and marbled newts - *Triturus cristatus*, *Triturus marmoratus* - and their natural hybrids. – Journal of Evolutionary Biology 5: 307-324.
- Rijcks, Dhr. 1986** [melding van vondst albino eiklomp bruine kikker]. – In: Verslag van de maandelijke bijeenkomst te Maastricht op 3 april. Natuurhistorisch Maandblad 75: 62.
- Rijsewijk, A. van 1999** Kolonisatie van poelen door de Vinpootsalamander in de Kaaihoek. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Amfibieën 5: 2-5.
- Rijsewijk, A. van 2001** Kolonisatie door amfibieën. – In: P. van Wielink, R. Vereijken & T. Peeters (red.), De Kaaihoek: 5 jaar natuurontwikkeling & natuurstudie in een waterwingebied. KNNV, Tilburg: 121-128.
- Rijsewijk, A. van 2004** Tussenrapportage van een verspreidingsonderzoek naar de rugstreepad in Flevoland Noord-oostpolder. – Rapport 2005-18. Stichting RAVON, Nijmegen & Provincie Flevoland.
- Rijsewijk, A. van 2005** Rugstreepadden in de Noordoostpolder. – RAVON 19, jg. 7 (1): 16-19.
- Rijsewijk, A.C. van & W. Bosman 2004** Tussenrapportage van een verspreidingsonderzoek naar de rugstreepad in Flevoland. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Rijsewijk, A.C. van, W. Bosman & R. Zollinger 2005** Gebiedsdekkend onderzoek naar het voorkomen van de rugstreepad (*Bufo calamita*) in de provincie Flevoland. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Rijsewijk, A. van, R. Creemers & J. van Delft 2007** Gladde slangen op een plagseldijk. – RAVON 25, jg. 9 (1): 1-5.
- Ritter, A. & A. Nöllert 1987** Funde melanotischer *Lacerta vivipara* im Bezirk Neubrandenburg. – Naturschutzarbeiten in Mecklenburg-Vorpommern 30 (1/2): 49-50.
- Ritter, A. & A. Nöllert 1993** Beobachtungen an einem Winterquartier der Ringelnatter, *Natrix n. natrix* (Linnaeus

- 1758), im östlichen Mecklenburg-Vorpommern. – *Mertensiella* 3: 189-198.
- Roberts, J.M. & R.A. Griffiths 1992** The dorsal stripe in newt efts: a method for distinguishing *Triturus vulgaris* and *T. helveticus*. – *Amphibia-Reptilia* 13: 13-19.
- Robinson, J., R.A. Griffiths & P. Jeffries 2003** Susceptibility of frog (*Rana temporaria*) and toad (*Bufo bufo*) eggs to invasion by *Saprolegnia*. – *Amphibia-Reptilia* 24: 261-268.
- Roche, J.C. 1997** Au pays des grenouilles. - Frog talk. – Sit-telle, Mens.
- Rollinat, R. 1934** La vie des reptiles de la France centrale. – Librairie Delagrave, Paris.
- Rooy, P.Th.J.C. van & L.A.C.J. Voeselek 1981** Oecologisch onderzoek aan de hagedissen op het landgoed 'De Hamert' in 1981. – Rapport 202. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Rowe, G., T.J.C. Beebee & T. Burke 2000** A microsatellite analysis of natterjack toad, *Bufo calamita*, metapopulations. – *Oikos* 88: 641-651.
- Rusconi, M. 1821** Amours des salamandres aquatiques et développement du têtard de ces salamandres, depuis l'œuf jusqu'à l'animal parfait. – Milano (Giusti).
- Ruysch, F. 1710** Het eerste cabinet der dieren (Thesaurus animalium primus). – Wolters, Amsterdam.
- Ryser, J. 1989** The breeding migration and mating system of a Swiss population of the common frog *Rana temporaria*. – *Amphibia-Reptilia* 10: 13-21.
- Sacher, P. 1987a** Mehrjährige Beobachtungen an einer Population der Knoblauchkröte (*Pelobates fuscus*). – *Hercynia* N.F. 24: 142-152.
- Sacher, P. 1987b** Wimpetiere (*Ciliata*) als Aufsiedler bei Anurenlarven. – *Jahrbuch für Feldherpetologie* 1: 95-98.
- Sacher, P. 1988** Befunde zur Eigröße bei der Knoblauchkröte, *Pelobates f. fuscus* (Laurenti, 1768). – Veröffentlichungen des Naturhistorischen Museums Schleusingen, Sonderheft: 50-53.
- Sale, A., P. Luschi, R. Mencacci, P. Lambardi, G.R., Hughes, G.C. Hays, S. Benvenuti & F. Papi 2006** Long-term monitoring of leatherback turtle diving behaviour during oceanic movements. – *Journal of Experimental Marine Biology and Ecology* 328: 197-210.
- Sanders, G. 1986** Heikikkerinventarisatie in Zuidoost-Brabant. – *Natuurhistorisch Maandblad* 75 (3): 52-55.
- Sanchíz, F.B. & R. Adrover 1979** Anfíbios fósiles del Pleistoceno de Mallorca. – *Doñana, Acta Vertebrata* 4: 5-25.
- Sänger, P. 1958** Erfahrungen mit der Knoblauchkröte (*Pelobates fuscus*). – *Aquarien und Terrarien* 5: 29.
- Saris, F. & A. Lemaire & B. van de Klundert 2006** Van RIVON naar VOFF: een geschiedenis met golfbewegingen. – *De Levende Natuur* 107 (6): 286-291.
- Sattmann, H. 1989** Über die Nahrung des Bergmolches, *Triturus alpestris* (Laurenti, 1768) in der aquatischen Phase (Caudata, Salamandridae). – *Herpetozoa* 2: 37-49.
- Sauer, A. 1994** Methode zur Identifizierung der Schlingnatter (*Coronella austriaca*). – *Salamandra* 30 (1): 43-47.
- Schabetsberger, R. 1993** Der Bergmolch (*Triturus alpestris*, Laurenti) als Endkonsument in einem alpinen Karstsee (Dreibrüdersee, 1643 m, Totes Gebirge). – Dissertation Universität Salzburg, Salzburg.
- Schabetsberger, R., R. Jehle, A. Maletzky, J. Pesta & M. Sztatecny 2004** Delineation of terrestrial reserves for amphibians: post-breeding migrations of Italian crested newts (*Triturus c. carnifex*) at high altitude. – *Biological Conservation* 117: 95-104.
- Schaeffel, F. & U. Mathis 1991** Underwater vision in semi-aquatic European snakes. – *Naturwissenschaften* 78: 373-375.
- Schaik, V.A. van 1996** Herpetofauna van de Holtmühle. Een onderzoek naar de ecologie van amfibieën en reptielen in natuurgebied de Holtmühle. – *Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht*.
- Scheygrond, A. 1990** Inventarisatie van ringslangen. – *Ingezonden brief in Milieu Actief* 7: 184.
- Schiemenz, H. 1985** Die Kreuzotter. – Die Neue Brehm-Bücherei 332. A. Ziemsen Verlag, Wittenberg Lutherstadt.
- Schiemenz, H., H. Biella, R. Günther & W. Völkl 1996** Kreuzotter - *Vipera berus*. – In: R. Günther (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien Deutschlands. Gustav Fischer Verlag, Jena: 710-728.
- Schipperijn, F. 2005** Die Haltung von Rotwangen-Schmuckschildkröten im Gartenteich in den Niederlanden - eine Bestandsaufnahme. – *Schildkröten im Focus* 2 (4): 17-23.
- Schlegel, H. 1862** Natuurlijke historie van Nederland. De dieren van Nederland. Gewervelde dieren. De kruipende dieren. – Kruseman, Haarlem.
- Schlegel, H. 1870** Natuurlijke historie van Nederland. Nieuwe goedkope uitgave. De kruipende dieren. – G.L. Funke, Amsterdam.
- Schlüpmann M. 1987** Beobachtungen zur Migration von *Triturus a. alpestris* (Laurenti 1786), *Triturus v. vulgaris* (Linnaeus 1758) und *Triturus b. helveticus* (Razoumowski 1789) (Amphibia, Salamandridae). – *Jahrbuch für Feldherpetologie* 1: 69-84.
- Schlüpmann, M. 1988** Ziele und Methoden der Grasfroschlaichballen-zählung in Westfalen. – *Jahrbuch für Feldherpetologie* 2: 67-88.
- Schlüpmann, M. 2000** Schreckruf und Unkenreflex beim Grasfrosch (*Rana temporaria*) sowie Anmerkungen zu Schreckenreaktion bei Amphibien. – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 7 (1/2): 29-35.
- Schlüpmann, M. 2008** Flaschen- und Eimerreusen - Eine effektive und preiswerte Methode der Amphibienerfassung. Erfahrungen und Ergebnisse. Tagung Methoden der Feldherpetologie. Rundbrief zur Herpetofauna von NRW, Bonn 33: 18-19.
- Schlüpmann, M. & A. Geiger 2000** Arbeitsatlas zur Herpetofauna von Nordrhein-Westfalen 1998. – Arbeitskreis Amphibien und Reptilien Nordrhein-Westfalen, Münster.
- Schlüpmann, M. & R. Günther 1996** Grasfrosch - *Rana temporaria*. – In: R. Günther (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien Deutschlands. Gustav Fischer Verlag, Jena: 412-454.
- Schlüpmann, M., R. Günther & A. Geiger 1996** Fadenmolch - *Triturus helveticus*. – In: R. Günther (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien Deutschlands. Gustav Fischer Verlag, Jena: 143-174.
- Schlüpmann, M., G. Weber, E. Lipscher & M. Veith 1999** Nachweis eines Freilandbastards von Teichmolch (*Triturus vulgaris*) und Fadenmolch (*Triturus helveticus*). – *Zeitschrift für Feldherpetologie* 6: 203-217.

- Schmidt-Loske, K. 1994** Ein Fall von Kannibalismus bei *Podarcis muralis* (Laurenti, 1768). – Die Eidechse 5 (13): 20-26.
- Schmidt-Loske, K. 1995** Grabtätigkeit einer Mauereidechse *Podarcis muralis*. – Die Eidechse 6 (16): 9-14.
- Schmiedehausen, S. 1990** Untersuchungen zur Populationsökologie der Geburtshelferkröte, *Alytes obstetricans* (Laurenti 1768), mit besonderer Beachtung des Migrationsverhaltens. – Diplomarbeit Universität Bonn, Bonn.
- Schneider, H. 1967** Rufe und Rufverhalten des Laubfrosches, *Hyla arborea arborea* (L.). – Zeitschrift für vergleichende Physiologie (Berlin) 57: 174-189.
- Schneider, H. 1971** Die Steuerung des täglichen Rufbeginns beim Laubfrosch, *Hyla arborea arborea*. – Oecologia (Berlin) 8: 310-320.
- Schneider, H. 1996** Paarungsrufe und Rufverhalten bei Tümpel- und Teichfröschen im Naturpark Kottenforst. Decheniana 149: 124-138.
- Schneider, H. 2005** Bioakustik der Froschlurche. Einheimische und verwandte Arten. Mit Audio-CD. – Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Scholte, P. 1982** Paddenbescherming door snelheidsbeperking. – De Levende Natuur 84 (2): 55-59.
- Schoorl, J. 1987** Amfibieën en reptielen in Noord-Holland. – Verslag eerste ronde provinciale milieu-inventarisatie 1979-1985. Provinciaal Bestuur van Noord-Holland, Haarlem.
- Schoorl, J. & A. Zuiderwijk 1981** Ecological isolation in *Triturus cristatus* and *Triturus marmonatus* (Amphibia: Salamandridae). – Amphibia-Reptilia 1: 235-252.
- Schops, I. 1999** Amfibieën en Reptielen in Limburg. Verspreiding, bescherming en herkenning. – Het Groene Huis, Genk.
- Schotsmans, E. 1999** Vinpootsalamander. – In: I. Schops (red.), Amfibieën en reptielen in Limburg. LIKONA, Genk: 52-57.
- Schouten, A. 1990** Kamsalamanders in Drenthe. – Intern rapport. Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Schouwenaars, J.M., H. Esselink, L.P.M. Lamers & P.C. van der Molen 2002** Ontwikkelingen en herstel van hoogveensystemen. Bestaande kennis en benodigd onderzoek. – Rapport EC-LNV 2002/084 O. Expertisecentrum Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Ede/Wageningen.
- Schreiber, E. 1875** Herpetologia europaea. – Braunschweig.
- Schreitmüller, W. 1936** Nochmals *Pelobates fuscus fuscus* Laur. (Knoblauchkröte). – Wochenschrift für Aquarien- und Terrarienkunde 33: 676.
- Schreuder, A. 1946** De moerasschildpad, *Emys orbicularis* (L.), fossiel en levend in Nederland. – Natuurhistorisch Maandblad 35: 58-61, 72-75.
- Schuitema, W. 2005** Knoflookpad. In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 36-39.
- Schulte, U. 2008** Die Mauereidechse: erfolgreich im Schlepptau des Menschen. – Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 12. Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Schulte, U., B. Thiesmeier, W. Mayer & S. Schweiger 2008** Allochtone Vorkommen der Mauereidechse (*Podarcis muralis*) in Deutschland. – Zeitschrift für Feldherpetologie 15: 139-156.
- Schultz, J.P. 1975** Sea turtles nesting in Surinam. – Zoologische Verhandlungen (Leiden) 143: 1-143.
- Schultz, J.P. 1980** Zeeschildpadden die in Suriname leggen. – Natuurgids serie B 5: 1-113.
- Seidel, B. 1987** Breeding of a *Bombina variegata* population in a habitat with temporary pools. – In: J.J. van Gelder, H. Strijbosch & P.J.M. Bergers (eds.), Proceedings of the Fourth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Nijmegen: 353-356.
- Seidel, B. 1988** Struktur, Dynamik und Fortpflanzungsbiologie einer Gelbbauchunkenpopulation (*Bombina variegata* L. 1758, Discoglossidae, Anura, Amphibia) in einem Habitat mit temporären Kleingewässern im Waldviertel (Niederösterreich). – Dissertation Universität Wien, Wien.
- Seidel, B. 1993** Bericht aus einer seit 1984 laufenden Studie über eine Gelbbauchunkenpopulation *Bombina variegata*. Ein Diskussionsansatz für Feldherpetologischen Studien. – Salamandra 29 (1): 6-15.
- Seidel, B. 1996** Streifzug durch die Verhaltens- und Populationsbiologie von Gelbbauchunken, *Bombina variegata* (L., 1758) (Anura: Bombinatoridae). – Naturschutzreport. Heft 11 (1): 16-31.
- Seidel, B. 2007** Longevity in *Bombina variegata* (Anura, Amphibia). – In: M.A. Carretero & J.C. Brito (eds.), Abstract Book of the 14th European Congress of Herpetology, Porto (Portugal) 2007: 137.
- Seidel, B., M. Yamashita, I.-H. Choi & J. Dittami 2001** Water wave communication in the genus *Bombina* (Amphibia). – Advances in Space Research 28 (4): 589-594.
- Seifert, D. 1991** Untersuchungen an einer ostthüringischen Population des Feuersalamanders (*Salamandra salamandra*). – In: M. Görner & P. Kneis (Red.), Artenschutz Report Jena, Heft 1. Maxim Gorki-Druck, Altenburg: 1-16.
- Semlitsch, R.D. & J.W. Gibbons 1988** Fish predation in size-structured populations of treefrog tadpoles. Oecologia (Berlin) 75: 321-326.
- Serra-Cobo, J. 1993** Descripción de una nueva especie europea de rana parda (Amphibia, Anura, Ranidae). – Alytes 11: 1-15.
- Sessions, S.K. & S.B. Ruth 1990** Explanation for naturally occurring supernumerary limbs in amphibians. – Journal of Experimental Zoology: 254: 38-47.
- Shaldybin, S.L. 1976** Alters- und geschlechtsbezogene Strukturen von Anurenpopulationen. – In: Sammelband: Pirod. Ressoursy Wolzko-Kamskovo Kraja, Shivotny Mir, Kazan 4: 112-117.
- Shaver, D.J. & R.B. Mast 2006** The return of the Kemp's Ridley to Texas shores. – SwoT 1: 6-7.
- Siebelink, B. & A. van der Lugt 2003** Schaduw verdrijft ringslang uit Gouds biotoop. – RAVON 15, jg. 6 (1): 8-10.
- Sierdsema, H., A. van Kleunen, J. Bouwman, F. Spikmans, B. Koese, J.T. Smit, H. van Kleef & A.J.J. Lemaire 2002** Beleidsmonitoring OBN-Fauna 2002. – VOFF-rapport 2002.02. Vereniging Onderzoek Flora en Fauna, Nijmegen.
- Silverin, B & C. Andrén 1992** The ovarian cycle in the natterjack toad, *Bufo calamita*, and its relation to breeding behaviour. – Amphibia-Reptilia 13: 177-192.

- Simic, S., B. Tallósi & E. Popovic 1992 Seasonal changes in feeding of *Rana ridibunda* Pallas (Amphibia Anura) from Backwater Tisza. *Tiscia* 26: 5-7.
- Simms, C. 1970 Lives of British reptiles. Goose and Son, Norwich.
- Sindaco, R., G. Doria, E. Razzetti & F. Bernini (eds.) 2006 Atlante degli Anfibi e dei Rettili d'Italia. – Societas Herpetologica Italica, Edizioni Polistampi, Firenze.
- Sinsch, U. 1998 Biologie und Ökologie der Kreuzkröte (*Bufo calamita*). – Laurenti Verlag, Bochum.
- Sinsch, U. 1989 Sommer- und Winterquartiere der Herpetofauna in Auskiesungen. – *Salamandra* 25: 104-108.
- Sinsch, U. 1992 Structure and dynamic of a natterjack toad metapopulation (*Bufo calamita*). – *Oecologia* (Berlin) 90: 489-499.
- Sinsch, U. 1997 Postmetamorphic dispersal and recruitment of first breeders in a *Bufo calamita* metapopulation. – *Oecologia* (Berlin) 112: 42-47.
- Sinsch, U. 1998 Biologie und Ökologie der Kreuzkröte (*Bufo calamita*). – Laurenti Verlag, Bochum.
- Sinsch, U. 2009 *Bufo calamita* Laurenti, 1768 - Kreuzkröte. – In: K. Grossenbacher (Ed.), Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas, Band 5/II. AULA-Verlag GmbH, Wiebelsheim: 337-411.
- Sîrbu, D.F. 1977 Contribuții la cunoașterea hranei la șopîr-la de munte (*Lacerta vivipara*) din Munții Apuseni. – *Studia Univ. Babeș-Bolyai, Biologia*, 2: 77-80.
- Sjögren, P. 1988 Metapopulation biology of *Rana lessonae* Camerano on the northern periphery of its range. *Acta Universitatis Upsaliensis. – Comprehensive Summeries of Uppsala Dissertations from the Faculty of Sciences* 157.
- Skoczylas, R. 1970 Influence of temperature on gastric digestion in the grass snake, *Natrix natrix* L. – *Comparative Biochemistry and Physiology* 33: 793-804.
- Sluis, T. van der & R.J.F. Bugter 2000 Bezetting en kolonisatie van poelen door kamsalamander en bruine kikker in Twente. – *De Levende Natuur* 101: 107-111.
- Sluis, T. van der, R.J.F. Bugter & C.C. Vos 1999 Recovery of the great crested newt (*Triturus cristatus* Laurenti, 1769) in Twente, Netherlands. – In: J. Boothby (ed.), Ponds and pond landscapes of Europe. Pond Life Project, John Moores University, Liverpool: 235-246
- Sluijs, A.M. van der 2003 Ecology of a slow worm population in a forest edge in The Netherlands. – Internal Report, Alterra, Wageningen.
- Sluijs, A. van der, C. Vos & D. Lammertsma 2003 Zijn bruine kikkers gebaat bij verbindingzones? Onderzoek naar de bewegingen in een agrarisch landschap. – *RAVON* 16, jg. 6 (1): 11-13.
- Smeets, W. 1974 Kooractiviteit en abiotische factoren bij *Bufo bufo* L. en *Bufo calamita* Laur. In de periode maart-juli 1974. – Rapport 86. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Smirina, E. & Roček, Z. 1976 On the possibility of using annual bone layers of alpine newts, *Triturus alpestris* (Amphibia: Urodela), for their age determination. – *Věstník Československé Společnosti Zoologické* 40: 232-237.
- Smit, G.F.J. 1996 Kansen voor Amfibieën in Noord-Brabant. De Kamsalamander. – Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Smit, G.F.J. 2001a Seinpostduin. Inventarisatie, compensatie- en projectplan. – Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Smit, G.F.J. 2001b Translocatie zandhagedissen Seinpostduin. Verslag van wegvangen en elders uitzetten van dieren in 2001. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Smit, G.F.J. & J. van der Winden 1996 Kansen voor amfibieën in Noord-Brabant. De vinpootsalamander. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Smit, G. & A. Zuiderwijk (red.) 1990 De brulkikker (*Rana catesbeiana*) nu ook in Friesland. – *Herpetogeografische Dienst 'Lacerta'*, Nieuwsbrief 3: 5-6.
- Smit, G. & A. Zuiderwijk 1991 Nieuw land voor de Ringslang. – *De Levende Natuur* 92 (6): 212-222.
- Smit, G.F.J. & A. Zuiderwijk 2003 Handleiding voor monitoring van reptielen in Nederland. Derde herziene druk. – RAVON Werkgroep Monitoring, Amsterdam & Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg.
- Smit, G.F.J., Th. de Jong, R. van Eekelen & J. van der Winden 2003 Soortbeschermingsplan voor de ringslang – Provincie Utrecht.
- Smit, G.F.J., F.L.A. Brekermans, L.S.A. Anema & R. van Eekelen 2007 Kansen voor de kamsalamander. Beschermingsplan voor de kamsalamander in Noord-Brabant. – Bureau Waardenburg, Culemborg, in opdracht van de Provincie Noord-Brabant.
- Smit, R.C.J. 1981 Verspreiding en biotopen van amfibieën in Zuid-Limburg e.o. – Stageverslag Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam & Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Leersum.
- Smith, M.A. 1951 The British amphibians and reptiles. – Collins, London.
- Smith, M.A. 1954 The British amphibians and reptiles. Second edition. – Collins, London.
- Smith, N.D. 1990 The ecology of the slow worm (*Anguis fragilis* L.) in Southern England. Unpublished Mphil thesis, University of Southampton, Southampton.
- Smith, H.M. & D. Chiszar 2006 Dilemma of name-recognition: Why and when to use new combinations of scientific names. – *Herpetological Conservation and Biology* 1 (1): 6-8.
- Smolders, J.W.Th. & J.G.M. Verhagen 1972 Kooractiviteit en abiotische milieufactoren bij *Rana temporaria temporaria* L., *Rana arvalis* Nilsson, *Pelobates fuscus fuscus* Laurenti en *Rana esculenta* L. – Rapport 66. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Snell, C.A. 1984 Egg laying site for the wall lizard. – *British Herpetological Society Bulletin* 10 58-58.
- Snell, C.A. 1985 Frozen frogs - a natural occurrence? – *British Herpetological Society Bulletin* 14: 25-27.
- Soesbergen, M. & A. van Rooijen 2006 Amfibieën en vissen in plasbermen langs kanalen. – *RAVON* 23, jg. 8 (2): 24-28.
- Sotiropoulos, K., K. Eleftherakos, G. Džukić, M.L. Kalezić, A. Legakis & R.M. Polymeni 2007 Phylogeny and biogeography of the alpine newt *Mesotriton alpestris* (Salamandridae, Caudata), inferred from mtDNA sequences. – *Molecular Phylogenetics and Evolution* 45: 211-226.
- Sparreboom, M. (red.) 1981 De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg. – A.A. Balkema, Rotterdam.

- Spellerberg, I.F.** 1975 The Grass Snake in Britain. – *Oryx* 13 (2): 179-184.
- Spellerberg, I.F.** 1977 Behaviour of a young smooth snake, *Coronella austriaca*, Laurenti. – *Biological Journal of the Linnean Society* 9: 323-330.
- Spellerberg, I.F.** 1988a Ecology and management of *Lacerta agilis* L. populations in England. – In: D. Glandt & W. Bischoff (Hrsg.), *Biologie und Schutz der Zauneidechse (Lacerta agilis)*. *Mertensiella* 1: 113-121.
- Spellerberg, I.F.** 1988b Ecology and management of reptile populations in forests. – *Quarterly Journal of Forestry* 82: 99-109.
- Spellerberg, I.F. & T.E. Phelps** 1977 Biology, general ecology and behaviour of the snake *Coronella austriaca* Laurenti. – *Biological Journal of the Linnean Society* 9: 133-164.
- Spikmans, F.** 2003 Amfibieën, reptielen en vissen in de voorgenomen stadsvernieuwing Belvédère, Maastricht. – Rapport Stichting RAVON.
- Spikmans, F. & W. Bosman** 2003 Amfibieën in Barvoorde en Mokkalengoor. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Spikmans, F. & W. Bosman** 2004 Reptielen op de spoorlijn Maastricht-Lanaken. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Spikmans, F. & W. Bosman** 2007 Naar duurzame populaties reptielen op het te reactiveren spoortraject Maastricht-Lanaken. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Spikmans, F., J. Janse, R. Zollinger** 2007 Actieplan kamsalamander. Behoud en verbetering van leefgebied in zW-Salland. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Spitzen-van der Sluijs, A.M., R. Zollinger & A.C. van Rijsewijk** 2007a Ecologisch onderzoek aan de rugstreeppad in de Noordoostpolder. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Spitzen-van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L. Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge & R.P.J.H. Struijk** 2007b Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985-2005. – Stichting RAVON, Nijmegen.
- Staal, H.J.** 1982 Op pad met de pad. – Rapport 216. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Stanley, J.** 1992 Grass snake preys on sand lizard. – *British Herpetological Society Bulletin* 42: 29.
- Staring, 1856** Naamlijst van alle Nederlandsche gewervelde dieren. – In: *Staring's almanak voor de landman*, 9. Tjeenk Willink, Zwolle: 18-19.
- Steinfartz, S., M. Veith & D. Tautz** 2000 Mitochondrial sequence analysis of *Salamandra* taxa suggests old splits of major lineages and postglacial recolonizations of Central Europe from distinct source populations of *Salamandra salamandra*. – *Molecular Ecology* 9: 397-410.
- Steinfartz, S., S. Vicario, J.W. Arntzen & A. Caccone** 2007 A Bayesian approach on molecules and behavior: reconsidering phylogenetic and evolutionary patterns of the salamandridae with emphasis on *Triturus* newts. – *Journal of Experimental Zoology (Molecular and Developmental Evolution)* 308B: 139-162.
- Stemkens, Th.P.M. & A.J.J. Broen** 1977 Oecologisch onderzoek aan amfibieën in en rondom het Heerenven op het landgoed 'De Hamert'. – Rapport 146. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Stephan, T., K. Ulbrich, W.-R. Grosse & F. Meyer** 2001 Modelling the extinction risk of isolated populations of the natterjack toad *Bufo calamita*. – *Web Ecology* 2: 47-56.
- Sternberg, J.** 1981 The worldwide distribution of sea turtle nesting beaches. – *Sea Turtle Rescue Fund/Center for Environmental Education*.
- Stevens, M.J.** 1987 Hydrochemische Untersuchungen an einigen Laichplätzen der Echten Wassermolche (Gattung *Triturus* Rafinesque, 1815) im Kreis Viersen (Caudata: Salamandridae). – *Salamandra* 23: 166-172.
- Steward, J.W.** 1958 Observations on the feeding habits of the smooth snake. – *British Journal of Herpetology* 2 (8): 149-152.
- Steward, J.W.** 1966 Resort to water outside the breeding season of the crested newt *Triturus c. cristatus* (Laurenti). – *British Journal of Herpetology* 3: 285-286.
- Stichting RAVON 1991-1997** Jaarlijkse uitgaven van 1991-1997. Waarnemingen van amfibieën en reptielen in Nederland 1990 tot en met 1997. Publicatiebureau Stichting RAVON, Nijmegen.
- Stoefler, M.** 1997 Populationsbiologische Untersuchung an einer Kammolchpopulation (*Triturus cristatus* Laurenti, 1768) im Barnim (Brandenburg). – Dissertation Universität Potsdam, Potsdam.
- Stoefler, M. & N. Schneeweiß** 2001 Populationsdynamik von Kammolchen (*Triturus cristatus*) in einer Agrarlandschaft Nordost-Deutschlands. – In: A. Krone (Hrsg.), *Der Kammolch (Triturus cristatus)*. Verbreitung, Biologie, Ökologie und Schutz. Fachtagung 16./17. Nov. 2000 Universität Rostock. *Rana Sonderheft* 4: 225-238.
- Stommen, P.L.A.** 1986 *Podarcis muralis*, de muurhagedis. Scriptie in het kader van een bijvak Dieroecologie. – Rapport 268. Zoölogisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Stoutjesdijk, J.** 2005 Vinpootsalamander. – In: J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema (red.), *Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant*. RAVON Noord-Brabant, Tilburg & Stichting RAVON, Nijmegen: 30-32.
- Street, D.** 1979 The reptiles of Northern and Central Europe. Batsford, London.
- Strien, A.J. van, A. Zuiderwijk, B. Daemen, I. Janssen & M. Straver** 2007 Adder en Levendbarende hagedis hebben last van versnippering en verdroging. – *De Levende Natuur* 108 (2): 44-49.
- Strijbosch, H.** 1979 Habitat selection of amphibians during their aquatic phase. – *Oikos* 33: 363-372.
- Strijbosch, H.** 1980a Habitat selection of amphibians during their terrestrial phase. – *British Journal of Herpetology* 6: 93-98.
- Strijbosch, H.** 1980b Mortality in a population of *Bufo bufo* resulting from the fly *Lucilia bufonivora*. – *Oecologia (Berlin)* 45: 285-286.
- Strijbosch, H.** 1981a Inheemse hagedissen als prooi voor andere organismen. – *De Levende Natuur* 83 (3): 89-102.
- Strijbosch, H.** 1981b Inheemse slangen als prooi voor andere dieren. – *De Levende Natuur* 83 (4): 147-156.
- Strijbosch, H.** 1986 Niche segregation in sympatric *Lacerta agilis* and *L. vivipara*. – In: Z. Roček (ed.), *Studies in Her-*

- petology. Proceedings of the Third Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Prague, August 1985. Charles University, Prague: 449-454.
- Strijbosch, H. 1987** De Nederlandse reptielen. – In: A.H.P. Stumpel (Ed.): Reptielendag. Verslag van de derde studiedag van de WARN op 2 maart 1985. – Werkgroep Amfibieën en Reptielen Nederland, Amsterdam. WARN-publicatie 2: 9-17.
- Strijbosch, H. 1988a** Reproductive biology and conservation of the Sand Lizard. – In: D. Glandt & W. Bischoff (Hrsg.), Biologie und Schutz der Zauneidechse (*Lacerta agilis*). Mertensiella 1: 132-145.
- Strijbosch, H. 1988b** Habitat selection of *Lacerta vivipara* in a lowland environment. – Herpetological Journal 1: 207-210.
- Strijbosch, H. 1992** Niche segregation in the lizards and frogs of a lowland heathland. – In: Z. Korsós & I. Kiss (eds.), Proceedings of the Sixth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Boedapest 1991: 415-420.
- Strijbosch, H. 1994** Een blauwe zandhagedis (*Lacerta agilis*). – Lacerta 52 (6): 147-148.
- Strijbosch, H. 1995** Population structure and displacements in *Lacerta vivipara*. – In: G.A. Llorente, A. Montori, X. Santos & M.A. Carretero (eds.), Scientia Herpetologica (Barcelona): 232-236.
- Strijbosch, H. 1996** Pas ontdekt: *Rana pyrenaica*, de Pyreneeën-kikker. – Lacerta 54 (2): 53-55.
- Strijbosch, H. 1998** Farbabnormalien bei der Zauneidechse. Opfer der Isolation in einer zersplitterten Landschaft? – Die Eidechse 9 (1): 35-40.
- Strijbosch, H. 1999a** Doppelschwänze bei Europäischen Lacertiden. – Die Eidechse 10 (1): 1-7.
- Strijbosch, H. 1999b** Reptielen en begrazing. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 15: 11-14.
- Strijbosch, H. 2001** Het belang van het heidelandschap voor de herpetofauna. – De Levende Natuur 102 (4): 156-158.
- Strijbosch, H. 2002** Kolonisatie van nieuw aangelegde kapvlakten door de levendbarende hagedis. – RAVON 13, jg. 5 (1): 1-5.
- Strijbosch, H. 2005** Zandhagedis en levendbarende hagedis in de Kop van Limburg en het Rijk van Nijmegen. Kunst-historie en de verspreiding van hagedissen. – Natuurhistorisch Maandblad 94 (10): 193-196.
- Strijbosch, H. 2008** Aantallen schatten bij hagedissen. – RAVON 28, jg. 10 (1): I-II.
- Strijbosch, H. & R.C.M. Creemers 1988** Comparative demography of sympatric populations of *Lacerta vivipara* and *Lacerta agilis*. – Oecologia (Berlin) 76: 20-26.
- Strijbosch, H. & J.J. van Gelder 1993** Ökologie und Biologie der Schlingnatter, *Coronella austriaca* Laurenti 1768 in den Niederlanden. – Mertensiella 3: 39-58.
- Strijbosch, H. & J.J. van Gelder 1996** Brutpflege bei *Lacerta agilis* und *Lacerta vivipara*. – Die Eidechse 7 (14): 24-29.
- Strijbosch, H. & J.J. van Gelder 1997** Population structure of lizards in fragmented landscapes and causes for their decline. – In: W. Böhme, W. Bischoff & T. Ziegler (eds.), Proceedings of the Eighth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, august 1995, Bonn: 347-351.
- Strijbosch, H. & J. Verhoeven 1997** Een zwarte zandhagedis (*Lacerta agilis*): slachtoffer van een te versnipperd landschap? – Lacerta 55 (5): 210-211.
- Strijbosch, H., J.J.A.M. Bonnemayer & P.J.M. Dietvorst 1980a** The northernmost population of *Podarcis muralis* (Lacertilia, Lacertidae). – Amphibia-Reptilia 1: 161-172.
- Strijbosch, H., J.J.A.M. Bonnemayer & P.J.M. Dietvorst 1980b** De muurhagedis (*Podarcis muralis*) in Maastricht, deel 1: structuur en dynamiek van de populatie. – Natuurhistorisch Maandblad 69 (11): 210-217.
- Strijbosch, H., J.J.A.M. Bonnemayer & P.J.M. Dietvorst 1980c** De muurhagedis (*Podarcis muralis*) in Maastricht, deel 2: biotoop en biotoopgebruik. – Natuurhistorisch Maandblad 69 (12): 240-246.
- Strijbosch, H., P.Th.J.C. van Rooy & L.A.C.J. Voesenek 1983** Homing behaviour of *Lacerta agilis* and *Lacerta vivipara* (Sauria, Lacertidae). – Amphibia-Reptilia 4: 43-47.
- Strijbosch, H., A.H.P. Stumpel, R.C.M. Creemers, J.J.C.W. van Delft, A. Groenveld & D. Bauwens 2005** Standaardlijst voor de Nederlandse namen van de Europese amfibieën en reptielen. – RAVON 21, jg. 7 (3): 65-72.
- Stronks, D.J. 1999** Boomkickers in Gelderland. Evaluatie Monitoringsprogramma 1993-1997 & Herziening Boomkikkerbeschermingsplan Achterhoek. – Provincie Gelderland & Buro Veldbiologisch Onderzoek J. Stronks i.s.m. RAVON.
- Stronks, D.J. 2000** Monitoring boomkikker Achterhoek 2000. Verslag van het zesde onderzoeksjaar. – Provincie Gelderland, Arnhem.
- Stronks, D.J. 2006** Boomkickers in de lift. Evaluatie monitoringonderzoek boomkikker Achterhoek 2000-2004. – Stichting Staring Advies, Zelhem.
- Stronks, D.J. 2007** Monitoring boomkikker Achterhoek 2006. Rapportage van het onderzoek in 2006. – Stichting Staring Advies, Zelhem.
- Stronks, D.J. 2008** Monitoring Boomkikker Achterhoek 2007. – Stichting Staring Advies, Zelhem.
- Struijk, R. 2007** Melanistische en blauwgeklepte hazelwormen (*Anguis fragilis fragilis*) op de Noordwest-Veluwe. – RAVON 27, jg. 9 (3): 33-36.
- Struijk, R. & L. Custers 2008** Albinistische gladde slang op de Meinweg. – RAVON 28, jg. 10 (1): 20.
- Stumpel, A.H.P. 1972** Geluidsactiviteit van amfibieën (Anura) in het Ketelven gedurende de voortplantingsperiode 1970. – Rapport 45. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Stumpel, A.H.P. 1983** Amfibieën. – In: Rijksinstituut voor Natuurbeheer: Natuurbeheer in Nederland, II. Dieren. Pudoc, Wageningen: 321-332.
- Stumpel, A.H.P. 1985** Biometrical and ecological data from a Netherlands population of *Anguis fragilis* (Reptilia, Sauria, Anguillidae). – Amphibia-Reptilia 6: 181-194.
- Stumpel, A.H.P. 1987a** Distribution and present numbers of the Tree frog *Hyla arborea* in Zealand Flanders, The Netherlands (Amphibia, Hylidae). – Bijdragen tot de Dierkunde 57 (2): 151-163.
- Stumpel, A.H.P. 1987b** Het beheer van reptielbiotopen. – De Levende Natuur 86 (6): 212-218.
- Stumpel, A.H.P. 1987c** Reptielendag Verslag van de derde studiedag van de WARN op 2 maart 1985. WARN-publicatie 2.

- Stumpel, A.H.P. 1988** Habitat selection and management of the sand lizard, *Lacerta agilis* L., at the Utrechtse Heuvelrug, Central Netherlands. – In: D. Glandt & W. Bischoff (Hrsg.), Biologie und Schutz der Zauneidechse (*Lacerta agilis*). Mertensiella 1: 122-131.
- Stumpel, A.H.P. 1990a** On hibernation sites in the tree frog *Hyla arborea*. – Amphibia-Reptilia 11: 304-306.
- Stumpel, A.H.P. 1990b** De geheimzinnige hazelworm. – In: J.J. van Gelder & A.H.P. Stumpel (eds.), Van waarneming tot beleid. WARN-publicatie 6: 37-51.
- Stumpel, A.H.P. 1991** Brulkikker plant zich met succes voort in Nederland. – Mededelingenblad Lacerta 21 (8): 9.
- Stumpel, A.H.P. 1992** Successful reproduction of introduced bullfrogs (*Rana catesbeiana*) in northwestern Europe: a potential threat to indigenous amphibians. – Biological Conservation 60: 61-62.
- Stumpel, A.H.P. 1993** The terrestrial habitat of *Hyla arborea*. – In: A.H.P. Stumpel & U. Tester (eds.), Ecology and conservation of the European tree frog. DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen: 47-54.
- Stumpel, A.H.P. 1997** The ecology of the slow-worm in the Netherlands. – In: A. Riddell (ed.), The slow-worm. KRAG - Kent Reptile and Amphibian Group: 5-6.
- Stumpel, A.H.P. 2004** Reptiles and amphibians as targets for nature management. – Proefschrift Wageningen Universiteit. Alterra scientific contributions 13. Alterra Green world research, Wageningen.
- Stumpel, A.H.P. 2005** Heidebeheer moet anders voor reptielen! – De Levende Natuur 106 (5): 229-231.
- Stumpel, A.H.P. & E. Blezer 1999** The creation of concrete mini-ponds as an emergency measure to rescue the Yellow-bellied toad (*Bombina variegata*) in the Netherlands. – In: J. Boothby (ed.), Ponds and pond landscapes. Proceedings of the International Conference of the Pond Life Project Maastricht 1998. Liverpool John Moores University, Liverpool: 223-225.
- Stumpel, A.H.P. & C.F. van de Bund 1991** Zandhagedissen (*Lacerta agilis*) in het nationale park De Hoge Veluwe; een oriënterend onderzoek naar hun terreingebruik en eiafzetting met behulp van transecten. – Rapport 91/21, Rijksinstituut voor Natuurbeheer. Arnhem, Leersum en Texel.
- Stumpel, A.H.P. & B.H.J.M. Crombaghs 1995** Verbreitung und Situation des Laubfrosches (*Hyla arborea* L.) in den Niederlanden. – Mertensiella 6: 41-56.
- Stumpel, A.H.P. & G. Hanekamp 1986** Habitat and ecology of *Hyla arborea* in The Netherlands. – In: Z. Roček (ed.), Studies in Herpetology. Charles Universiteit, Praag: 409-411.
- Stumpel, A.H.P. & H. Siepel 1993** Naar meetnetten voor reptielen en amfibieën. – Rapport 033, DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.
- Stumpel, A.H.P. & H. Strijbosch 2006** Veldgids amfibieën en reptielen. – KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Stumpel, A.H.P. & U. Tester 1993** Ecology and conservation of the European tree frog. – DLO-Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.
- Stumpel, A.H.P. & H. van der Voet 1995** Nieuwe poelen nuttig? Een oriënterend onderzoek naar de kolonisatie door kikkers, padden en salamanders. – Rapport 198. Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Wageningen.
- Stumpel, A.H.P. & H. van der Voet 1998** Characterising the suitability of new ponds for amphibians. – Amphibia-Reptilia 19: 125-142.
- Stumpel, A.H.P., F.J. Kragt & M.W.J. Bons 1982** Een biotoop van de knofookpad in de gemeente Maarheeze 1982. – De Levende Natuur 84: 69-76.
- Stumpel, A.H.P., A.C.L.M. Haeve & E.P.A. van Meel 1987** De boomkikker (*Hyla arborea*) in Noord-Brabant, hoe lang nog? Lacerta 45(10/11): 146-153.
- Stumpel-Rienks, S.E. 1992** Nomina Herpetofaunae Europaea. Die Trivialnamen der Herpetofauna Europas. The Vernacular Names of the Herpetofauna of Europe. – Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas, Ergänzungsband. Aula Verlag, Wiesbaden.
- Sura, P. 1981** Circadian rhythm of the sub-commisural organ of the frog *Rana arvalis* under natural conditions. – Experimenta 37 (12): 1334-1335.
- Surget-Groba, Y., B. Heulin, S. Ghielmi, C.P. Guillaume & N. Vogrin 2002** Phylogeography and conservation of the populations of *Zootoca vivipara carniolica*. – Biological Conservation 106: 365-372.
- Swan, M.J.S. & R.S. Oldham 1993** Herpetile sites. Volume 1. National Amphibian Survey Final Report. English Nature Research Reports 38. – English Nature, Peterborough.
- Swinderen, Th. van 1825** Initia faunae Groninganae, of proeve van eene naamlijst der dieren, welke in de Provincie Groningen gevonden worden: (1) + 1-IV + 1-20. – Genootschap ter bevordering der natuurlijke historie te Groningen, Groningen.
- Swinderen, Th. van 1826** Tweede vervolg van de Initia faunae Groninganae of van de proeve eener naamlijst der dieren, welke in de Provincie Groningen gevonden worden: 1-8. – Genootschap ter bevordering der natuurlijke historie te Groningen, Groningen.
- Symes, N. & J. Day 2003** A practical guide to the restoration and management of lowland heathland. – Royal Society for the Protection of Birds, Sandy, Bedfordshire.
- Szymura J.M. & G. Gollmann 1996** Die Gelbbauchunke, *Bombina variegata* (Linnaeus, 1758), in Europa. – Naturschutzreport. Heft 11 (1). 9-15.
- Taberlet, P., Fumagalli, L., Wust-Saucy, A.G. & J.-F. Cossons 1998** Comparative phylogeography and postglacial colonization routes in Europe. Molecular Ecology 7: 453-464.
- Tarkhnishvili, D.N. & R.K. Gokheshvili 1999** The Amphibians of the Caucasus. – Pensoft, Sofia.
- Tenner, W.A. & M. Melchers 1999** Actieplan Ringslang. – Dienst Ruimtelijke Ordening Amsterdam.
- Terentev, P.V. & S.A. Chernov 1949** [1965] Key to Amphibians and Reptiles. – Israel Program Scientific Translations, Jerusalem.
- Terhivuo, J. 1988** Phenology of spawning for the Common Frog (*Rana temporaria* L.) in Finland from 1846 to 1986. Annales Zoologici Fennici 25: 165-175.
- Tester, U. 1990** Artenschutzrelevante Aspekte zur Ökologie des Laubfrosches (*Hyla arborea* L.). – Dissertation Universität Basel, Basel.
- Tester, U. 2001** Zusammenhänge zwischen den Lebensraumsprüchen des Laubfrosches (*Hyla arborea*) und dynamischen Auen. – Zeitschrift für Feldherpetologie 8: 15-20.

- Thielcke, G., C.P. Herrn, C.P. Hutter & R.L. Schreiber 1983 Rettet die Frösche. – Stuttgart, Pro Natur Verlag.
- Thiellier, H.J. 1928 Aquarium- en Terrariumstudie in de Baronie. – Natura 1928: 111-113.
- Thiesmeier, B. 1982 Beitrag zur Nahrungsbiologie der Larven des Feuersalamanders, *Salamandra salamandra* (L.). (*Amphibia: Caudata: Salamandridae*). – Salamandra 18: 86-88.
- Thiesmeier, B. 1990a Untersuchungen zur Phänologie und Populationsdynamik des Feuersalamanders (*Salamandra s. terrestris* Lacépède, 1788) im Niederbergischen Land. – Zoologische Jahrbücher Abteilung für Systematik Oekologie und Geographie der Tiere (Jena) 117: 331-353.
- Thiesmeier, B. 1990b Laufkäfer (*Carabidae*) als Fressfeinde frisch metamorphosierter Feuersalamander. – Salamandra 26: 218-220.
- Thiesmeier, B. 1992a Ökologie des Feuersalamanders. – Westarp Wissenschaften, Essen.
- Thiesmeier, B. 1992b Untersuchungen zur Jahresaktivität der Erdkröte (*Bufo bufo* Linnaeus, 1758) und des Grasfrosches (*Rana temporaria* Linnaeus, 1758) im Niederbergischen Land. – Decheniana 145: 146-164.
- Thiesmeier, B. 2004 Der Feuersalamander. – Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Thiesmeier, B. & R. Günther 1996 Feuersalamander - *Salamandra salamandra*. – In: R. Günther (Hrsg.), Die Amphibien und Reptilien Deutschlands. Gustav Fischer Verlag, Jena: 82-104.
- Thiesmeier, B. & A. Kupfer 2000 Der Kammolch. Eine Wasserdrache in Gefahr. – Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 1. Laurenti Verlag, Bochum.
- Thiesmeier, B., O. Jäger & U. Fritz 1994 Erfolgreiche Reproduktion des Ochsenfrosches (*Rana catesbeiana*) in nördlichem Landkreis Böblingen (Baden-Württemberg). – Zeitschrift für Feldherpetologie 1: 169-176.
- Thompson, M.B. & C.H. Daugherty 1998 Metabolism of Tuatara, *Sphenodon punctatus*. – Comparative Biochemistry and Physiology A 119 (2): 519-522.
- Thorpe, R.S. 1989 Pattern and function of sexual dimorphism: a biometric study of character variation in the grass snake (*Natrix natrix*, Colubridae) due to sex and its interaction with geography. – Copeia 1989 (1): 53-63.
- Tilmans, R.A.M. 1998 Weidepalen: succesvolle vindplaatsen voor de levendbarende hagedis. – Natuurhistorisch Maandblad 87 (7): 157-160.
- Tilmans, R.A.M. 2000 Reptielen op het spoor. Een excursieverslag van de Herpetologische Studiegroep. – Natuurhistorisch Maandblad 89 (10): 232-235.
- Tilmans, R.A.M. & S. Jansen 2001 De roodwangschildpad in Limburg. Verspreiding en mogelijke bedreiging voor de inheemse herpetofauna. – Natuurhistorisch Maandblad 90 (7): 128-133.
- Tilmans, R., C. Moors & B. Crombaghs 2003 Nieuwe kansen voor de muurhagedis. Een actueel beeld van de verspreiding buiten het kerngebied van de Maastrichtse Hoge Fronten. – Natuurhistorisch Maandblad 92: 1-9.
- Tobias, M. 1998 Zur Frühjahrswanderung subadulter Moor- und Grasfrösche (*Rana arvalis*, *R. temporaria*). – Zeitschrift für Feldherpetologie 5 (1/2): 31-42.
- Tobias, M. 2000 Zur Populationsökologie von der Knoblauchkröte (*Pelobates fuscus*) aus unterschiedlichen Agrarökosystemen. – Dissertation Universität Carolo-Wilhelmina, Braunschweig.
- Tomassen, H., F. Smolders, J. Limpens, G.-J. van Duinen, S. van der Schaaf, J. Roelofs, F. Berendse, H. Esselink & G. van Wirdum 2002 Onderzoek ten behoeve van herstellen en beheer van Nederlandse hoogvenen. Eindrapportage 1998-2001. – EC-LNV, Ede/Wageningen.
- Topper, S. & V. van Laar 1994 Albinisme bij larven van de gewone pad (*Bufo bufo*). – Lacerta 52 (3): 67.
- Topsell, E. 1608 The Historie of Serpents or The Second Booke of living creatures. – London. [Herdruk Amsterdam, 1973.]
- Townson, S. 1990 Incubation of grass snake (*Natrix natrix helvetica*) eggs. – British Herpetological Society Bulletin 34: 13-15.
- Troëng, S., D. Chacón & B. Dick 2004 Possible decline in the leatherback turtle *Dermochelys coriacea* nesting along the coast of Caribbean Central America. – Oryx 38 (4): 395-403.
- Trutnau, L. 1975 Europäische Amphibien und Reptilien. – Belser Verlag.
- Trutnau, L. 1981 Schlangen im Terrarium: Haltung, Pflege und Zucht. Band 2. Giftschlangen. – Ulmer, Stuttgart.
- Tryjanowski P., M. Rybacki & T. Sparks 2003 Changes in the first spawning dates of common frogs and common toads in western Poland in 1978-2002. – Annales Zoologici Fennici 40: 459-464.
- Tunner, H.G. 1992 Locomotory behavior in water frogs from Neusiedlersee (Austria, Hungaria). 15 km migration of *Rana lessonae* and 1st hybridogenetic associate *Rana esculenta*. – In: Z. Korsós & I. Kiss (eds.), Proceedings of the Sixth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Boedapest 1991: 449-452.
- Tunner, H.G. & H. Nopp 1979 Heterosis in the common European water frog. Naturwissenschaften 66: 268.
- Turtle Expert Working Group 1998 An assesment of the Kemp's ridley (*Lepidochelys kempii*) and loggerhead (*Caretta caretta*) sea turtle populations in the western North Atlantic. – NOAA Technical Memorandum NMFS-SEFSC 409: 1-96.
- Turtle Expert Working Group 2000 Assessment update for the Kemp's Ridley and Loggerhead Sea Turtle populations in the western North Atlantic. – NOAA Technical Memorandum NMFS-SEFSC 444: 1-115.
- Turtle Expert Working Group 2007 An assesment of the leatherback turtle population in the Atlantic Ocean. – NOAA Technical Memorandum NMFS-SEFSC 555: 1-116.
- Twelbeck, L. & F. Forman 1983 Ein teilweise albinistischer Grasfrosch (*Rana temporaria* Linnaeus, 1758) im Stadtgebiet Osnabrück (Niedersachsen). – Salamandra 19 (3): 166-18.
- Uchelen, E. van 2006 Praktisch natuurbeheer: amfibieën en reptielen. – KNNV Uitgeverij 151 p.
- Uetz, P., R. Chenna, T. Etzold & J. Hallermann 2008 EMBL Reptile Database, www.reptile-database.org. [Geraadpleegd 23 december 2008.]
- Ursenbacher, S., M. Carlsson, V. Helfer, H. Tegelström & L. Fumagalli 2006 Phylogeography and Pleistocene re-

- fugia of the adder (*Vipera berus*) as inferred from mitochondrial DNA sequence data. – *Molecular Ecology* 15: 3425-3437.
- Valakos, E.D., P. Pafilis, K. Sotiropoulos, P. Lymberakis, P. Maragou & J. Foufopoulos** 2008 The amphibians and reptiles of Greece. Edition Chimaira, Frankfurt am Main.
- Veenvliet, P.** 1995 Een overzicht van de literatuurgegevens over in Nederland buiten hun natuurlijke verspreidingspatroon aangetroffen amfibieën en reptielen. – Rapport 323. Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Oecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Veenvliet, P.** 1996 Brulkikkers (*Rana catesbeiana*) in Nederland: storm in een glas slootwater? – *Lacerta* 54 (5): 168-172.
- Veenvliet, P.H. & M.R.H. Schoen** 1994 De zandhagedis (*Lacerta agilis*) bij Nijmegen; Populatiestructuur en adviezen voor biotoopbeheer. – Rapport 322. Werkgroep Dieroecologie, Vakgroep Oecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Veenvliet, P. & J. Kus-Veenvliet** 2002 Review of the status of *Rana catesbeiana* in the European Union. – In: L.C. Adrados & L. Briggs (eds.), Study of application of EU wildlife trade regulations in relation to species which form an ecological threat to EU fauna and flora, with case studies of American bullfrog (*Rana catesbeiana*) and red-eared slider (*Trachemys scripta elegans*). Report to the European Commission. Amphib Consult, Odense, Denmark, Part II: 1-26.
- Veith, M.** 1986 Zwei Funde flavistischer Bergmolche *Triturus a. alpestris* (Laurenti, 1768) in Rheinhessen (Rheinland-Pfalz, BRD) (Caudata: Salamandridae). – *Salamandra* 22: 288-289.
- Veith, M.** 1994 Morphological, molecular and life history variation in *Salamandra salamandra* (L.). – *Mertensiella* 4: 355-397.
- Veith, M.** 1996a Kammolch *Triturus cristatus* (Laurenti, 1768). – In: A. Bitz, K. Fischer, L. Simon, R. Thiele & M. Veith (Red.), Die Amphibien und Reptilien in Rheinland-Pfalz. Gesellschaft Naturschutz Ornithologie Rheinland-Pfalz, Landau: 97-110.
- Veith, M.** 1996b Fadenmolch – *Triturus helveticus* (Razoumowsky, 1789). – In: A. Bitz, K. Fischer, L. Simon, R. Thiele & M. Veith (Red.), Die Amphibien und Reptilien in Rheinland-Pfalz. Gesellschaft Naturschutz Ornithologie Rheinland-Pfalz, Landau: 111-126.
- Veith, M. & L. Dörr** 1985 Zur Variabilität morphognostischer Artmerkmale in mitteleuropäischen Teich- und Fadenmolch-Populationen, *Triturus vulgaris vulgaris* (Linnaeus, 1758) und *Triturus helveticus helveticus* (Razoumowski, 1789). – *Salamandra* 21: 197-218.
- Velo-Antón, G., M. García-París, P. Galán & A. Cordero Rivera** 2007 The evolution of viviparity in holocene islands: ecological adaptation versus phylogenetic descent along the transition from aquatic to terrestrial environments. – *Journal of Zoological Systematics and Evolutionary Research* 45 (4): 345-352.
- Vences, M.** 1993 Beobachtungen an einer isolierten Population der Blindschleiche (*Anguis fragilis*) in Nordwestspanien. *Salamandra* 29: 265-268.
- Vera, F.** 1997 Metaforen voor de wildernis: eik, hazelaar, rund, paard. Proefschrift Wageningen Universiteit, Wageningen.
- Verbeek, B.** 1972 Ethologische Untersuchungen an einigen europäischen Eidechsen. – *Bonner Zoologische Beiträge* 23: 122-151.
- Verbeek, P.** 2000 Rugstreeppadden op transport. – *RAVON* 8, jg. 3 (2): 43.
- Verbeek, P.J.M. & H.J.M. van Buggenum** 2004 De ontwikkeling van de herpetofauna in het Haeselaarsbroek 1979-2003. – *Natuurhistorisch Maandblad* 93 (7): 232-237.
- Verbeek, P.J.M. & M.C. Scherpenisse-Gutter** 2005 Herstel van flora en fauna in het Haeselaarsbroek na herinrichting. – *Natuurhistorisch Maandblad* 94 (11): 232-237.
- Verboom, B. & R.M. Laan** 1988 De Geelbuikvuurpad, recente ontwikkelingen. – *Natuurhistorisch Maandblad* 77: 152-157.
- Vergoossen, W.G.** 1990 Overwinterende vroedmeesterpadden (*Alytes obstetricans*) in een onderaardse kalksteengroeve. – *Natuurhistorisch Maandblad* 79(7/8): 218-220.
- Vergoossen, W.G.** 1991 De boomkikker in Limburg: verleden, heden en toekomst. – *Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Maastricht*. 94 p.
- Vergoossen, W.G.** 1992 Boomkikker. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. *Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen*: 147-159.
- Vergoossen, W. G. & H.J.M. van Buggenum in prep.** Boomkikker. – In: J. van der Weele et al. (red.), *in prep.* Verspreiding en ecologie van de amfibieën en reptielen in Limburg 1980-2006. Maastricht; Stichting Natuurpublicaties Limburg.
- Verhagen, J.** 1974 Gedrag en vokalisaties van de Knoflookpad (*Pelobates fuscus fuscus* Laur.). – Rapport 85. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Verhagen, J.** 2001 Gestikt of bevroren? – *RAVON* 10, jg. 4 (1): 15.
- Verheggen, L.** 1997 De muurhagedis in de Hoge Fronten in 1995 en 1996. – Stichting CNME Maastricht en Mergelland, Maastricht.
- Verhoeven, A.A.A. & O. Brinkkemper (red.)** 2001 Archeologie in de Betuweroute: Twaalf eeuwen bewoning langs de Linge bij De Stenen Kamer in Kerk-Avezaath. – Rapport Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, in opdracht van de Projectorganisatie Betuweroute.
- Verouden, F. & H. Teunis** 1986 Verandering in verspreiding en voortplantingssucces van zes anura in de Overasseltse en Hatertse vennen, 1970-1973 en 1985. – Rapport 267. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Verrell, P.A. & T. Halliday** 1985 The population dynamics of the crested newt *Triturus cristatus* at a pond in southern England. – *Holarctic Ecology* 8: 151-156.
- Verrell, P.A.** 1984 Responses to different densities of males in the Smooth Newt, *Triturus vulgaris*. – *Journal of Herpetology* 18: 482-484.

- Verrell, P.A. 1985a The winter habitats of amphibians in Milton Keynes, England. – British Herpetological Society Bulletin 13: 24-27.
- Verrell, P.A. 1985b Feeding in adult smooth newts (*Triturus vulgaris*) with particular emphasis on prey changes in the aquatic phase. – Amphibia-Reptilia 6: 133-136.
- Verrell, P.A. 1986 Male discrimination of larger, more fecund females in the smooth newt, *Triturus vulgaris*. – Journal of Herpetology 20 (3): 416-422.
- Vershinin, V. & I. Kamkina 1999 Expansion of *Rana ridibunda* in the Urals - a danger for native Amphibians? – Froglog nr. 34.
- Viertel, B. 1990 Suspension feeding of anuran larvae at low concentrations of *Chlorella* algae (Amphibia, Anura). – Oecologia (Berlin) 85: 167-177.
- Viertel, B. & M. Veith 1992 Predation by leeches and regeneration a factor in larval development of *Bufo bufo* (L.). – In: Z. Korsós & I. Kiss (eds.), Proceedings of the Sixth Ordinary General Meeting of the Societas Europaea Herpetologica, Boedapest 1991: 479-484.
- Vietes, D.R., S. Nieto Román, M. Berluenga, A. Palanca, M. Vences & A. Meyer 2004 Post mating clutch piracy in an amphibian. – Nature 431: 305-308.
- Viitanen, P. 1967 Hibernation and seasonal movement of the viper, *Vipera berus* (L.), in southern Finland. Annales Zoologici Fennici 4: 472-546.
- Villevoe, P. 1981 Reddingsactie voor een zeeschildpad. – De Schildpad 7 (4): 15-17.
- Vincent, L. 1715 Het tweede deel of vervolg van het wondertooneel der natuur: 1 dubbele plaat, 22 + 9-278, platen v-viii. Uitgave van de auteur, Amsterdam
- Vliet, F. van de 1994 Vervolg op: Vossen eten Duinhagedissen. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 2: 9.
- Vleut, R. & G. Ernst 1973 De invloed van de temperatuur op de embryonale ontwikkeling van een zestal amfibieënsoorten. – Rapport 80. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Vleut, I.J.J. & W. Bosman 2005 Actuele verspreiding van de Italiaanse kamsalamander (*Triturus carnifex*) in Gelderland en een morfometrische vergelijking met de inheemse kamsalamander (*Triturus cristatus*). – Rapport Stichting RAVON, Nijmegen.
- Voesenek, L.A.C.J. & P.T.J.C. van Rooy 1984 Herpetological research on eastern Sardinia. Proposal for a biogenetic reserve. SEH Conservation Committee, Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem & Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Völkl, W. 1991 Habitatansprüche von Ringelnatter (*Natrix natrix*) und Schlingnatter (*Coronella austriaca*): Konsequenzen für Schutzkonzepte am Beispiel nordbayerischer Populationen. – Natur und Landschaft 66: 444-448.
- Völkl, W. & D. Alfermann 2007 Die Blindschleiche, die vergessene Echse. – Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 11. Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Völkl, W. & D. Käsewiter 2003 Die Schlingnatter ein heimlicher Jäger. – Beiheft der Zeitschrift für Feldherpetologie 6. Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Völkl, W. & B. Meier 1988 Verbreitung und Habitatwahl der Schlingnatter in Nordostbayern. – Salamandra 24: 7-15.
- Vos, C.C. 1999 A frog's-eye view of the landscape. Quantifying connectivity for fragmented amphibian populations. – Proefschrift Wageningen Universiteit. IBN Scientific Contributions 18. Wageningen.
- Vos, C.C. & J.P. Chardon 1994 Herpetofauna en verkeerswegen: een literatuurstudie. – Rapport w-dww-94.730, IBN-DLO, in opdracht van Ministerie van Verkeer en Waterstaat, dww, Delft.
- Vos, C.C. & A.H.P. Stumpel 1996 Comparison of habitat-isolation parameters in relation to fragmented distribution patterns in the tree frog (*Hyla arborea*). – Landscape Ecology 11 (4): 203-214.
- Vos, C.C. & J.P. Chardon 1998 Effects of habitat fragmentation and road density on the distribution pattern of the Moor frog *Rana arvalis*. – Journal of Applied Ecology 35: 44-56.
- Vos, C.C., A.G. Antonisse-De Jong, P.W. Goedhart & M.J.M. Smulders 2001 Genetic similarity as a measure for connectivity between fragmented moor frog (*Rana arvalis*) populations. – Heredity 86: 598-608.
- Vos, C.C., P. Arens, H. Baveco, R. Bugter, H. Kuipers & M.J.M. Smulders 2005 Ruimtelijke samenhang en genetische variatie van boomkikkerpopulaties in Nederland. – Alterra-rapport 1065. Alterra, Wageningen.
- Watzmann, M. 1991 Zur Morphologie einiger Reptilien des südlichen Odenwaldes (Nordbaden, Südhessen). – Salamandra 27 (4): 266-281.
- Wallis, G.P. & J.W. Arntzen 1989 Mitochondrial-DNA variation in the crested newt superspecies: limited cytoplasmic gene flow among species. – Evolution 43: 88-104.
- Wanders, R. 2002 Kamsalamanders na 30 jaar nog steeds in Meijendel. – Holland's Duinen 41: 24-26.
- Waringer-Löschenkohl, A. & J. Waringer 1990 Zur Typisierung von Augewässern anhand der Litoralfauna (Evertbraten, Amphibien). – Archiv für Hydrobiologie 84: 73-94.
- Watt, P.J. & P. Jarvis 1997 Survival analysis in palmate newts exposed to ammonium nitrate agricultural fertilizer. – Ecotoxicology 6: 355-362.
- Weber, B. 1961 Kröten als Tiernahrung. – Zoologische Garten 31: 266.
- Weber, E. 1978 Distress calls of *Bufo calamita* and *Bufo viridis* (Amphibia, Anura). – Copeia 1978: 354-356.
- Weber, H. 1957 Vergleichende Untersuchungen des Verhaltens von Smaragdeidechsen (*Lacerta viridis*), Mauereidechsen (*L. muralis*) und Perleidechsen (*L. lepida*). Zeitschrift für Tierpsychologie 4: 448-472.
- Weber, M. 1878 *Rana arvalis*, Nilsson (*Rana oxyrrhinus*, Steenstrup), eene voor de Nederlandsche fauna nieuwe soort. Tijdschrift der Nederlandsche Dierkundige Vereeniging (1) III: 149-152.
- Weddeling, K. & T. Kordges 2008 *Lucilia bufonivora*-Befall (Myiasis) bei Amphibien in Nordrhein-Westfalen - Verbreitung, Wirtsarten, Ökologie und Phänologie. – Zeitschrift für Feldherpetologie 15: 183-202.
- Wells, K.D. 1977 Social-behavior of anuran amphibians. – Animal Behaviour 25: 666-693.
- Wendland, V. 1967 Die Knoblauchkröte in Berlin und Umgebung. – Milu 2: 332-339.
- Wenzel, S., W. Jagla & K. Henle 1995 Abundanzdynamik und Laichplatztreue von *Triturus cristatus* und *Triturus*

- vulgaris* in zwei Kleingewässern einer Auskiesung bei St. Augustin (Nordrhein-Westfalen). – Salamandra 31: 209-230.
- Werkgroep Monitoring 2002a** Zekerheid over al-of-niet voorkomen reptielsoorten. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 24: 4-5.
- Werkgroep Monitoring 2002b** Zeehaven IJmuiden compenseert habitatverlies Zandhagedis. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 24: 14-15.
- Werkgroep Monitoring 2003a** Adders op laag water zoeken (adders op laagveen). RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 26: 12-13.
- Werkgroep Monitoring 2003b** Nieuw leefgebied voor de zandhagedis. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 28: 10.
- Werkgroep Monitoring 2004** 10 jaar reptielen monitoren. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen nr.29.
- Werkgroep Monitoring 2005a** Reptielen monitoren met plaatjes. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 33: 4-6.
- Werkgroep Monitoring 2005b** Resultaten 2004. – RAVON Werkgroep Monitoring, Meetnet Amfibieën Mededelingen 17: 2-6.
- Werkgroep Monitoring 2006a** Resultaten 2005. – RAVON Werkgroep Monitoring, Meetnet Amfibieën Mededelingen 18: 2-5.
- Werkgroep Monitoring 2006b** Ontwikkeling Meetnet Reptielen tot en met 2005. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 35: 4.
- Werkgroep Monitoring 2006c** Gigantische ringslang in de Bijlmer. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 36: 7.
- Werkgroep Monitoring 2008a** Veertien jaar levendbarende hagedissen 1994-2007. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 41: 8-9.
- Werkgroep Monitoring 2008b** Gladde slang laat zich toch wel monitoren. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 41: 10-11.
- Werkgroep Monitoring 2008c** Ringslang, een slang met aanpassingen. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 41: 12-13.
- Werkgroep Monitoring 2008d** Hazelworm – niet zo geheimzinnig meer. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 41: 5-6.
- Werkgroep Monitoring 2008e** Veertien jaar zandhagedissen monitoren 1994-2007. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 41: 11-14.
- Werkgroep Monitoring 2008f** Muurhagedis – de succesvolle zuiderling. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 41: 19-20.
- Werkgroep Monitoring 2008g** Adder, ups en downs, uiteindelijk positief. – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 41: 14-15.
- Werner, F. 1908** Die Kriechtiere und Lürche Wiens. Wochenschrift für Aquarien- und Terrarienkunde. – Lacerta Beilage 20: 78-80.
- Werner, I. & J. Jungnickel 1989** Kurzbericht über eine ungewöhnliche Fehlparung. – Jahrbuch für Feldherpetologie 3: 47-48.
- Westbroek, R. van & G. Smit 2006** Wat is er geworden van de Seinpostduin hagedissen? – RAVON Werkgroep Monitoring, Nieuwsbrief Meetnet Reptielen 36: 8-10.
- Westphal, H. 1986** Feiten en fabels over de Heikikker, *Rana arvalis*; een literatuurstudie. – Rapport 266. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Weyrauch, G. 2005** Verhalten der Zauneidechse, Kampf - Paarung - Kommunikation. – Supplement der Zeitschrift für Feldherpetologie 8. Laurenti Verlag, Bielefeld.
- Wielink, P. van 1999** De Kaaistoep onder de loep. – Natura 96: 35-39.
- Wiener, A.K. & A. Cabela 1997** Die Ringelnatter (*Natrix natrix*) am Endelteich (Donauinsel, Wien, Österreich). – Stapfia 51: 215-227.
- Wiggings, G.B., R.J. Mackay & I.M. Smith 1980** Evolutionary and ecological strategies of animals in annual temporary pools. – Archiv für Hydrobiologie 58: 97-106.
- Wijer, P. de 2000** Herinrichting van de ARK-zone ten behoeve van de ringslang. – Afdeling Herpetologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Wijer, P. de 2001** De ringslang rond het IJmeer in 2000. – IBED/Zoologisch Museum, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Wijer, P. de & I. Janssen 2002** *Natrix natrix* (Grass Snake): Intraspecific predation. – Herpetological Bulletin 80: 31.
- Wijer, P. de, I. Janssen & F. Hagedoorn 1997** Translocatie ringslangen Diemerzeedijk, Amsterdam. – Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie, Afdeling Herpetologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Wijer, P. de, P.J. Watt & R.S. Oldham 2003** Amphibian decline and aquatic pollution: effects of nitrogenous fertilizers on survival and development of larvae of the frog *Rana temporaria*. – Applied Herpetology 1: 3-12.
- Wijk, D.P. van 1946** Herpeto-geografische dienst. Verslag over de ingekomen opgaven in 1944. – Lacerta Nieuws 4 (1): 3-5.
- Wijk, D.P. van 1947** Herpeto-geografische dienst. Verslag over de ontvangen opgaven in de jaren 1945 en 1946. – Bijlage Lacerta april 1947.
- Wijk, D.P. van 1951** De verspreiding van de reptielen en amfibieën in Nederland. Derde Verslag van de Herpeto-geografische Dienst der Nederlandse Vereniging van Terrariumhouders 'Lacerta'. – Lacerta 9 (4): 25-44.
- Wijk, D. van 1956** Herpeto-geografische dienst. Het eerste Nederlandse natuurreservaat uitsluitend ten behoeve van een amfibie is werkelijkheid. – Lacerta 14 (6): 48.
- Wijk, D. van 1992** Wel en wee van de eerste beschermde poelen voor de vroedmeesterpad. – Lacerta 50 (4) 130-133.
- Wijnands, H.E.J. 1979a** Partial ecological isolation of *Rana lessonae* and *Rana esculenta* as mechanism for maintenance of the hybrid form *Rana esculenta* (Anura, Ranidae). – Mitteilungen Zoologisch Museum Berlin 55 (1): 131-142.
- Wijnands, H.E.J. 1979b** Kenmerken, verspreiding en voortbestaan van *Rana lessonae* Camerano, *Rana ridibunda* Pallas en hun hybride '*Rana esculenta*' Linnaeus (Amphibia, Anura) in Nederland. Proefschrift Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Wijnands, H.E.J., 1981** Handleiding voor medewerkers aan de inventarisatie van amfibieën en reptielen in Nederland. – Contactgroep Herpetofauna-inventarisatie.

- Wijnands, H.E.J. 1992 Meerkikker. – In: J.E.M. van der Coelen (red.), Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in Limburg. Natuurhistorisch Genootschap Limburg/Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht & Stichting RAVON, Nijmegen: 195-199.
- Wijnands, H.E.J. & J.J. van Gelder 1976 Biometrical and serological evidence for the occurrence of three phenotypes of green frogs (*Rana esculenta* complex) in the Netherlands. – Netherlands Journal of Zoology 26: 414-424.
- Wijngaarden, A. van 1959 Over de verspreiding en oecologie van de adder in Nederland. – De Levende Natuur 62: 254-260.
- Wijngaarden, A. van 1961 Enkele gegevens over de amfibieën- en reptielenfauna van Goeree-Overflakkee. – Jaarboek 1961 Wetenschappelijk Genootschap voor Goeree en Overflakkee, 15^e jaargang: 124-126.
- Wijngaarden-Bakker, L.H. van & K.D. Troostheide 2003 Bones and eggs. The archaeological presence of the grass snake *Natrix natrix* (L.) in The Netherlands. – Environmental Archaeology 8: 111-118.
- Wijnhoven, W. 1971 Oecologisch onderzoek aan amfibieën in en rond het Heerenven, gedurende het jaar 1971. – Rapport 40. Zoologisch Laboratorium, Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Wilgenburg, E. van & M. Kelder 1999 Radiotelemetrie bij ringslangen rond Amsterdam. – Afdeling Herpetologie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Willems, F. 1999 158 platte kamsalamanders op 15 meter dijk. – RAVON 6, jg. 2 (3): 58.
- Willemse, C. 1915 De salamanders van Nederland. – De Levende Natuur 20: 268-274.
- Willemse, C. 1916a De reptielen van Nederland. – De Levende Natuur 21: 126-132.
- Willemse, C. 1916b De salamanders van Nederland. – De Levende Natuur 21: 184-189.
- Willigenburg, W.R. 1988 Ringslangen (*Natrix natrix helvetica*) in het Noorderhout bij Gouda. – Intern rapport 88/72. Rijksinstituut voor Natuurbeheer, Arnhem.
- Willockx, R. 1991 Bijdrage tot de individuele herkenning van de Kamsalamander. – Wielewaal 57: 7-12.
- Wilson, B.S. 1992 Tail injuries increase the risk of mortality in free-living lizards (*Uta stansburiana*). – Oecologia (Berlin) 92: 145-152.
- Wilson, R.V. & G.R. Zug 1991 *Lepidochelys kempii*. – Catalogue of American Amphibians and Reptiles 509: 1-8.
- Winden, J. van der 1995 Meerkikker *Rana ridibunda* eet pulli van Zwarte stern *Chlidonias niger*. – Limosa 68: 164-165.
- Winden, J. van der & S. Bogaerts 1992 Herpetofauna of the Göksu Delta, Turkey. – Afdeling Dieroecologie, Katholieke Universiteit Nijmegen, Nijmegen.
- Winden, J. van der & G.F.J. Smit 1996 Kansen voor amfibieën in Noord-Brabant, de Heikikker. – Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Wisniewski, P.J. & L.M. Wisniewski 1998 Can a salamander change its spots? – British Herpetological Society Bulletin 62: 27-28.
- Witt, M.J., A.C. Broderick, D.J. Johns, C. Martin, R. Penrose, M.S. Hoogmoed & B.J. Godley 2007 Prey landscapes help identify potential foraging habitats for leatherback turtles in the NE Atlantic. – Marine Ecology Progress Series 337: 231-243.
- Wolterstorff, W. 1917 Zoologische Beobachtungen um Büden, bei Magdeburg. – Blätter Aquarien und Terrarienkunde (Stuttgart) 28: 120-122.
- Wolterstorff, W. 1923 Übersicht der Unterarten und Formen des *Triton cristatus* Laur. – Blätter Aquarien und Terrarienkunde (Stuttgart) 34: 120-126.
- Woude, H. van der 1991 De Muurhagedis (*Podarcis muralis*) in de Botanische tuinen te Utrecht. – Lacerta 49 (5): 157-158.
- Zakrzewski, M. & E. Kepa 1981 Composition of natural food on the spotted salamander, *Salamandra salamandra* (L.), from western Beskid (Poland). – Acta Biologica Cracoviensia Series Zoologia 23: 77-86.
- Zavadil, V. 1997 Zum Parasitismus der Krötengoldfliege (*Lucilia bufonivora* Moniez, 1876) auf Erdkröten (*Bufo bufo*) - Abwehrverhalten und limitierende Faktoren. – Zeitschrift für Feldherpetologie 4: 1-12.
- Zavanella, T., N. Paccès, N.P. Zaffaroni & E. Arias 1984 Abnormal limb regeneration in adult newts exposed to the fungicide Maneb 80. A histological study. – Journal of Toxicology and Environmental Health 13: 735-745.
- Zeisset, I. & T.J.C. Beebee 2001 Determination of the biogeographical range: an application of molecular phylogeography to the European pool frog *Rana lessonae*. – Proceedings of the Royal Society of London, series B, Biological Sciences 268: 933-938.
- Zekhuis, M. 2004 Duikende hagedis. – RAVON 17, jg. 6 (2): 26.
- Ziegler, T. & W. Böhme 1997 Genitalstrukturen und Paarungsbiologie bei squamaten Reptilien, speziell bei den Platyntota, mit Bemerkungen zur Systematik. – Mertensiella 8. 210 pp.
- Zimka, J. 1966 Analysis of the selective action of frogs (*Rana arvalis*) on the macrofauna of the forest soil. – Ekologia Polska, Series A, 14: 589-605.
- Zimmermann, P. 1988 Die Schlingnatter (*Coronella austriaca*) im Weinberg 'Höllstein' bei Freudenstein (Enzkreis, Baden-Württemberg). – Carolina 46: 65-74.
- Zimmermann, P. 1989 Zur Ökologie und Schutzproblematik der Mauereidechse (*Podarcis muralis*) am Beispiel einer Weinbergpopulation im Enzkreis, Gemeinde Knittlingen. – Veröffentlichungen für Naturschutz und Landschaftspflege Baden-Württemberg. 64/65: 221-236.
- Zollinger R. 2004 Das Artenschutzprogramm Laubfrosch in den Niederlanden. – In: D. Glandt & A. Kronshage (Red.), Der Europäische Laubfrosch. Zeitschrift für Feldherpetologie, Supplement 5: 175-181.
- Zollinger, R. & A. van Diepenbeek 2006 Instandhoudingsdoelstellingen en analyse begrenzungen Habitatrichtlijngebieden voor kamsalamander (*Triturus cristatus* Laurenti, 1768). – Rapport Stichting RAVON, Nijmegen.
- Zollinger, R., R. Creemers & F. Spikmans 2003 Gegevensvoorziening vis- en amfibiesoorten Annex II Habitatrichtlijn. Overzicht beste leefgebieden kamsalamander, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, bittervoorn en rivierdonderpad. – Rapport Stichting RAVON, Nijmegen.

- Zug, G.R. & J.F. Parham 1996 Age and growth in leatherback turtles, *Dermochelys coriacea* (Testudines: Dermochelyidae): a skeletochronological analysis. – *Chelonian Conservation and Biology* 2 (2): 244-249.
- Zug, G., L.J. Vitt & J.P. Caldwell 2001 *Herpetology* (Second edition). – Academic Press, San Diego.
- Zuiderwijk, A. 1974 De verspreiding en ecologie van amfibieën in Waterland en in het bijzonder in het Ilperveld. – Stageverslag. Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam.
- Zuiderwijk, A., 1980 Amphibian Distribution Patterns in Western Europe. – *Bijdragen tot de Dierkunde* 50 (1): 52-72.
- Zuiderwijk, A. 1984 Hoe redden we de kamsalamander? – *De Levende Natuur* 85 (3): 66-71.
- Zuiderwijk, A. 1991 Ringslangen en hun leefgebied in Nederland. – In: A.H.P. Stumpel & J.J. van Gelder (red.), *Natuurbeheer voor reptielen en amfibieën. Verslag van de achtste studiedag van de WARN op 10 november 1990*. WARN-publicatie 7: 41-54.
- Zuiderwijk, A. 1994 Albinisme bij *Rana temporaria*: een witte Bruine kikker. – *Lacerta* 52 (3): 68-69.
- Zuiderwijk, A. 1996 Nog heel laat zwangere vrouwtjes. – RAVON Werkgroep Monitoring, *Nieuwsbrief Meetnet Reptielen* 8: 2.
- Zuiderwijk, A. 2005 Reptiel met pieken en dalen. De zandhagedis in het natuurbeheer. – *Natura* 102 (5): 154-155.
- Zuiderwijk, A. 2006 Zandhagedissen van Monster tot en met Hoek van Holland. – RAVON Werkgroep Monitoring, *Nieuwsbrief Meetnet Reptielen* 36: 16-17.
- Zuiderwijk, A. 2007 Resultaten 2006. – RAVON Werkgroep Monitoring, *Nieuwsbrief Meetnet Reptielen* 38: 4-11.
- Zuiderwijk, A. & G. Smit 1990 De Nederlandse slangen in de jaren tachtig. – *Lacerta* 49 (2): 43-60.
- Zuiderwijk, A. & G. Smit 1993 Reptielen Monitoring 1990-1992. Herpetogeografische Dienst 'Lacerta', *Nieuwsbrief* 9: 9-23.
- Zuiderwijk, A. & M. Sparreboom 1986 Territorial Behaviour in Crested Newt *Triturus cristatus* and Marbled Newt *T. marmoratus* (Amphibia, Urodela). – *Bijdragen tot de Dierkunde* 56 (2): 205-213.
- Zuiderwijk, A. & R. Wolterman 1995 Tellen en fotograferen van ringslangen bij Amsterdam. – *De Levende Natuur* 96 (3): 72-81.
- Zuiderwijk, A., H. van den Bogert & G. Smit 1991 Broeihoopen voor ringslangen. – *De Levende Natuur* 92 (6): 223-227.
- Zuiderwijk, A., G. Smit & H. van den Bogert 1993 Die Anlage künstlicher Eiablageplätze: Eine einfache Möglichkeit zum Schutz der Ringelnatter (*Natrix natrix* L. 1758). – *Mertensiella* 3: 227-234.
- Zuiderwijk, A., G. Smit & B. Kruyntjens 1992 De Nederlandse hagedissen in de jaren tachtig. – *Lacerta* 51 (1): 2-40.
- Zuiderwijk, A., A. Groenveld & G. Smit 1998a Amfibieën en reptielen in Noord-Holland; kartering en analyse van waarnemingen sinds 1980. – RAVON Werkgroep Monitoring, Amsterdam & Provincie Noord-Holland.
- Zuiderwijk, A., G. Smit & R. Creemers 1998b Ontwikkelingen in ringslang-populaties. Landelijke en regionale trends. – RAVON 2, jg. 1 (2): 17-20.
- Zuiderwijk, A., P. de Wijer, & I. Janssen 1999a Ringslangen en IJburg: teloorgang van een metapopulatie. – *De Levende Natuur* 100 (6): 214-219.
- Zuiderwijk, A., P. de Wijer & I. Janssen 1999b The decline of a grass snake metapopulation near Amsterdam. – In: C. Miaud & G. Guyétant (eds.), *Current Studies in Herpetology*, Le Bourget du Lac (SEH): 463-470.